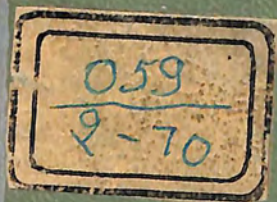

5315

2024 June 1915

1910

1915

059

9-70

237

Բ. ՉՐՇԿԵԱՆԻ

,ԺԱՐԱՆԻ ԴԱԿԱՆ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ՝

ՏԱՐԵՑՈՅՑ
1916 թ.

ՃՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ—ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Տ Ա Ր Ե Ց Ո Յ Ց

529
49-20

1916

059
9-70

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԶՐԻՍՏՈՍԻ

ՔՐԱՆԻՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԱԿԱՐ ԶՄԵԿԵԱՆԻ

ԹԻՖԼԻՍ

ՏԱՐԱՆ Տ. Մ. ՌՈՏԻՆԵԱՆՅԻ, ԳՈՂՈՎԻՏԱ. № 39.

1915

9443-աշ

ԲԸԸ
ՍԶ-ԲԿ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Տ. Տ. ԳԵՈՐԳԻՆ.

Սրբազնազոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց:

Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ:

Եւ

Ի Պատրիարքութեան Հայոց Կ. Պօլսոյ Ամենապատիւ Տ. ԶԱԻՆ ԲԱՐՃՐ-ՍՐԲԱ-
ՎԱՆ ԱՐՔԵՎԻՍԿՈՍՅՈՍԻ:

ՆՈՐԻՆ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՐՃՐՈՒԹԻՒՆ ԿՈՎ
ԿԱՍԻ ՓՈԽԱՐԲՈՅ ԵՒ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԼՐԱՄԱ-
ՆԱՏԱՐ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԶՈՐԵՑ ԻՇԻԱՆ
ՆԻԿՈԼԱՅ ՆԻԿՈԼԱՅԵՎԻՉ

ՎՇՏԱԼԻ ՄԱՅՐԸ

Յրաշունչ քամին փչում է դուրսը,
Պատուհաններին սաստիկ դարձելով.
Եւ փաթիլ-փաթիլ թափում է ձիւնը,
Ծածկում գետինը սպիտակ սաւանով:

Մի հայ օջախում մէջ կէտ գիշերին,
Թէն վշտալից սգով համակուած.
Ամենքը խաղաղ մտած անկողին,
Աչքերը փակած մրափում են քնած:

Իսկար գիշերը պատուհաններից,
Իեղճ ընտանիքին նայում է դուրսից.
Ներսից ուղիւսից այդ տան բոլորքը,
Ցրեւ լուծիւն կոխել է մուծը:

Միայն անկիւնում յենուած տան պատին
Զի գալի քունը թշուառ մօր աչքին.
Մեծ որդին կափում է վիրաւորուած,
Միւսն անդամաւոր՝ անկողին ընկած:

Մէջ ճակատամարտում ուղանուել եր-
բորդը,
Իսկ չորրորդ որդին վաղ առաւօտը.

Ետապում հասնելու դօրաբանակը,
Յուսահատ թողնում ամբողջ օջախը:

Ինչ խաղ է խաղում ճակատադիրը,
Ինչ է լինելու իրանց վիճակը.
Ահա ինչ կսկիծ կրծում մօր սիրտը,
Ինչ տեսակ վշտեր պաշարում միտքը:

Արեան արցունքներ աչքերից թափում,
Ստեղծող Արարչից օգնութիւն հայցում.
Ստացած լուրերին դեռ չի հաւատում,
Եւ այս ամենը երազ համարում:

Սակայն չնայած այսքան վշտերին,
Նա դեռ չի կտրում յայտն ամենեւին,
Որ արշալոյսը շուտով կբացուի.
Դադանի ձեռքից հայը կազատուի,
Եւ այդ ժամանակ տանջուած հայու-
թիւն,
Կոսի կերդի սուրբ ազատութիւն:

Մ. Զմբ.

Դեկտ. 3-ին 1914 թ.
Թիֆլիս:

ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ

Ա) 1916 թ. ՀԱՅՈՑ ՏՈՄԱՐԱԿԱՆ ՆՈՒՆ- ՆՅՈՒՆ

Գիր տարւոյն է	80.
Վերագործ	6.
Եօթներեակը	62.
Իննետաներեակը	15.
Տանուէրն	Խեցդեղինն

Բ) ՏԱՐԵՄՈՒՏՆԵՐ

Հայոց՝ ըստ բուն Տոմարի Սգոստ. 11-ի:	
» ըստ Ազարիայի Մարտի 21 »	
Լաւինաց՝ (ըստ նոր Տոմ.) Դեկ. 19 »	
Ռուսաց՝ Յունուարի 1 »	
Մահմադականաց՝ Յունիսի 10 »	
Հրէից՝ Սեպտեմբերի 7 »	
Հաբշուաց՝ Օգոստոսի 26 »	
Ղաթաղաց՝ Օգոստոսի 1 »	
Նեոտորականների Հոկտեմբերի 1 »	
Զինաց՝ փետրվարին (լուսնի առաջին օրը)	
Երբ արեւը դեռ Զրհոս համաստեղու.	
թեան մէջ է գտնվում:	

Գ) ՀԱՅՈՑ ՇԱՐՃԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՇԱՐՃ ՅԱՅՏԻՆ ՏՕՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Օր Կալանդի Ուր. Յունուարի 1-ին.	
» Մենդեմ Զորեքշաբթի	6 »
Մէջոց ուտիք 26 օր:	
Աւաջաւորաց Բարեկ. Յունի. 31 »	
Օր ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌՍԶԻ Կիր. Փետ. 14 »	

Յուն-Բարեկեդան Փետ. 21 »

Օր ԱՌԵՏՄԱՆ Հինգշ. Ապրիլի 7 »	
ՋԱՏԻԿ Ապրիլի 10 »	
ԿրկնաՆ Ս. Խաչի Մայիսի 8 »	
ՀԱՄԱՐՁՈՒՄՆ » 19 »	
ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ » 29 »	
Բարեկ. Ս. Լուս. պէջ. Յունիսի 19 »	
Ս. Գրեգոր Լուսաւորիչ » 25 »	
Բարեկ. Վարդ. պէջ. Յունիսի 10 »	
ՎԱՐԴԱՎԱՌ » 17 »	
Մէջոց ուտիք երեք շաբաթ:	
Բարեկ. Ս. Աստուած. պէջ. Օգ. 7 »	
ՎԵՐԱՓՈՒՅԻՄՆ Ս. Ածած. » 14 »	
Մէջոց ուտիք երեք շաբաթ:	
Բարեկ. Ս. Խաչի Սեպտեմբերի 4 »	
ԽԱԶՎԵՐԱՅ. » 11 »	
Բարեկ. Վարդայ Ս. Խաչի » 18 »	
Վարդայ Ս. Խաչ. » 25 »	
Մէջոց ուտիք 9 շաբաթ:	
ԳԵԼԱ Խաչ. Հոկտեմբ. 23 »	
Յեռնակաց Բարեկ. Նոյեմբ. 15 »	
Նրից ամաց ընծ. Ս. Ածածի » 21 »	
Ս. Յակովբայ Բարեկ. Դեկտ. 4 »	
Յոյթիւն Ս. Ածածի » 9 »	
Մէջոց ուտիք 19 օր:	
Բարեկ. Մենդ. պեւոյց Հինգշաբթի	
Դեկտեմբերի » 29 »	

Հայաստանիայց եկեղեցում պատկի խորհուրդ կատարուելու արգել լուած օրերը,

Ամեն լուս-չորեքշաբթի, լուս ուրբաթ և շաբաթ-կիրակնամուտ երեկոներին: Հինգ ծաղաւարաց մեռելացներին:

Անուանակոչութեան, Տեառնդաւաճի Աւետման, Ս. Աստուածածնայ Յղութեան, Ծննդեան և Երեց ամաց ընծայեցման տօներին ու նախատօնակներինց չետոյ:

Ծննդեան ութօրէից, Զատական օրերի առաջին շաբաթը, Վարդավառի 3 օրերը, Վերախոխման 10 օրերը և Ս. Բաշի ամբողջ շաբաթը:

Ինչպէս ամբողջ Մեծի պահոց այնպէս և այլ շաբաթական Սաւլաւորաց, Հոգեղալտեան, Լուսաւորչի, Վարդավառի, Վերախոխման, Ս. Բաշի, Յիսնակի, Ս. Յակովբայ և Ծննդեան պահոց ընթացքում *):

Ա) ԳՊՐՈՏԱԳԱՆ ԱՐՁԱԿՄՈՒՆՔ

Տօնք եկեղեցականք

5. 6. 7. և 13. Յունուարի տօնք Մենքեան և Անուանակոչութեան Գրիստոսի Փետ. 14 Տեառնընդառաջ, Փետ. 18—Ս. Վարդանանց զօրավար. Մարտի 26—Մուսնի Վերապն Ս. Գրեգորի Լուսաւորչին:

Ապրիլի 7 Տօն Աւետման: Զատական տօներին: Յունիսի 11—Ելն ի Վերապն Ս. Գրեգորի Լուսաւորչին:

Յունիսի 25—Գիւտնշաբաթ Ս. Գրեգորի Լուսաւորչին:

*) Ըստ եկեղեցական կանոնի, օրը հաշվում է արևի մայր մտնելուց: Ե. Աշխ.

Յունիսի 30—Ս. Թադևոսեանց մեքոց Սաւլաւորչի և Մեքոսայ:

Վարդավառի շաբաթը Ս. Օծման Վերհ. 8. 8. Գեորգի Ս. Ամ. Հայոց Վաթողիկոսի:

Յունիսի 23—Ս. Աւաքելոյն Թադևոսի և Ս. Սահակոյ կուսին:

Սեպտ. 8—Տօն Մենք. Ս. Աստուած. 24 Անուանակոչութեան Վերհ. 3. 8. Գեորգի Ս. Ամ. Հայոց Վաթողիկոսի:

Հոկտ. 8. Ս. Թադևոսեանց մեքոց: Նոյ. 11—Ընծայումն Ս. Աստուածածն. Գեկ. 3—Ս. Աւաքելոյն Թադևոսի և Բաքուղիկոսի:

Դեկ. 9. Տօն Նդալթ. Ս. Աստուածածնի:

Բ) ՏՈՆՔ ԿԱՍՏՈՐԱԿԱՆՔ

Ապրիլի 3—Անուանակոչութեան Ս. Կ. Մ. Կայսրուհայ Ալէքսանդրայ Ֆէօդորովնայի:

Մայիսի 5.—Մուսնի Ս. Կ. Մ. Կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի:

Մայիսի 11.—Թադևոսեանց մեքոց Ս. Կ. Մ. Կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի և Ալէքսանդրայ Ֆէօդորովնայի:

25 Մենք. Ս. Կ. Մ. Թադևոսեանց մեքոց Ալէքսանդրայ Ֆէօդորովնայի:

Յուն. 22.—Անուանակ. Ս. Կ. Մ. Մայր Թ. Կայսրուհայ Մարիայ Ֆէօդորովնայի:

Յուն. 30.—Ծննդ Ս. Կ. Մ. Թադևոսեանց մեքոց Ալէքսանդր Նիկոլայովչի:

Սեպտ. 25.—Յիշատակ Նուաճման արեւելեան Կովկասու:

Հոկտ. 5.—Անուանակ. Ս. Կ. Մ. Թադևոսեանց մեքոց Ալէքսանդր Նիկոլայովչի:

Հոկտ. 21.—Գաւալուութեան Ս. Կ. Մ.—Կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի:

Նոյեմբերի 14.—Մենք. Ս. Կ. Մ. Մայր Թ. Կայսրուհայ Մարիայ Ֆէօդորովնայի:

Դեկտ. 6.—Անուանակոչութեան Ս. Կ. Մ. Կայսր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի:

Երկիրը բացի իւր առանցքի վերայ պտտուելուց, պտտում է նաև արևի շուրջը—365 օրում 5 Ժ. 48 ր. 51 վայրկեանում: Եւ այդ ժամանակամիջոցը անուանել են տարի: Հին ժամանակները այդ շրջանը անուանում էին Կենդանակերպեան կամ Զողիակոսեան շրջան: Երկիրը պտտուելով արևի շուրջը անցնում է—12 համաստեղութիւններ, որոնց անուանել են Կենդան սկերպներ, իւրաքանչիւր համաստեղութեանը—համապատասխանող, իսկ Յունուար ամսին, անուանել են Հոռմալեցուց շատուած Յանոսի անունով, որովհետև Հոռմուլոսի ժառանգ Նուսնա Պոմպէլիոսը, կարգաւորելով և լրացնելով Հոռմուլոսի տարուայ ամիսների թիւը, ի պատիւ Յանոսի 12 բաղիններով տաճար հիմնեց և տարուայ առաջի ամիսը ի պատիւ նորա անուանեց Յունուար: Մեր նախնիքն էլ, ինչպէս ուրիշ ազգեր, նախելով բնութեան երևոյթներին, երկրի սովորութեանը, աւանդութեանը, նաև մարդկանց զբաղմունքների և պատահած ժամանակին, ամիսներին չարմար անուններ էին տալիս, զօրօրինակ՝ տարեգլուխը, ի լիշատակ ջրհեղեղի սկսել են Օգոստոս ամսից ջրհեղեղի վերջանալու և Նոյեան նաւի—տապանի կանչնած տեղին հասնելու պատճառաւ անուանել են Նաւատարդ, որ է նաւատարդ նաւը-արդէն-այստեղ է կամ նաւը հասել է արդէն (Սանսկրիտերէն Նով-Սարդ նշանակում է նոր-տարի): Յունուարին ի հնումն հայերը անուանում էին Արաց:

Այստեղ պէտք է և այն լիշել, որ Եւրոպայում մինչև 1567 թ. Նոր-տարին Մարտ ամսուայ առաջին օրից էին սկսում, որովհետև Յունուար ամիսը տարուայ 11-դ ամիսն էր հաշվում: Իսկ 1567 թ. Փրանսիական Կարլոս X-ի հրովարտելով, նոր-տարին—Ամանորը Յունուարի մէկից սկսեցին գործածել, որը մինչև այժմ չարմարակվում է ամբողջ Եւրոպայում:

Օր. 8.					
1	14	Ուր. 41. 3. օր	Ծննդեան պահոց:	Տարեմուտ և կաղանդ:	Ռուս. 8
				և լուսնաց Տօն Անուանակոչութեան Տեառն:	
2	15	Եր. 43. 4 օր	Ծննդեան պահոց:	Ս. Բարսեղի հայրապետին	9

- և եղբոր նորին Գրիգորի Նիւսացւոյն, Սեղբստրոսի Հռոմայ հայրապետին և Աբբայ Եփրեմի Խորին Ասորոյ: 11
- 3 16 ✠ Կիր. Դ. 5. օր Ծննդեան պահոց: 12
- 4 17 Բ. 3. 6 օր Ծննդեան պահոց: 13
- 5 18 Գ. 1. 1. ձրագալոյց Ծննդեան: Նաւակաւիկ: Երեկոյ. զկնի պատարագի նախատօնակ (մինչև ամսոյս 14-ն ամեն երեկ. նախատօնակ կատարի): Յունաց և Ռուսաց ձրագալոյց Աստուածալալտնութեան: 14
- 6 19 ✠ Գ. Բ. 3. ՏՕՆ ԾՆՆԴԵԱՆ ԼԻ ՍԿՐՏՈՒԹԵԱՆ Տեառն մե- 14
րոյ Յիսուսի Քրիստոսի. Զբօրհնէք: Ուտիք է մեզ անմիջոց ութ օր: Յունաց և Ռուսաց՝ Մկրտութիւն Տեառն: 15
- 7 20 ✠ Ե. Բ. 2. օր Ծննդեան. Յիշատակ մեռելոց: Յունաց և Ռու- 15
սաց Ս. Յովհաննու Կարապետին:
- 8 21 Լրումն լուսնի: Սաւառ ծախի: 16
- 9 22 Ուր. 4. 3. օր Ծննդեան: 17
- 10 23 ✠ Արեգակն ՚ի Զրհում 8 Ժ: 56 ր. տառապեալ: 18
- 11 24 Ծր. 4. 4. օր Ծննդեան: 19
- 12 25 ✠ Կիր. Դ. 5. օր Ծննդեան: 20
- 13 26 Բ. Դ. 6 օր Ծննդեան: 21
- 14 27 Գ. Դ. 7 օր Ծննդեան: 22
- 15 28 ✠ Գ. Դ. 8 օր Ծննդեան: 23
- 16 29 ✠ Գ. Դ. 9 օր Ծննդեան: 24
- 17 30 ✠ Գ. Դ. 10 օր Ծննդեան: 25
- 18 31 ✠ Գ. Դ. 11 օր Ծննդեան: 26
- 19 1 ✠ Գ. Դ. 12 օր Ծննդեան: 27
- 20 2 ✠ Գ. Դ. 13 օր Ծննդեան: 28
- 21 3 ✠ Գ. Դ. 14 օր Ծննդեան: 29
- 22 4 ✠ Գ. Դ. 15 օր Ծննդեան: 1
- 23 5 ✠ Գ. Դ. 16 օր Ծննդեան: 2
- 24 6 ✠ Գ. Դ. 17 օր Ծննդեան: 3
- 25 7 ✠ Գ. Դ. 18 օր Ծննդեան: 4
- 26 8 ✠ Գ. Դ. 19 օր Ծննդեան: 5

- 27 9 Գ. Դ. 20 օր Ծննդեան: 6
- 28 10 Բ. Դ. 21 օր Ծննդեան: 7
- 29 11 Գ. Դ. 22 օր Ծննդեան: 8
- 30 12 Գ. Դ. 23 օր Ծննդեան: 9
- 31 13 ✠ Կիր. Դ. 24 օր Ծննդեան: 10

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը աւելացել է 1 Ժ. 52 րոպէ:

ԱՍՏՂԱԳԼՏԵՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ.—Զրհոն: Այս համատեղութեան տակ ծնուած տղան համատ է, բարի, սիրելի, խելացի, ուրախ, հետաքրքիր, կատարած և հանձարեղ՝ որից և օգտուող: Միակ պակասութիւնը՝ անշափ փառամոլութիւնն է: Սկզբումը չուննոր, վերջը կարողութեան տէր, միայն ալզ ամենն ևս վատնող: Երեխաներ նաև քիչ ունեցող:

Իսկ այս համատեղութեան տակ ծնուած աղջիկը հաստատակամ է, վեհանձն, անկեղծ, շոալ, ուրախ և աւելի իւր բաւականութիւնների ետեւից ընկնող: Իւր զուարթ բնավորութեան շնորհիւ հեշտութեամբ կը տանէ զանազան վշտեր և անլաջողութիւններ, որոնց սպասելու է հէնց ամուսնութեան սկզբից: Շատ տեղ կը ճանապարհորդի և ջանքի ժամանակ իւր քաշած նեղութիւններից մեծ հարստութիւն ձեռք կը բերի, բայց ձեռութեան ժամանակ զգուշանալու է, որ անդամալիւ չդառնայ:

Առհասարակ լուռուարին ծնուածները հոկտեմբեր ամսուայ կէսից մինչև նոյեմբերի կէսը հիւանդանալուց զգուշանալու են: Իսկ իրենց գործերի ամենալաջող ժամանակը զեկտեմբերի 15-ից մինչև լուռուարի 15-ն է:

Փ Ե Տ Բ Ո Ւ Ա Բ

29 0Բ

Օրացույցը կամ ժամանակի հաշիւը սխալուեցաւ հին ժամանակները լոյսերից և հոռովմայեցիներից, այդ պատճառով նոր աղբերն էլ մինչև այսօր հին աղբերի գործածած անուաներն են գործ դնում Այս ամիսն էլ, Հռոմուլոսի ժառանգ Նումա Պոմպիլիոսը կարգադրեց տարեշրջանի երկրորդ ամիս համարել Ռոմվիտե այս ամիսը ընդհանրապէս անձրևոտ էր լինում, ի հնումն նուիրուած էր ի պատիւ ծովի չաստուած Պոսիդոնին, իսկ Ֆեպէ, իապերէն նշանակում է «տենդ» և անձրևներից առաջացած Հռովմի չրջակայքում այս ամիսում տեղի ունեցած տենդի համաճարակի պատճառով ևս փետրուարին անուանում էին տենդի ամիս: Փետրվար ամիսը համապատասխանում է—Ձուկ համաստեղութեանը և վերջրած է Ֆեբրուարի բառից: Այսպէս անուանում էին հռովմայեցիք զոհարերութեանը՝ որ սովորաբար այս ամիսն էին կատարում: Մեր նախնիքն էլ երևի հէնց այս պատճառաւ անուանել են այս ամիսը Մեհեկի (երևի Մեհենաց ամիս):

Օր Ն.Ց	Լ
1 4 Բշ. 4. 1 օր Առաջաւորաց պահոց:	11
2 15 Դշ. 4. 2 օր Առաջաւորաց պահոց: Թունաց և Ռուսաց՝	12
Տեառնընդառաջ:	
3 16 Դշ. 4. 3. օր Առաջաւորաց պահոց:	13
4 17 Եշ. 4. 4. օր Առաջաւ. պահոց:	14
5 18 Ուր. 4. 5. օր Առաջաւ. պահոց: Յիշատակ Յօնանու մարգարէին:	15
6 19 Եր. 4. Ս. Սարգսի զօրավարին և որդւոյ նորա Մարտիրոսի և չորերտասան զինուորացին:	16
Լրումն լուսնի: Խառնակ էլ:	

Օր Ն.Ց

Փ Ե Տ Բ Ո Ւ Ա Բ

Լ

7 20	✠ Կիր. Էջ. Ե. Կիր. զկնի Ծննդեան:	17
	Յ Արեգակն 'ի Ձուկն 10 Ժ. 51 ր. երեկ.	
8 21	Օր իջանելոյ ջերմութեան արևու լոյս:	18
9 22	Բշ. Էջ. Ս. Առովմեանց զօրավարացն:	19
10 23	Դշ. 4. Ս. Սուքիասեանց վկայիցն:	20
11 24	Դշ. 4. Պահք:	21
12 25	Եշ. 4. Ս. Ոսկեանց քահայիցն:	22
13 26	Ուր. 4. Պահք:	22
	Եր. 4. Ս. ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՐԹԵՒԻ հայրապետին մերոյ: Յե-	23
	րեկոյին նախատօնակ:	
	Ե վր. քա. լս. Սառնամիշ:	
14 27	✠ Կիր. 4. Զ. Կիր. զկնի Ծննդեան: ՏԵԱՌՆԸՆԴՌԱՌԱՋ:	24
	Օր իջանելոյ ջերմութեան արևու 'ի ջուրս:	
15 28	Բշ. Էջ. Ս. Մարկոսի, եպիսկոպոսին, Պիոնի քհն., Կիւր-	25
	ղի և Բենամինի սարկաւազացն և Ս. վկայիցն Արղմաէի,	
	Որմզդանայ և Սայենի: Յերեկ. նախատօնակ:	
16 29	Դշ. Էջ. Ս. ՂԵՒՈՒԵԱՆՅ քահանայիցն:	26
17 1	Դշ. 4. Պահք: Յերեկ. նախատօնակ:	27
18 2	✠ Եշ. 4. Ս. ՎԱՐԳԱՆԱՆՅ զօրավարացն մերոց և 1036 վը-	28
	կայիցն, որք անկան ի մեծ պատերազմին Աւարարի: Տօն	
	աղղային և Յիշատակ մեռելոց:	
19 3	Ուր. 4. Պահք: Թունաց և Ռուսաց՝ բարեկ. Խօթնեկի:	29
20 4	Եր. 4. Կ. Պարսոյ Ս. Ժողովոյ՝ 150 հայրապետացն: Զկնի	30
	երեկոյեան ժամասացութեան ծածկեցոյ սեղանն վարադու-	
	րաւ: Թունաց և Ռուսաց՝ բարեկ. Խօթնեկի:	
	Յ Ծնունդն լուսնի: Խառնակ էլ:	
21 5	✠ Կիր. 4. Բուն-Բարեկենդան: Եւս Թունաց և Ռուսաց:	1
	Օր իջանելոյ ջերմութեան արևու ի հաշն:	
22 6	Բշ. 4. 1. օր մեծի պահոց:	2
23 7	Դշ. 4. 2. օր մեծի պահոց:	3
24 8	Դշ. Էջ. 3. օր մեծի պահոց:	4
25 9	Եշ. Էջ. 4. օր մեծի պահոց:	5
26 10	Ուր. 4. 5. օր մեծի պահոց:	6
27 11	Եր. 4. 6. օր մեծի պահոց: Ս. Թէոդորոսի զօրավարին:	7
	Եւս Ռուսաց և Թունաց:	
	Յ Առ. քա. լս. Զաքէր Կողման:	
28 12	✠ Կիր. 4. Բ. Կիր. Բառասնորդական պահոց:	8
29 13	Բշ. 4. 8. օր մեծի պահոց:	9

Այս ամսուաւ 1-ից մինչև 29-ը օրն աւելացել է 1 Ժ. 2 ր.

ՓԵՏՐՈՒԱՐ.— Զուկն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տըղան խաղամու է, համարձակ, գիտուն, ստապարձ ու զուարթ: Զահիլ ժամանակ չունեւոր, սակայն հարստանալուց քսուղ շուրջող, վատնող: Թէև լաւ շրջանները սիրահար, բայց մինչև 40 տարեկան հասակը կանանցից քամրաղ: Եւ իւր անընդունակութեան շնորհիւ շնառներ կրելով ինքն է միայն տուժում:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը հազուադէպ զեղեցիկուհի է լինում, լաճախ սրտով բարի, խելօք, ընդունակութեանց տէր ու զրական կարծիքներ ունեցող: Երեխաներ էլ քիչ է ունենում: Առհասարակ փետրուար ամսում ծնուածները արիւն լինում և ծառայութեան մէջ բաղդաւոր, բայց չարամիտ մարդկանցից զղուշանալու են:

Մ Ա Ր Տ

31 00

Հռովմաբեցոց մէջ Մարտն էր Հռոմուլոսի տարուայ առաջին ամիսը՝ որ իր անունը ստացել է պատերազմի չատուած Արամազդի և Հերակլի զաւակ Մարտից (Արէս աւանդութեամբ Հռովմի հիմնադրի) որը Հռոմուլոսի հայրն էր համարում: Այսպէս անուանեց Հռոմուլոսը, տարին բաժանելով ամիսների: Արովհետև Խալիլաւում այս ամսումն է սկսում գարունը, սորա համար հին ժամանակները դարունը ընդունելու համար տօն էին կատարում: Այս հանդէսը պատկի և ամուսնութեան տօն էր: Ամուսնացած կանայք ծաղիկներ էին զոհարելում հպարտութեան չատուած Յունոնայի ուխտատեղւոյն, իսկ աղամարդիկ իրենց կողմից զոհ բերում էին երկդիմեան չատուած Յանոսին: Այս տօնը կանանց լաղթութեան հանդէս էր, լի սերախութեամբ և ցնծութեամբ: Արովհետև հին ժամանակները շատ ազգերի տարին սկսում էր այս ամսից, որ համարում էր արեալին տարեշրջանի սկիզբն, երևի հէնց այս պատճառաւ մեր նախնիքն էլ այս ամսին անուանելին Արեգ. գուցէ և Արէս, որ նշանակում է Մարտ:

Օր	Ն.Տ	Լ
1	14 Գշ. 3. 9. օր մեծի պահոց:	10
2	15 Դշ. 4. 10. օր մեծի պահոց:	11
3	16 Եշ. 5. 10. օր մեծի պահոց:	12
4	17 Ուր. 6. 12. օր մեծի պահոց:	13
5	18 Շր. 7. 13. օր մեծի պահոց: Ս. Կիւրդի Երուսաղէմայ հայրապետին ն միւս Կիւրդի եպիսկոպոսի և մօրն նորա Աննայի:	14
6	19 Կիր. 8. Գ Կիր. Քառասներորդական պահոց.—(Անտառակին):	15
© Լրումն լուսնի: Յրախոնաւ էւ:		
7	20 Բշ. 9. 15. օր մեծի պահոց:	16
8	21 Գշ. 10. 16. օր մեծի պահոց:	17
© Արեգակն. Դ թոյն 3 ժ. 02 րոպ. ցեր. Գարնանամուտ և հասարակած—Տիւ և գիշեր հաւասար:		
9	22 Դշ. 11. 17. օր մեծի պահոց:	18
10	23 Եշ. 12. 18. օր մեծի պահոց:	19
11	24 Ուր. 13. 19. օր մեծի պահոց:	20

- 12 25 Շր. Բէ. 20 օր մեծի պահոց: Ս. Յովհաննու Երուսաղէմայ 21
հայրապետին Ս. հայրապետացն մերոց Յովհաննու Օձնե-
ցուն, Յովհաննու Որոտնեցուն և Գրիգորի Տաթևացուն:
Ե Վր. քո. լս. Խաչապետ:
13 26 ✠ Կիր. 43. Դ. Կիր. Քառասնորդական պահոց.— (Տնտեսին), 22
14 27 Բշ. 43. 22. օր մեծի պահոց: 23
15 28 Գշ. 43. 23. ևր մեծի պահոց: 24
16 29 Գշ. 43. 24. օր մեծի պահոց: (Միջինք): 25
17 30 Եշ. 43. 25. օր մեծի պահոց: 26
18 31 Ուր. 43. 26. օր մեծի պահոց: 27
19 1 Շր. Բէ. 27. օր մեծի պահոց: Ս. Մանկանցն Քառասնից, 28
որք ի՛ Սեբաստիա կատարեցան:
20 2 ✠ Կիր. Բէ. Ե. 1 իր. Քառասնորդական պահոց.— (Դատա- 29
ւորին):
21 3 Բշ. 43. 29. օր մեծի պահոց: 30
Թ Մնունդն լուսնի: Անշխարհաւոր էդ:
22 4 Գշ. 43. 30. օր մեծի պահոց: 1
23 5 Գշ. 43. 31. օր մեծի պահոց: 2
24 6 Եշ. 43. 32. օր մեծի պահոց: 3
25 7 Ուր. 43. 33. օր մեծի պահոց: Յերեկոյին նախատօնակ, 4
Յունաց և Ռուսաց Աւետումն:
26 8 ✠ Շր. Բէ. 34. օր մեծի պահոց: Ս. Գրիգորի մերոյ ԼՈՒ- 5
ՍԱՒՈՐՁԻՆ, սոսկալի չարչարանացն և մտին ի վիրապն:
27 9 ✠ Կիր. Բէ. 2. Կիր. Քառասնորդական պահոց.— (Գալստեան), 6
28 10 Բշ. Բէ. 36. օր մեծի պահոց: 7
29 11 Գշ. 43. 27. օր մեծի պահոց: 8
Յ Առաջին քառորդն լուսնի: Շաբաթ Գէդ Կէշե:
30 12 Գշ. 43. 38. օր մեծի պահոց: 9
31 13 Եշ. 43. 39. օր մեծի պահոց: 10

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը աւելացել է 2 Ժ. 10 ր.

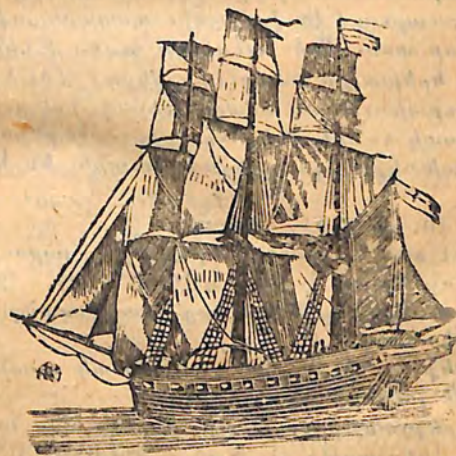
ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐՏ.— Խոյն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան եւ
ուանդոտ, աղաւթաւոր, քաղցրախօս, հետաքրքիր և կրքոտ բնա-

ւորութեան տէր է լինում. ոչ տուած խօսքն է պահում և ոչ խօս-
տումն կատարում:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը զեղեցիկ է,
արդարասէր, քաղցրեղէն սիրող, շատակեր և իւր նկատած բաների
մասին երկար ու բարակ դատողութիւններ տուող, աղ պատճառով
էլ՝ ստախօս, անխնայ զբաղարտող ու չուտ զսիրացող է լինում:

Այս ամսին ծնուածներն առհասարակ առեւարի մէջ լաջողու-
թիւն են ունենում, թէև ժլատ են լինում, միայն հեկտեմբեր ամ-
սից զգուշանալու են:

30 00

Ապրիլ ամիսը Հռոմուլոսի տարուայ երկրորդ ամիսն էր: Որովհետև այս ամիսը զարնան երկրորդ ամիսն էր և յերբը քանի զնում տաքանում էին, բնութեան այս զործողութեան պատճառաւ անուանել են Ապրիլ—Aprilis, որ լատիներէն չառնակում է արեալին կամ տաքացնող: իսկ Ape ire խօսքը լատիներէն նշանակում է «բանար», և որովհետև այս ամսում երկրից ծլում և բացւում են ցանքերը, սերմերն ու տունկերը, այդ պատճառով էլ Հռոմում այս ամսուայ մէջ կատարուում էր ի պատիւ պտղաբերութեան չաստած Յերերի փառաւոր տօնը: Մեծ հանդիսով տանում էին չաստուածներին արձանները երեսալքը նժուղ՝ երբ ղերայ հեծած և ժողովուրդը ցնծութեան և ուրախութեան աղաղակներով, իսկ քուրմերը ի պատիւ չաստուծոյ սպիտակ հանդերձներ հագած զոհարեւում էին ամուլ կովեր: Մեր նախնիքը այս ամիսն անուանել են Ահեկի:

0 Ն.Յ		Լ
1 14	Ուր. Դի. 40. օր մեծի պահոց:	11
2 15	Շր. Դի. 41 օր մեծի պահոց: Յիշատակ Ղազարու Յարութեան:	12
3 16	✠ Կիր. Դի. Պահք: Ե Կիր. ՄԱՂԿԱԶԱՐԻ. Յերեկ. Դանա- բացէք: Եւս Յունաց և Ռուսաց՝ Ծաղկազարդ:	13
4 17	Աւագ-Երկուշաբթի Դի. Պահք:	14
5 18	Աւագ-Երեքշաբթի Բի. Պահք: Յիշատակ սասն կուսանաց:	15
	● Լրումն լուսնի: Տեղ Դի. Դի. Դի.	
6 19	Աւագ-Չորեքշաբթի Գի. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	16
7 20	✠ Աւագ Հինգշաբթի Գի. Պահք: ՅԻՇԱՏԱԿ ՈՏՆԱԼՈՒԱՅԻ և ՏՕՆ ԱԻՅՏԱՄԱՆ Ս. Կուսին ՄԱՐԻԱՄՈՒ:	17
8 21	Աւագ-Ուրբաթ Դի. Պահք: Յիշատակ Զարչարաց և Խա- չելութեան Տեառն մերոյ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ:	18
	● Արեգակն 'ի Յուն մասնէ:	
9 22	Աւագ Շաբաթ Դի. Ճրագալոց Ս. Քարութեան: Նաւակա- տիկ: Յերեկոյեան զինի պատարագի նախատօնակ:	19
10 23	✠ Կիր. Դի. ԶԱՏԻԿ (Ս. Յարութիւն Քրիստոսի): Ուտիք է 20	20

0 Ն.Յ

Ա Պ Ր Ի Լ

Լ

մեզ անմիջոց ցՀամբարձումն: Եւս Յունաց և Ռուսաց Զատիկ,
որոց ուտիք է ցնոր Կիւրակէ: Լատինաց ևս Զատիկ:

11 24	✠ Բշ. Դի. 2. օր Զատիկի: Յիշատակ մեռելոց:	21
12 25	✠ Գշ. Բշ. 3. օր. Զատիկ:	22
	● Վերջին քառորդն լուսնի: Գարնանային Էդ.	
13 26	Դշ. Բի. 4. օր Զատիկ:	23
14 27	Եշ. Գի. 5. օր Զատիկ:	24
15 28	Ուր. Գի. 6. օր Զատիկ:	25
16 29	Շր. Դի. 7. օր Զատիկի: Յիշատակ զլիսաման Ս. Յովհա- հաննու Մկրտչի:	26
17 30	✠ Կիր. Դի. 8. օր Զատիկի: Բ. Կիր. Նոր-Կիւրակէ.—(Կըր- կնաղատիկ): Առաջին հարսանիք:	27
18 1	Բշ. Դի. 9. օր Յինանց:	28
19 2	Գշ. Դի. 10. օր Յինանց:	29
	● Մնուդն լուսնի: Փոքրիկ աշտ:	
20 3	Դշ. Բի. 11. օր Յինանց:	1
21 4	Եշ. Բի. 12. օր Յինանց:	2
22 5	Ուր. Գի. 13. օր Յինանց:	3
23 6	Շր. Գի. 14. օր Յինանց:	4
24 7	✠ Կիր. Դի. 15. օր Յինանց: Աշխարհամատրան Կիւրակէ —(Կանաչ Կիւրակէ):	5
25 8	Բշ. Դի. 16. օր Յինանց:	6
26 9	Գշ. Դի. 17. օր Յինանց:	7
27 10	Դշ. Դի. 18. օր Յինանց:	8
	● Առաջին քառորդն լուսնի: Տեղ Դի. Դի. Դի.	
28 11	Եշ. Բի. 19. օր Յինանց:	9
29 12	Ուր. Բի. 20. օր Յինանց:	10
30 13	Շր. Գի. 21. օր Յինանց:	11

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրը աւելացել է 2 Ժ. 4 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԴՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ա Պ Ր Ի Լ.—Յուն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան
աներկիւղ է, կտրուկ, զայրացկոտ, խստասիրտ և իւր թշնամի-
ներին հալածող: Թէև ունենոր՝ բաց ժլատ, բաղաւորութեամբ կրփալի
և դրան նպաստող դէպքերը իւր ցանկութիւնները կրկատարեն:
Շատ էլ կրճանաւարճորդի:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը բնաւ որո-

Թեամբ ուժեղ, եռտնդոտ, աշխտովով, թէն ընտրեամբ ան-
ժուժկալ կըլինի, միայն իբրեւ ամուսին խոնարհ և հաւատարիմ, եթէ
իւր և իւր ամուսնու ընտրութիւններն իրար համապատաս-
խան են:

Ապրիլ ամսին ծնուածներն առհասարակ ոտքերի ուռոյցքից
զգուշանալու են: Իրենց կեանքը երկու մասի կըրաժանուի. առաջին
մասը շատ վտանգալից կանցնի և կըսեի մինչև 33 տարեկան
հասակը:

Մ Ա Յ Ի Ս

31 00

Մալիս ամիսը, ինչպէս կարծում են, ստացել է իւր անունը
լատինական maiores բառից, որ նշանակում է հին: Որովհետև այս
ամիսը զարնան վերջին ամիսն էր, սորա համար ընծալած էր ծե-
րոց և նախնեացը, և ալ զպատճառով արդելուած էր ալս ամսին ա-
մուսնանալը: Մալիսը զարնանալին ամիս լինելով զանազան ազգերի
մէջ տօնուած էր դարձանալին հանդէսներով, որի մէջ մեծ դեր էին
խաղում պատանիք և աղջկունք: Մեր նախնիք անուանել են ալս
«միսը Մարերի»:

0 Ն.Տ

1	14	✕	Կիր. 44. 24	օր Յինանց: Կարմիր կիւրակէ.	12
2	15	Բշ. 43. 23.	օր Յինանց:		13
3	16	Դշ. 42. 24.	օր Յինանց:		14
4	17	Դշ. 43. 25.	օր Յինանց:		15
⊗ Լրումն լուսնի Զ. արեւմտէն էր:					
5	18	Եշ. 44. 26.	օր Յինանց:		16
6	19	Ուր. 43. 27.	օր Յինանց:		17
7	20	Շր. 44. 28.	օր Յինանց:		18
8	21	✕	Կիր. 43. 29.	օր Յինանց: Տօն Յրեմայի և Կաշի:	19
9	22	Բշ. 44. 30.	օր Յինանց: Ռուսաց Տօն վոխադրութեան		20
Նշխարաց Ս. Նիկողայոսի Սքանչեկազործի:					
⊗ Արեգակն ի Եկաւորն մտանէ:					
10	23	Փշ. 43. 31.	օր Յինանց:		21
11	24	Դշ. 44. 32.	օր Յինանց:		22
⊗ Վերջին քառորդ լուսնի: Փ. Գ. Ե. Կ. Ե. Զ. էր:					
12	25	Եշ. 43. 33.	օր Յինանց:		23
13	26	Ուր. 44. 34	օր Յինանց:		24
14	27	Շր. 43. 35.	օր Յինանց:		25
15	28	✕	Կիր. 44. 36.	օր Յինանց: Զ. Կիւրակի:	26

16 29	Բշ. 43. 37. օր Յինանց:	27
17 30	Դշ. 44. 38. օր Յինանց:	28
18 31	Դշ. 45. 39. օր Յինանց:	29
19 1	✠ Եշ. 46. 40. օր Յինանց: ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ ԳՐԻՍՏՈՍԻ. Եւս Յունաց և Ռուսաց:	30
	© Ծնունդն լուսնի: Վշտ էր:	
20 2	Ուր. 41. օր Յինանց: Պահք:	1
21 3	Շր. 42. օր Յինանց:	2
22 4	✠ Կիր. 43. օր. Յինանց:	3
23 5	Բշ. 44. օր. Յինանց:	4
24 6	Դշ. 45. օր Յինանց:	5
25 7	Դշ. 46. օր Յինանց: Պահք:	6
26 8	Եշ. 47. օր Յինանց:	7
27 9	Ուր. 48. օր Յինանց: Պահք:	8
	© Առաջին քառորդն լուսնի: Առաջադարձ էր:	
28 10	Շր. 49. օր Յինանց:	9
	✠ Կիր. 50. Յինանցի օր ի Զատիկէն: ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ (Պենտեկոստէ): Բարեկ նդան Եղիական պահոց: Յունաց և Ռուսաց ևս Պենտեկոստ է:	10
30 12	Բշ. 51. 2. օր Հոգեգալ. Պահք: Ռուս. Երկրորդ օր Հոգեգալ.	11
31 13	Դշ. 52. 3 օր Հոգեգալստեան: Պահք:	12
—		
Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրն աւելացել է 1 ժ. 17 ր.		

ԱՍՏՂԱԳԵՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՅԻՍ.—Եկաւորն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան ինչպէս արտաքուստ գեղեցիկ է, այնպէս էլ ի ներքուստ հոգով բարի, խելօք, շրջանկատ, մեծահոգի և մասամբ կասկածոտ, ճարպիկ, խորամանկ և աղատ արհեստներ յիշատակար: Այդպիսիների սիրտը կարծես սիրտ և բարեկամութեան համար է ստեղծուած: Եւ բաղդաւոր են լինում, եթէ իրենց կեանքը կապուած են այնպիսի կնոջ կամ բարեկամի հետ, որոնք նոյնպէս սոյն համաստեղութեան տակ են ծնուած:

Իսկ ծնուած աղջիկը լինում է գեղեցիկ, բարի, պարզ և հեզ: Իրենից տարիքով փոքր մարդու հետ բախտաւորութիւն չի գտնիլ, բացի իւր նման բնաւորութիւն ունեցող պատուական ամուսնուց:

Մայիսին ծնուածներն առհասարակ, մարդ թէ կին, գիտութեանց սիրահար են լինում, գործերի մէջ հմուտ, բնաւորութեամբ դիրքաթեք և փափկամարմին: Իսկ 31 տարեկան հասակում զգոյշ պէտք է լինեն հիւանդանալուց:

Յունիս (լատին. Iunius) ամիսը Հռոմէացեաց մէջ ի պատիւ պատանեաց նուիրուած էր հպարտութեան չաստուածուն Յունոնալին, որից և ստացել է իւր անունը: Ամառուայ առաջին և Հռոմէոսի կարգած չորրորդ ամիսն էր: Այս ամսին մեր նախնիքն անուանում էին Մարգաց.—Երկր մարգագետիններ հնձելու ամիս, ինչպէս հաւոց դրացի վրացիք հիմա էլ անուանում են Մայս ամսին Թիբաթվէ, որ կը նշանակէ խոտ հնձելու ամիս: —

Օր ԵՏ		1
1 14	Դշ. 43. 4. օր Հոգեգալստեան: Պահք:	13
2 15	Եշ. 44. 5. օր Հոգեգալստեան: Պահք:	14
3 16	Ուր. 45. 6. օր Հոգեգալստեան: Պահք:	15
	© Լրումն լուսնի: Եշտ էր:	
4 17	Շր. 46. 7. օր Հոգեգալստեան:	16
5 18	✠ Կիր. 47. Ա. Կիրակի Յարութեան: Յիշատակ Եղիայի մարգարէին: Յեր. նախատօնակ:	17
6 19	Բշ. 48. Ա. կուսանացն Հռիփսիմեանց: Երեկ. նախատօնակ:	18
7 20	Դշ. 49. Ա. կուսանացն Գայանեանց:	19
8 21	Դշ. 50. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	20
9 22	Եշ. 51. Ա. Յովհաննու Կարապետին և Աթանաղիոնէ կալսկոպոսին:	21
	© Վերջին քառորդն լուսնի. Առաջադարձ էր:	
	© Արեգակն ի խեցեգետինն մտանէ 6 ժ. 28 ր. Երեկ. Ամառնամուտ և արեւադարձ. ցերեկն սկսանի կարճանալ—գիշ. ին Երկարիւ:	
10 23	Ուր. 42. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	22
11 24	✠ Շր. 43. Ա. ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՁԻՆ մերոյ—Եւն Վիրապէն:	23
12 25	✠ Կիր. 44. Բ. Կիր. զկնի Հոգեգ. ՏՈՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ՍՐԲՈՅ ԷՋՄԻԱՇՆԻ (Կատարի հանդէս լամենայն եկեղեցիս Հայոստանեայց):	24
13 26	Բշ. 45. Ա. Մանկանցն Բեթղեհէմի, Ակակիոսի վկ., Մովկիմայ ջահանային և Կոնստանտինոսի զինաւորին:	25

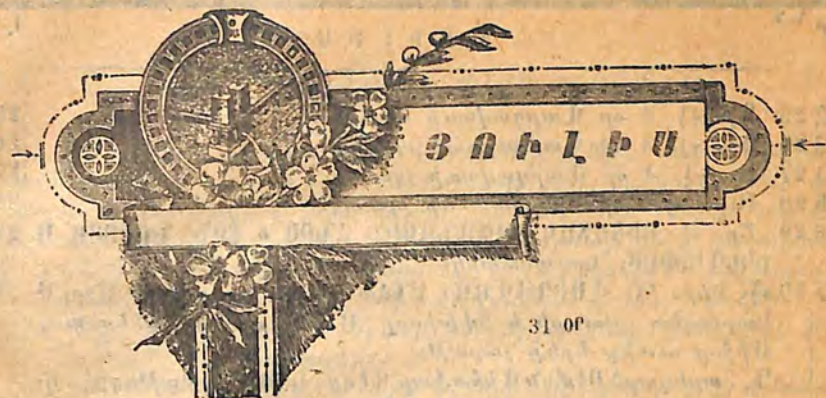
- 14 27 Գշ. Ե. Ս. Կուսանացն Նունեայ և Մանեայ. 26
 15 28 Գշ. Բ. Ս. Պահք. 27
 16 29 Եշ. Բ. Ս. Իշխանացն Սահակայ և Յովսէփայ և Ս. վկա- 28
 լիցն Սարգսի և Բագոսի:
 17 30 Ուր. Բ. Ս. Պահք. 29
 Ծ Ծնունդն լուսնի Տեղ Եղ Եղ Եղ Եղ:
 18 1 Շր. Բ. Ս. ՆԵՐՍԻՍԻ ՄԵՇԻ հայրապետին մերոյ և Խաղաղ 1
 եպիսկոպոսին:
 19 2 Կիր. Բ. Ս. Կիր. զկնի Հոգեգ. Բարեկենդան Ս. Լու- 2
 սաւորչի պահոց:
 20 3 Բ. Բ. Ս. Պահք. Ս. Եպիփանու Կիպրացւոյն, Բարեղայ հայ- 3
 րապետին և 3 աշակերտացն նորին:
 21 4 Գշ. Բ. Ս. Պահք. Ս. Կոստանդիանոսի Թաղաւորին և մօրն նո- 4
 րա Հեղինէի:
 22 5 Գշ. Բ. Ս. Պահք. 5
 23 6 Եշ. Բ. Ս. Պահք. Ս. Թէոդոտոսի Գաղատացւոյն, Թալիւեայ 6
 բժշկին և 7 Կուսանացն, որք 'ի լԱնկիւրեայ կատարեցան:
 24 7 Ուր. Բ. Ս. Պահք. Ե. Ե. Ե. Նախատօնակ. 7
 25 8 Կիր. Բ. Ս. Գիւտ Նշխար. ցն Ս. ԳԻՒԳՈՐԻ Լուսաւորչին մերոյ 8
 Ծ Առ. քա. լս. Տեղ Եղ Եղ Եղ:
 26 9 Կիր. Բ. Ս. Կիր. զկնի Հոգեգալտեան. 9
 27 10 Բ. Բ. Ս. Վկայիցն Անտոնիոսի, Թէոփիլոսի, Անիքատոսի 10
 և Փոտինոսի:
 28 11 Գշ. Բ. Ս. Դանիէլի մարգարէին և երկից մանկանցն Սեդ- 11
 րակայ, Միսակայ և Աբեղնագովի:
 29 12 Գշ. Բ. Ս. Պահք. Յերեկոյեան նախատօնակ. 12
 Ուսաց. Ս. Առաքելոցն Պետրոսի և Պաղոսի:
 30 13 Կ. Ե. Ս. Սրբոց Թարգմանչացն մերոց ՍԱՀԱԿԱՅ և ՄԵՍՐՈՊԱՅ 13
 Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրը պակասել է 1 ժ. 23 ր.

ԿԱՏՏՆԱԿԵՆՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԸ

ՅՈՒՆԻՍ.— Երեւոյեանն Այս համաստեղութեան տակ ծնուածը
 լինում է վիճատէր, կամակոր, խորամանկ, մոլի և ամեն դէպքերում
 աւելի իւր ինքնահաճոյքին և ցնորքներին հետևող՝ քան առողջ
 զատողութեանը լսող:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկն ինքնասէր
 է, գործունեայ, աշխատասէր, զգուշ, արթուն, ամօթխած, հետա-
 քրքր, ինքնահաւան և մի քիչ ստախոս:

Յունիսին ծնուածներն առհասարակ աչքի են ընկնում իրենց
 ուշիմ և սրամիտ բնաւորութեամբ. Ուրիշի սեպհակաւորութեանց հա-
 րատացող են և նշանաւոր մարդկանցից պաշտպանութիւն գտնող:
 Գիտուց մի էլն զգուշանալու են:

Յուլիսը Հռոմուլոսի կարգադրած տարուայ ամառուայ երկրորդ
 ամիսն էր և համարվում էր—Հռոմուլոսեան—տարեշրջանի հինգե-
 րորդ ամիսը. Թէև այս ամիսը—Հռոմուլոսի Գրիգոր VII պապի ժա-
 մանակ կազմեցին Գրիգորեան հաւարուած տոմարով, բայց այս Յու-
 լիս—այսինքն լատ. Julius ամիսը—իւր անունը ստացել է Հռոմ
 մայրեցւոց նշանաւոր կայսր Յուլիանոս Կեսարից, որը ծնուել է սոյն
 ամսուայ 4-ին: Մարկիանոս Անտոնիոս եռապետը այդ ժամանակ ի պա-
 տիւ նրա, այս ամիսը Յուլիս անուանեց և նրա հրամանով էլ ուղ-
 ղելով օրացոյցը—Յուլիան տարեշրջան անուանեցին: Մեր նախնիք
 այս ամիսին անուանել են Հրոտից (երեկ հուր արձակող կամ հրա-
 վն, որովհետեւ տարուայ ամենաշոգ ամիսն է): Իսկ վրացիք անուա-
 նում են Մկաթաթվէ, որ նշանակում է արտը հնձելու ամիս:

- 1 14 Ուր. Բ. Ս. Պահք. 14
 2 15 Շր. Բ. Ս. Տրդատայ Թաղաւորին մերոյ և Աշխէն տիկ- 15
 նոյն և Խոսրովադիստոյն: Յերեկոյեան նախատօնակ:
 Ծ Լրումն լուսնի Տեղ Եղ Եղ Եղ:
 3 16 Կիր. Բ. Ս. Կիր. զկ. Հոգեգ. Գիւտ Տիոյ Ս. Առաւածածնի: 16
 4 17 Բ. Բ. Ս. Կալիստոսի և 49 վկայիցն և Ղազկիանոսի քհն: 17
 5 18 Գշ. Բ. Ս. Զաքարիայի մարգարէին: 18
 6 19 Գշ. Բ. Ս. Պահք. 19
 7 20 Եշ. Բ. Ս. Եղիսէի մարգարէին: 20
 8 21 Ուր. Բ. Ս. Պահք. 21
 9 22 Շր. Բ. Ս. Երկոտասանից Առաքելոցն Փրիստոսի և Ս. 22
 Պողոսի երեքտասան Առաքելոյն:
 Ե Վերջին քառորդն լուսնի Տեղ Եղ Եղ Եղ:
 10 23 Կիր. Բ. Ս. Կիր. զկնի Հոգեգ. Բարեկ. Վարդապետի պահոց: 23
 11 24 Բ. Բ. Ս. 1 օր Վարդապետի պահոց:
 Ծ Արեղակն 'ի Ասիւծն մտանէ 5 ժ. 35 րոպ. առաւ:

- 12 25 Գշ. 44. 2 օր Վարդավառի պահոց:
13 26 Գշ. 45. 3 օր Վարդավառի պահոց:
14 27 Եշ. 46. 4 օր Վարդավառի պահոց:
15 28 Ուր. 47. 5 օր Վարդավառի պահոց:
16 29 Եր. 48. ՅԻՇԱՍԱԿ ՏԱՊԱՆԱԿԻՆ ՀՆՈՅ և ՏՕՆ ՆՈՐՈՅ Ս.
ԵԿԵՂԵՅԻՈՅ: Նախատիկ:
17 30 ✠ Կիր. 49. ՎԱՐԴԱՎԱՐ: Մեծահանգէս օր ուխտի Մշոյ Ս.
Կարապետ վանքի և Տփիսիսոյ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ:
Միջոց ուտիք երեք չարաթ:
Դ. Տարեղարձ Օծման Վեհափառ Գէորդ Ե. Ա.Ժ. Հ. Կաթողիկոսի:
Յ Ծնունդն լուսնի: Սառիկ շրէյ:
18 31 ✠ Բշ. 50. 2 օր Վարդավառի Յիշատակ մեռելոց: Մեծա-
հանգէս օր ուխտի Ծիրանաւորի Ս. Աստուածածին եկեղեց-
ւոյն Տփիսիսոյ (Կրճանիսի):
19 1 Գշ. 51. 3 օր Վարդավառի:
20 2 Գշ. 52. Պահք:
21 3 Եշ. 53. Ս. Նստիկայ մարգարէին:
22 4 Ուր. 54. Պահք: Յերեկ նախատօնակ:
Ռուսաց՝ Ս Մարիամու Մազդազնեացւոյն:
23 5 ✠ Եր. 55. Ս. ԹԱԿԵՈՍԻ Առաքելուն և Ս. Սանդիստոյ
կուսին:
24 6 ✠ Կիր. 56. Բ. Կիր. զկնի Վարդավառի:
25 7 Բշ. 57. Ս. Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին և 45 վկայիցն և Ս
կուսանացն Յուստինեայ, Նփիմեայ և Գրիստինեայ:
Առաջին քսորոցն լուսնի Տեղ Խեղ Էրեւելի:
26 8 Գշ. 58. Ս. Աթանազիոսի եպիսկոպոսին և տասն աշա-
կերտացն և Նինգ վկայիցն:
27 9 Գշ. 59. Պահք:
28 10 Եշ. 60. Ս. Նախահարցն Աղամայ, Արէլի, Սեթայ, Ննով-
քայ, Ննովայ, Նոյի, Մեղքիսեղեկի, Արրահամու, Իսահա-
կայ, Յովսէփայ, Յակովբայ, Մովսիսի, Ահայտնի, Նղիազա-
րու, Յեսուայ, Սամուէլի, Սամփունի, Յեփթայի, Բարա-
կայ, Գեղէոնի և ալոց սրբոց նախահարցն:
29 11 Ուր. 61. Պահք:
30 12 Եր. 62. Ս. որդւոց և թոռանցն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին
մերոյ Արիստակէի, Վրթանէսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի և
Դանիէլի:
31 13 ✠ Կիր. 63. Գ. Կիր. զկնի Վարդավառի:
Լրումն լուսնի Տեղ Էր.

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 1 ժ. 26 ր.

ԱՍՏՂԱԳԵՏՆԵՐԻ ԴՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Յ Ո Ւ Լ Ի Ս. — Առիւծն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած
տղան լինում է սլարդասիրտ, համարձակ, քաջ, առատածեռն, ա-
զատամիտ, մեծանոգի և շատ անգամ հպարտ. իւր ազնիւ հոգովը
(քնաւորութեամբ) հակուած է զէպի բարեպաշտութիւն և ցաւակցու-
թիւն: Միևնոյն ժամանակ ծագրասէր է, ուրիշներին զալրացնող
ու կրքոտ: Արտաքին գեղեցկութեան շնորհիւ, փափուկ սեռին հա-
ճողանալու կերպը զիտէ և երկար փաղաքանքն եր շռալելուց չե-
տոյ հասնում է իւր նպատակին:

Իսկ ծնուած աղջիկը զուարթ է, չնորհալի, բարկացող, համար-
ձակ, չարամիտ, վրիժառու, բաց սիրելի և իւր սիրելիին անչափ
մեծարող:

Յուլիսին ծնուածներին ամենաբարիտաւոր ժամանակն իրենց
հասակի միջին տարիքն է և ամենապաշտօն ամիսն՝ օգոստոսը: Ամենից
վտանգաւոր տարին իրենց հասակի՝ 43-րդ տարին է, որ ժամանակ
և զգուշանալու է:

0ր	1	14	Բշ. ալ. Ս. Մակարայեցւոցն, Եշիազարու քահանային, Շա-	15
			մունեայ և եօթն որդւոցն նորին:	
2	15		Գշ. Էջ. Ս. Երկոտասանից մարգարէիցն, Ովոեայ, Ամով-	16
			սեայ, Միքիայ, Յովելեայ. Արդիու, Նաւումեայ, Ամբակու-	
			մայ, Յօնանու, Սոփոնիայ, Անպեայ, Զաքարիայ և Մաղաքիայ:	17
3	16		Դշ. Էլ. Պահք:	18
4	17		Եշ. 43. Ս. Սոփիա և Երից դստերացն, Պիատոսի, Ելպիսի	
			և Ագապի:	
5	18		Ուր. 44. Պահք:	19
6	19		Շք. Կի. Եփեսոսի Ս. Ժողովոյն Երկու հարիւր հալրապետացն:	20
7	20		✠ Կիր. Էլ. Դ. Կիր. զկնի վարդ. Բարեկենդ. Ս. Ած. պահոց:	21
			Վերջին քառորդն լուսնի: Սեղճ էշ:	
8	21		Բշ. ալ. 1. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց:	22
9	22		Գշ. ալ. 2. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց:	23
10	23		Դշ. Էջ. 3. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց:	24
11	24		Եշ. Էլ. 4. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց:	25
			⊕ Արեգակն ի Կոյն մտանէ: Հստ լուսն տոմարի մերումնա-	
			ւասարդ և տարեմուտ 4420 թ. և Եկեղ. ՌՅԿ տոմարի:	

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պահասել է 1 ժ. 24 ր.

ԱՍՏԶԱԳԷՏՆԵՐԻ ԴՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՕՐՈՍՏՈՍ.—Կոյսն: Այս համա ստեղծութեան տակ ծնուած տղան բարեկազմ է, անկեղծ, մեծահոգի, խելօք, ողջխոն, համուտ և բարեգործ: Կեանքի մէջ վարուելու կերպը չիմանալով ու ամեն տե սակ հնարքներից զուրկ լինելով՝ շուտ-շուտ խաբվում է և լափը տակում:

Իսկ ծնուած աղջիկը ամօթխած է, ժուժկալ, աչքերը գեղեցիկ և երեսի գծագրութիւնը որոշ: Շուտ կամուսնանալ, իւր ընտանիքում սիրելի, բարեպաշտ, հաւատարիմ և աննման մալը կը լինի, իսկ իւր որդիքը, որոնք աւելի իգական սեռին կը պատկանին, նոյնպէս մինը միւսից աւելի գգուելի ու գեղեցիկ կը լինին:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

30 օր

Սեպտեմբեր ամսուայ անունը ծագում է լատինական (septembre) բառից: Այսպէս անուանեց Հռոմուլոսը տարուայ եօթներորդ ամիսը, որ այժուցուայ առաջին ամիսն էր: Մեր նախնիքը այս ամիսը անուանել են Հոռի:

Օր և ժամ	Երևումներ	Լ
1 14	Նշ. չ. Ս. Յովհաննու Կարապետին եւ Յորայ արդարուն:	16
2 15	Ուր. չ. Պահք:	17
3 16	Շբ. էջ. Տօն Նիկիոյ Սբ. Ժողովոյ 318 հայրապետացն:	18
4 17	✠ Կիր. էջ. Դ. Կիր. զկնի վերափութման: Բարեկենդան Ս. Խաչի պահոց:	19
5 18	Բշ. էջ. Ա. օր Ս. Խաչի պահոց:	20
6 19	Դշ. էջ. Բ. օր Ս. Խաչի պահոց:	21
7 20	Յ վերջին քառորդն լուսնի: Փոքրիկ Եւսեբիոս:	22
8 21	✠ Դշ. էջ. Դ. օր Ս. Խաչի պահոց: Յերեկոյեան նախատօնակ: Տօն Ծննդեան Ս. ԱՍ. ՏՈՒԱԾԱԾՆԻ՝ ի վանալէ:—Եւս Յունաց և Ռուսաց:	23
9 22	Ուր. չ. Ե. օր Ս. Խաչի պահոց:	24
10 23	Շբ. չ. Տօն Ս. Եկեղեց. ի նաւակատիւ Ս. Խաչի: Նաւակատիկ:	25
11 24	✠ Կիր. էջ. ԽԱՉՎԵՐԱՅ. Սրեպակն ի Կիւսն մտանէ: 9 ժ. 22 ր. առաւ. Աշնանա-մուտ և հասարակաց — Տիւ և զիշեր հաւասար:	26
12 25	✠ Բշ. էջ. Տօն Ս. Խաչի: Յիշատակ մեռելոց:	27
13 26	Դշ. էջ. Տօն Ս. Եկեղեցւոյ:	28
14 27	Դշ. էջ. Տօն Ս. Խաչի: Պահք: Յ. և Ռուսաց՝ Խաչվերաց: Յ Յնունդն լուսնի: Արդեւ է:	29
15 28	Նշ. էջ. Տօն Ս. Եկեղեցւոյ:	1
16 29	Ուր. էջ. Տօն Ս. Խաչի: Պահք:	2
17 30	Շբ. չ. Տօն Ս. Խաչի: Լատինաց՝ Տօն Ս. Դրիգորի Լուսաորչին մերոյ ի սահմանս Հռոմայ և Նէապոլսոյ:	3
18 1	✠ Կիր. չ. Բ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Բարեկենդան վարազայ Ս. Խաչի:	4

- 19 2 Բշ. Էջ. Պահք: Ս. Մամասայ, Փելկտիմոնի և Սիմեոնի 5
Սիւնակեցւոյն:
- 20 3 Գշ. Էջ. Պահք: Ս. Կուսանացն Փեփրոնեայ, Մարիանեայ, 6
և Շուշանայ դստեր մածին Վարդանայ:
- 21 4 Գշ. Էջ. Պահք: 7
Յ Առաջին քառորդն լուսնի: Ահա՛սար: Էդ:
- 22 5 Եշ. 4 էջ. Պահք: Ս. հայրապետացն Բարազամու, Անթիմոսի, 8
և Երանոսի:
- 23 6 Ուր. Դէ. Պահք: 9
- 24 7 Շր. Դէ. Ս. Գէորգայ զօրավարին, Աղոկտոսի և Ռամանոսի 10
Երգեցողին: Հանդիսաւոր օր ուխտի թիփխտայ մերձակայ
Շահնարազ Ս. Գէորգ եկեղ. ուխտաւորացն:
- Անուանակալութիւն Տ. Տ. Գէորգ և ամ. հայոց կաթողիկոսի:
- 25 8 ✠ Կիր. Դէ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Տօն Վարդայ Ս. Խաչի 11
- 26 9 Բշ. Էջ. Ս. Գաւթի Գվնեցւոյն և Ս. վկայիցն Ղամբէոսի և 12
Ղամբէուսի:
- Ռուս. Նշումն Ս. Յովհաննու Աւետայանչին:
- 27 10 Գշ. Էջ. Ս. Եւտաթէոսի և կնոջ նորա Թէոփիտոսի և Եր- 13
կոց որդւոցն և Կուսանացն Երմոնեայ և Ներստաւինեայ:
- 28 11 Գշ. Էջ. Պահք: 14
- Լրումն լուսնի: Զւե՛ւ էդ:
- 29 12 Եշ. 4 էջ. Ս. իշխանացն Սահակայ և Համազասպայ: 15
- 30 13 Ուր. 4 էջ. Պահք: Յունաց և Ռուսաց՝ Ս. Գրիգորի Լուսատը- 16
չին մերոյ և Ս. Կուսանացն Հովփսիմեան և Գալիանեանց:
- Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30 Ը օրը առեւացել է 2 Ժ. 14 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — Կշիռն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած
աղան վիճաւէր է, կամակար, ծաղրարան և սատիկ իւր բաւակա-
նութեանց ետեից ընկնող. ունի և լաւ ձևեր, ճառարիւստութեան
ձիրք, բարեհամբօյր է, միայն երբ իւր շահերը պահանջում են՝ իւր
տուած խոտտումը շատ հեշտ է դրժում և իւր ունեցած զգաւորու-
թեան չնորհի, շատ վտանգներից հեշտութեամբ զերծ մնում:

Իսկ ծնուած աղջիկը սիրելի է, ուրախ, հրապուրիչ ձևերով
օժտուած, բարտաւոր և բազմաթիւ երկրպագուներ ունեցող միայն
զգաւոր պէտք է լինի, որովհետև վերջն անպատճառ զղջալու է:

Սեպտեմբերին ծնուածներն առհասարակ ինչպէս 33 տարեկան
հասակում, այնպէս էլ ջրից միշտ զգուշանալու են:

Հ Ո Վ Տ Ե Մ Բ Ե Ր

31 օր

Հին ժամանակները Հոռոմ, այս ամսի 15-ին ի պատիւ պա-
տերազմի շահուած Մալսի, զոհաբերում էին շփոցներ և ոյովհետև
Հոռոմուտի կարգաւորած տարուայ ութերորդ ամիսն էր, այս պատ-
ճառաւ անուանուեցաւ oct bre, որ լատիներէն նշանակում է ու-
թերորդ: Հոկտեմբերը աշունքուայ միջի ամիսը լինելով, հին ազգերի
մէջ այս ամսում կատարվում էին ժողովրդական տօնէր—հանդէս-
ներ, դաշտային աշխատանքի աւաւսման և ալեկոյթի պատճառաւ:
Իսկ այս ժամանակ որովհետև Կովկասում ալեկոյթ է լինում, ինչ-
պէս ժողովուրդը ասում է՝ բաղաբազո՛ւ և զինի են քամում զորա
համար էլ մեր զրօցի վրացիք այս ամիսն ուղղակի անուանում են
Ղվինորիս-թվէ, զինիներու-ամիս: Մեր չախնիք անուանում էին
այս ամսին Սահմի:

- Օր 8
- 1 14 Շր. Դէ. Ս. Խոթանատուն և երկու աշակերտացն Գրիտոսի: 17
Յունաց և Ռուսաց՝ Պաշտպանութիւն Ս. Աստուածածնի:
- 2 15 ✠ Կիր. Դէ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: 18
- 3 16 Բշ. Էջ. Ս. Փօկաւու հայրապետին և Երանոսի հետեղին 19
Առաքելոցն:
- 4 17 Գշ. Էջ. Ս. Կոստանացն Թեկղի, Վարվառեայ և Պեղեղեայ: 20
- 5 18 Գշ. Էջ. Պահք: 21
- 6 19 Եշ. Էջ. Ս. Պանտալիոնի բժշկին, Երմոնեայ քահանային և 22
Եպրակեայ կուսին:
- Վերջին քառորդն լուսնի: Ահա՛սէ՛ւ էդ:
- 7 20 Ուր. 4 էջ. Պահք: Վերկոյին նախատօնակ: 23
- 8 21 ✠ Շր. 4 էջ. Ս. Թարգմանչաց վարդապետացն մերոց Մեսրոպայ, 24
Նղիէի, Մովսէսի քերթողին, Գաւթի անշաղթ փիլիսոփա
ին, Գրիգորի Նարեկացւոյն և Ներսիսի Կլայեցւոյն:
- 9 22 ✠ Կիր. Դէ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: 25
- 10 23 Բշ. Էջ. Գիւտ նշխարաց Ս. Գրիգորի Աղուանից կաթո- 26
ղիկոսի և Ս. հարցն Թաթլոյ, Վարոսի և Թումասու, Անտո-

- նի, Կրօնիդեալ և Եօթն խոտածարակացն՝ որք Յիշնանկնեալ
վանսն կատարեցան:
- Յ Արեգակն ի Կարիճն մտանէ:
- 11 24 Գշ. ԵՅ. Ս. Առաքելոցն Անանիայի, Մատթէի, Բառնաբայ, 27
Փիլիպպոսի, Յովնանու, Շիղայի և Սիւղիանոսի:
- 12 25 Գշ. ԵՅ. Պահք:
- 13 26 Եշ. ԲՅ. Ս. Գիօնեսիոսի Արիստաղացուն, և Ս. Առաքելոցն 29
Տիմոթէոսի և Տիտոսի:
- 14 27 Ուր. ԲՅ. Պահք:
- 15 28 Շր. ԲՅ. Ս. Աւետարանչացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղու- 1
կասու և Յովնանու:
- 16 29 ✠ Կիր. ԲՅ. Զ Կիր. զկնի Ս. Խաչի:
- 17 30 Բշ. ԲՅ. Ս. Ղուկիանոսի հարիւրապետին որ հաւատաց ի 3
Խաչելութիւնն Քրիստոսի և Յովսէփայ Աստուածահօրն,
Յովսէփայ Արեմաթացուն, բարեկամին Քրիստոսի Ղազա-
րու և քերցն նորա Մարթայի և Մարիամու:
- 18 31 Գշ. ԲՅ. Ս. Թէոդոտոսի քահանային, Զենոնի զինաւորին, 4
Մակարայ, Եւդոքսեայ և Ռամելայ:
- 19 1 Գշ. ԵՅ. Պահք:
- 20 2 Եշ. ԵՅ. Ս. Խարիթեանց և Ս. վկայիցն և տեմեայ և Քրիս- 6
տափորի և երկուց կանանցն Կալինիկեայ և Ակուլինեայ:
- 21 3 Ուր. ԲՅ. Պահք:
- 22 4 Շր. ԲՅ. Ս. Երկոտասանից վարդապետացն Ռեթէոսի, Գի- 8
ոնեսիոսի, Սեղբետրոսի, Աթանասի, Կիւրղի Երուսաղե-
մացուն, Եփրեմի Խորին ասորուոյ, Բարսեղի Կեսարացուն,
Գրիգորի Նիւսացուն, Գրիգորի Աստուածաբանին, Եպի-
փանու Կիւրացուն, Յովնանու Ոսկերեբանին և Կիւրղի
Աղէքսանդրացուն:
- Ռու. Գ. Տօն Ղազանու Ս. Աստուածածնայ պատկերի:
- 23 5 ✠ Կիր. ԲՅ. Է. Կիր. զկնի Ս. Խաչի:
- 24 6 Բշ. ԲՅ. Ս. Անատոսայ քահ. Վարոսի և Թէոդորիտեայ և 10
որդոց նորա և որք ընդ նմա կատարեցան:
- 25 7 Գշ. ԲՅ. Ս. Հիպիրիքեանցն, որք ի Սամուսատ կատա- 11
րեցան:
- 26 8 Գշ. ԲՅ. Պահք:
- 27 9 Եշ. ԵՅ. Ս. Սեբախնոսի Սեբաստացուն, Բաբելայ ծերուն 13
և 84 աշակերտացն նորին:
- Լրումն լուսնի: Հոգեխոտն էջ:

- 28 10 Ուր. ԵՅ. Պահք:
- 29 11 Շր. ԲՅ. Ս. Յովնանու Ոսկերեբան հայրապետին:
- 30 12 ✠ Կիր. ԲՅ. Ը. Կիր. զկնի Ս. Խաչի:
- 31 13 Բշ. ԲՅ. Ս. Ստեփանոսի Հռովմայ հայրապետին և քահա- 17
նայիցն, սարկաւազացն և Ժողովրդոցն:
- Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 2 Ժ. 10 ր.

ԱՍՏՂԱԳԵՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ.—Կարիճն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած
տղան համարձակ է և խորամանկ, բայց իւր պակասութիւնները
ծածկելով իւր արտաքին գեղեցկութեամբ խաբում է և շատերի
աչքը շլացնում: Օրիորդներ, ալգպիսի կեղծաւորներին երբէք չհա-
ւատաք. դրանք միայն երեսանց են ուրախ երևում, ալգպիսիների
ծիծաղը միշտակար է, աղէտարեր և առանձնութեան ժամանակ
դրանք մեղամաղձութեամբ են տանջուում:

Իսկ ծնուած աշջիկը՝ աշխույժով լի, ստասայ, ծածկամիտ, կեղ-
ծաւոր, դաւաճան, փոփոխամիտ և ազան, սիրում է ծաղրել և ու-
րիշների մասին վատ կարծիք լայտնել: Եւ չնայելով իւր քաղցրա-
նկատութեան ու բարեհաճոյ ձևերին՝ սիրտը բարութեամբ չէ հա-
մակուած:

Հոկտեմբերին ծնուածներն առհասարակ իրենց գործերում լա-
ւողութիւն են գտնում և հարստութիւն են ձեռք բերում: 41 տա-
րեկան հասակումն է, որ թէ իրենց բնաւորութիւնն է փոխում
գէպի լաւը և թէ իրենց գործերի մէջ փոփոխութիւն է լինում:
Միայն 25 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են:

Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր

30 00

Նոյեմբեր ամսուայ անունը ծագում է լատիներէն Novembre քառից, որ նշանակում է իններորդ: Հռովմայեցիք այս ամիսը անուանել են իններորդ նրա համար, որ շատ առաջ նրանք նոր տարին ոչ թէ Յունուարից էին հաշվում ինչպէս հիմա, այլ Մարտ ամսից: Մեր նախնիք այս ամիսը անուանել են Տրէ: Իսկ վրաց-տանում, որովհետեւ այս ամսուայ 10-ին տօնվում է Ս. Գէորգայ տօնը, սորա համար էլ, այս ամիսը անուանել են Գիօրգ-օբայ, կամ Գիօրգօբիս-թվէ, որ նշանակում է Գէորգայ-տօնի ամիս:

- 0ր 8
1 14	Գ. 4. Ս. Ակիփսիմեայ եպիսկ. Յովսէփայ քահ. Ալիթա-	18
	լայ սարկաւազին և Պղատոնի վկային:	
2 15	Դ. 7. Պահք:	19
3 16	Ն. 7. Ս. հայրապետացն Մեսրոպիանոսի, Աղէքսանդրո-	20
	սի, Պօղոսի խոստովանողին և Ս. նօտարացն Մարկիանոսի	
	և Մարտիրոսի:	
4 17	Ուր. 7. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	21
5 18	Շր. 7. Ս. Հրեշտակապետացն Գաբրիէլի և Միքայէլի և	22
	ամենայն երկնային զօրացն:	
	Յ վերջին քառորդն լուսնի: Խառն էլ:	
6 19	Մ. Կիր. Է. Կիր. զկնի Ս. Խաչի:	23
7 20	Բ. Է. Ս. Մելիտոնի Անտիօքայ հայրապետին և Մինա-	24
	սայ եղիպտացւոյն և միւս Մելիտոսի եպ. Բուրայ քահա-	
	նային և Շինու սարկաւազին:	
8 21	Գ. 4. Ս. Գիմիտրեայ վկային և Բասիլիկոսի քահանային:	25
	Լատ. Ընծալումն Ս. Աստուածածնի:	
9 22	Դ. 4. Պահք:	26
10 23	Ն. 7. Ս. Գուրխասայ, Սամունասայ, Աբիբայ սարկաւա-	27
	զին, Ռամանոսի միանակեցւոյն, Մանկան խոստովանողի	
	և Հիւսիքոսի զինաւորին:	
	Յ Արեգակն ի Ազնոյաւորն մտանէ:	
11 24	Ուր. 7. Պահք:	28
12 25	Շր. 7. Ս. Առաքելոցն Անդրէի և Փիլիպպոսի:	29

0ր 8

Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր

- Յ Մնունդն լուսնի: Հառն էլ:
13 26	Մ. Կիր. Է. Կիր. զկնի Ս. Խաչի:	1
14 27	Բ. Է. Ս. Աբրահամու և Խորենայ անարծաթ բժշկացն,	2
	Կողմայի և Դամիանոսի և Աստուածատրոյ վկային:	
	Յունաց և Ռուսաց՝ Բարեկենդան Մննդեան պահոց:	
15 28	Գ. Է. Ս. Անդրէի զօրավարին և բանակի նորին, Կալի-	3
	նիկոսի և Դոմեանայ վկային:	
16 29	Դ. 4. Պահք:	4
17 30	Ն. 7. Ս. Անդրիանոսի և Կնոջն նորա Անատօլայ, Թեո-	5
	դորոսի և Ելեթիւրոսի վկային:	
18 1	Ուր. 7. Պահք:	6
19 2	Շր. 7. Տօն ամենայն Սրբոց—Հնոց և Նորոց, լալտից և	7
	անլալտից:	
	Յ Առաջին քառորդն լուսնի: Յրորոն էլ:	
20 3	Մ. Կիր. Է. Ս. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Բարեկենդան Յիսնա-	8
	կի պահոց: Յերեկ. նախատօնակ:	
21 4	Մ. Է. Ընծալումն Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ի Տաճարն:—	9
	Եւս Յունաց և Ռուսաց:	
22 5	Գ. Է. 2. օր Յիսնակի պահոց:	10
23 6	Դ. Է. 3. օր Յիսնակի պահոց:	11
24 7	Ն. 4. օր Յիսնակի պահոց:	12
25 8	Ուր. 4. օր Յիսնակի պահոց:	13
26 9	Շր. 7. Ս. Գրիգորի Սքանչելագործին, Նիկողայոսի հայ-	14
	րապետին և Միլոտայ եպիսկոպոսին:	
	Յ Լրումն լուսնի: Բ. Է. Էլ:	
27 10	Մ. Կիր. Է. Ս. Կիր. Յիսնակի:	15
28 11	Բ. Է. Ս. Կուսանացն Յուլիանիայ և վալիուհոյ:	16
29 12	Գ. Է. Ս. Ղուկիանոսի քահանային և Տարագրոսի, Պրո-	17
	պոսի, Անդրոնիկոսի, Ոնեսիմեայ և ալոց աշակերտացն	
	Պօղոսի:	
30 18	Դ. Է. Պահք:	18
- Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30 ը օրը պակասել է 1 ժ. 19 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր.—Ազնոյաւորն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան քաջ է և արի, խելօք, բարեկամներ շուտ գտնող:

առողջակազմ, ճշմարտասէր, հաստատամիտ, վարուող, աշխատասէր, 'ի բնէ բարեպաշտ, սրտով ուրախ, բարի և իւր ունեցած լաւ լատկութիւններն համեմատ անչափ ինքնասէր:

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ գործունեալ և աշխուրջ, աշխատասէր, բարեպաշտ, բարի և սրտով ուրախ: Գլխաւոր պակասութիւնը իւր կասկածոտ բնաւորութիւնն է:

Նոյեմբերին ծնուածներն առհասարակ արդիւնաբերութեան մէջ բախտաւոր են լինում և միջին տարիքում կարողութեան տէր: 33 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են և եթէ չափաւոր ու ժուժկալ կեանք վարեն մինչև խորին ծերութեան կը հասնին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

31 օր

Դեկտեմբեր ամիսը վերցրած է լատինական decembre բառից, որ նշանակում է տասներորդ: Սլաւոն անուանեց ամիսների հիմնադիր Հռոմուլոսը տարուալ տասներորդ ամիսը: Մեր նախնիք այս ամիսն անուանել են Փաղոց: Որովհետև Վրաստանում այս ամսի 25-ին կատարվում է Քրիստոսի Մանգեան տօնը, այս պատճառաւ այս ամսին վրացիք անուանել են Քրիստիչօբալ, կամ Քրիստիչօբիսթվէ, որ նշանակում է Քրիստոսի Մանգեան ամիս:

Օր	Ն	
1	14	Եշ. Բի. Ս. Կղեմայ հայրապետին և Բագարատայ Տոռոմն- 19 նալ եպիսկոպոսին:
2	15	Ուր. 43. Պահք. Յերեկոյեան նախատօնակ: 20
3	16	✠ Շր. 43. Ս. Առաքելոց և առաջին լուսաւորչացն մերոց 21 ԹԱԴԵՈՍԻ և ԲԱՐԴՈՒՂԻՍԷՈՍԻ.
4	17	✠ Կիր. 73. Բ. Կիր. զկնի Յիսնակի: 22 Ե Վերջին քառորդն լուսնի: Զաքէր Հոգեւոր:
5	18	Բշ. 73. Ս. Գեորգիոսի եպիսկոպոսին և Մերկեւիոսի զի- 23 նաւորին:
6	19	Շր. 73. Ս. ՈՐԳԱՐՈՒ Նախաժկալ և անդրանիկ թաղաւոր- 24 րին մերոյ:
7	20	Դշ. 73. Պահք. 25
8	21	Եշ. Բի. Ս. Հարցն Եգիպտացոցն, Պողոսի, Պողայ, Մակա- 26 րայ, Եւագրի, Յովհաննու Գրեցեոյն, Յովհաննու կարճա- հասակին, Նեղոսի, Արսէնի, Սիսիանու, Դանիէլի, Սրապի- օնի, Մակարիոսի, Պիմէնի և այլոց Ս. հարցն: Յեր. նախատ.
9	22	✠ Ուր. Բի. Պահք. Տօն ՅԼՈՒԹԵԱՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ 27 ՅԱՆՆԱՅԷ.

- Յամուտ և արևադարձ. ցերեկն սկսանի երկարիլ և գիշերն կարճանալ:
- 10 23 Ծբ. 43. Ս. Նիկողայոսի Զմիւռնացւոյ Սքանչելագործ հայ- 28
րապետին:
- 11 24 ✠ Կիր. 43. Գ. Կիր. զկնի Յիսն. Բարեկ. ս. Յակովբայ պահոց: 29
- 12 25 Բշ. 43. Պահք. Ս. Սիրնասայ, Երմոգինեայ և Գրաբոսի և 30
կամաւոր աղքատացն Յովհաննու և Ալէքսիանոսի:
Լատ. Ծնունդ Տեառն:
- 3 Ծնունդն լուսնի: Զիւնիւն Էլիսի:
- 13 26 Գշ. 43. Պահք. Ս. Կոռնելիոսի հարիւրապետին և Շմաւոնի 1
ազգականին Քրիստոսի, որ խաչեցաւ Ներուսաղէմ, Պողի
կարպոսի հայրապետին Զմիւռնիոյ և Ս. վկայիցն՝ որք լու-
րեկէս կատարեցան:
- 14 27 Գշ. 43. Պահք:
- 15 28 Եշ. 43. Պահք. Ս. Եւտրատիոսի, Օգսենտիոսի, Եւգենիո- 3
սի, Ուփրեստէսի և Մարգարիտի:
- 16 29 Ուր. 43. Պահք. Յերեկոյին նախատօնակ:
- 17 30 Ծբ. 43. Ս. Յակովբայ Մծբնայ հայրապետին, Մարուգէի 4
ճգնաւորին և Մեկիտոսի եպիսկոպոսին:
- 18 31 ✠ Կիր. 43. Գ. Կիր. զկնի Յիսնակի: 6
Առաջին քառորդն լուսնի: Բաւնչ Էլիսի:
- 19 1 Բշ. 43. Ս. հայրապետացն Իգնատիոսի, Աղղէի և Մարու- 7
թայ եպիսկոպոսին:
Ըստ նոր տոմարի Տարեմուտ և լուսնարի 1-ն 1917 թ.
Լատ. տօն Տնօրէնութեան Տեառն:
- 20 2 Գշ. 43. Սրբոց Թէոպոմպայ եպիսկոպոսին, Թէոփնայ վկ. և 8
չորից զինուորացն Բասոսի, Եւսերի, Եւտիգի և Բասիլիկեայ:
- 21 3 Գշ. 43. Պահք:
- 22 4 Եշ. 43. Ինչոսի, Դոմինի և Գղերիկոսի քահանային և եր- 10
կուց բիրոցն, որք ալիւքան եկեղ. Նիկոմիդացւոց:
- 23 5 Ուր. 43. Պահք. Յերեկ. նախատօնակ:
- 24 6 Ծբ. 43. Ս. Դաւթի մարգարէին և Յակովբայ առաքելոյն, 12
Ռուսաց ճրարալոց Ծննդեան. Լատ. Յստնութիւն
Տեառն:
- 25 7 ✠ Կիր. 43. Ե Կիր. զկնի Յիսնակի Յերեկ. նախատօնակ: 13
Ռուսաց և Յունաց Ծնունդ Տեառն:
- 26 8 Բշ. 43. Ս. Ստեփաննոսի նախապկային և առաջին մար- 14
տիրոսին: Լանդիսաւոր օր ուխտի Ս. Ստեփաննոս եկեղ.
Տփիսիսայ՝ որ ի լանապատին կուսանաց, որ ամիոփի մաս
նչխարաց—աջ Ս. Ստեփաննոսի Յերեկ. նախատօնակ:
Յունաց և Ռուսաց՝ 2 օր Ծննդեան:

- Ք Լրումն լուսնի. Գաւառնչ Էլիսի:
- 27 9 Գշ. 43. Ս. Առաքելոցն Պետրոսի և Պօղոսի Ռուս. 3 օր Ծննդ: 15
- 28 10 Դշ. 43. Պահք. Յերեկոյին նախատօնակ: 16
- 29 11 Եշ. 43. Ս. որդւոցն Որոտման Յակովբայ առաքելոյն և 17
Յովհաննու Աւետարանչին: Բարեկենդան Ծննդեան պահոց:
- 30 12 Ուր. 43. 1 օր. Ծննդեան պահոց: 18
- 31 13 Ծբ. 43. 2 օր. Ծննդ. պահոց: Ս. Բարսեղի հայրապետին և 19
եղբօր նորին Գրիգորի Նիւսացւոյն Սեղբեսորոսի Հոովմայ
հայրապետին և Աբբա Եփրեմի Խորին Ասորւոյ:
- Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 0 փ. 37 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Դ Ե Կ Տ Ե Մ Բ Ե Ր. — Այժեղջիւրն. Այս համաստեղութեան տակ
ծնուած տղան թէև աչնքան բախտաւոր չի լինի և ձախորդութիւն-
ներ շատ կը քաշէ, բայց ճշմարտասէր, թեթեամիտ, եռանդոտ, չար,
ազան և անբարիշտ կը լինի: Իւր մասին մեծ համարում ունի. թէև
համեստ է երևում, սակայն դա միայն արտաքին կողմից է և կեղծ,
որովհետև իւր ամեն բաւականութեանց սիրահար է:

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ արթուն, թեթեամիտ, ջանել ժամանակը
վերին աստիճանի ամօթխած, սակայն վերջը համարձակ և շատ
խառնակիչ. պսակուած ժամանակին ևս խանդոտ՝ թէև այս պակա-
սութիւնները միշտ աշխատում է ծածկել. Եթէ չափաւոր և զգուշ
լինի, մինչև խորին ծերութեանը կը հասնի:

Գեկտեմբերին ծնուածները առհասարակ իրանց գործերում
խելօք են և խորհուրդների մէջ զգուշ, սիրում են գիտութիւններ,
և միշտ հակուած են դէպի ճանապարհորդութեան: 25 տարեկան
հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են:

Ծանօթութիւն. Երբեմն պատահում է, որ «Տարեցոյց»-իս մէջ
դիտեղուած եղանակի գուշակութիւնները ճշգրտեւ ուր չեն կատար-
վում, դրա պատճառը պէտք է վերագրել աշխարհագրական տեղա-
կան դիրքին և օդին նոյթարանական զանազան անակնկալ ու արտա-
սովոր երևոյթներին, նամանաւանդ որոշ ժամանակներում չալտնի
ուղղութեամբ փչող քամիները—ցիկլոնների և երկրագնդի մթնոլորտի
լեղաշրման (пертурбация) դէպքերում:

Մ. Ալխ...

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

«Ժողովրդավան. ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՏԱՐԵՑՈՅՑԻ» 1916 ԹՈՒՆԿԱՆԻ

I. ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. ԷՋՄԻԱՄՆԻ Հայրապետ և Կաթողիկոս ամենայն հայոց Տ. Տ. Գէորգ Ե. ընտրեալ ի 13-ն ղեկաւ 1911 թ. և Օձեալ ի 1-ն լուսիսի 1912 թ.

1) ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ

ՏԱՆԵ ԿԻՂԻԿԻՈՑ—Սահակ Բ.

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ—(Թափուր):

2) ՊԱՏԿԵՐԱՐՓՆԵՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՅ—(Թափուր):

Ե. ՊՈՒՍՑ—Զաւէն արքեպիսկ.

3) Ս. ԷՋՄԻԱՄՆԻ ՍԻՆԱՂ

Նախաձեռն Գուրիկ արքեպ. Տ. Մալսիսեան:

» Մալթէոս եպ. Մալթէոսեան:

» Սահակ վրդ. Ամատունի:

» Բարդէւն վրդ. Ս. Երեմիանց:

Պրովորք Փ. Մելիք-Փարսաղանեան:

4) ԹԵՄԵՐ ԵՒ ԹԵՄԱԿԱՆԵՐ

» ԵՐԵՒԱՆԻ.—Փոխանորդ Թմակալ առաջնորդի Խորէն եպ. Մուրադբէգեան:

» ՎԱՍՏԱՆԻ և ԻՄԵՐԵՒԻ.—Առաջ. Մեարայ եպ. Տէր-Մովսիսեան:

» ՂԱՐԱԲԱՂԻ.—Փոխան. Թեմ. առաջ. Զաւէն վրդ.

» ՀԱՇՏԱՐԻՍԵՆԻ.—Փոխանորդ Թեմ. առաջ. Միլիթար եպ. Տէր-Մկրտչեան:

» ՇԱՄԱԽԻ.—Սոսոյնորդ Թէմ. (Թափուր):

» ԲԵՍԱՐԱԲԻՈՑ.—Առաջնորդ Թեմ. Ներսէս արքեպիսկ. Խուզալեղեանց:

ԱՏՐԱՍԱԿԱՆԻ.—Կառավարիչ Թէմ. Ներսէս եպ. Մելիք-Փանդեան:

» ՊԱՐԱԿԱՍՏԱՆԻ և ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ, (Թափուր):

» ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՅ.—Առաջնորդ Գէորգ եպիսկ. Իսթիւհեան.—Նստում է Մարտի 2 քաղաքում, որտեղ և հայոց մատուակայ—Ս. Յարութիւն: Բացի դրանից առանձին հովիւներ կան՝ Փարիզում, Մանչեստրում և Սուչովայում:

» ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ.—Առաջնորդը (Թափուր) նստում է Ութթ քաղաքում, որտեղ կայ հայոց եկեղեցի Ս. Փրկիչ: Բացի առաջնորդից առանձին հովիւներ կան՝ Նիւ-Յորքում, Բոստոնում, Պրովիտենսում, Լորէնսում, Կալիֆորնիայում, Չիկագոյում և Փրեզնոյում:

Տաճկաստանի Թեմերի մասին տեղեկութիւնները բոլորովին անկարող եղանք տալու:

II. ԱՍՏՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՐԵՒԻ ԽԱՒԱՐՈՒՄՆԵՐԸ

1916 թ. երկրաշնչիս վրայ երեք անգամ արեւի և երեք անգամ լուսնի խաւարումներ կենկատուին, որոնցից.

1) Արեւի խաւատար խաւարումն տեղի կունենայ լուսնարի 21-ին, որը կսկսուի ցերեկուայ 4 ժամ 0 րոպէին և կվերջանայ գիշերուայ 9 ժամ 4 րոպէին:

2) Մանեկատար խաւարումն արեւի տեղի կունենայ լուսնարի 17-ին, որը կսկսի գիշերուայ 2 ժամ 0 րոպէին և կվերջանայ 7 ժամ 17 րոպէին առաւօտեան:

3) Մասնատար խաւարումն արեւի սկիզբից 11-ին 3 ժ. վերջը 12 ժ. 9 ր. երեկ.

4) Մասնատար խաւարումն լուսնի 7-ին

լուսնարի, սկիզբը 10 ժ. 55 ր. առավերջը 11 ժ. 56 առ.

5) Մասնատար խաւարումն լուսնի 2-ին լուսնարի, սկիզբը 6 ժ. 20 ր. գիշ. վերջը 8 ժ. 43 ր. առ.

6) Լիակատար խաւարումն 26 ղեկա. սկիզբը 8 ժ. 21 ր. առ., վերջը 12 ժ. 9 ր. ցերեկուայ:

Այս բոլոր խաւարումները կնկատուին Արեւմտեան Եւրոպայի, Աֆրիկայի, Ամերիկայի, Մեծ Ատլանտեան և Հարաւային սառցեայ ովկէանոսներին կից գտնուած երկրներում: Իսկ Կովկասում այս խաւարումներից ոչ մինը չէ կատուի:

III. ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ

ԱՄԵՆԱՎԱՐ, ԶԱՏԿԻ ԼԱԶՈՒԱԴԻՊԵՐ

Զատիկի տօնը քրիստոնեայ եկեղեցիները կատարում են Նիկիոյ ժողովի (325 թ.) սահմանած կանոնադրութեան համաձայն մարտ ամսի մէջ ծնված լուսնի լրումից յետոյ պատահած առաջին կիրակի օրը։ Այդ պատճառով բոլոր միա Նշանակված տօները զատկական տօնի հետ մեծ կապ ունեն, մանաւանդ հայկական նախնական եկեղեցու բոլոր այն տօները, որոնք շարժական են, բացի Ծննդի, Տեանընդառաջի, Աւետման, Երեց-ամաց և Յղութեան տօներէն։

Յունական եկեղեցին երբ Զատիկի տօնը կատարում է մարտի 22-ին, այդ դէպքում նախ եկեղեցու Տեառնընդառաջը ընկնում է Բարեկենդանի կիրակի օրը։ Որպիսի տօնը, սակայն, Մեծի պահոց տխուր օրերին չկատարելու պատճառով, յետաձգում են Բարեկենդանի շաբաթ օրը։

Իսկ կաթոլիկ եկեղեցին, երբ Աւետարան

տեաց տօնը ընկնում է Զարչարանաց կամ Զատիկի շաբաթը, նոյնը այդ տօնի կատարումը յետաձգում է Զատիկի հետեւեալ շաբաթը։

Անցեալ 1915 թ. Զատիկը, որ կատարվեց մարտի 22-ին, շատ հազուադէպ է, որովհետեւ այսպիսի վաղ կատարվող Զատիկ վերջին անգամ միայն տեղի է ունեցել սրանից 312 տարի առաջ՝ 1603 թ., այն տարին՝ երբ հայերը գաղթում էին դէպի Ջուղա։

Այսուհետեւ նման հազուադէպ Զատիկներ կը պատահեն 2010, 2105, 2437, 2532, 2627, 2959, 3054, 3149, 3481, 3576, 3671, 4003, 4098, 4193, 4525, 4620, 4715, 5047, 5142, 5237, 5569, 5664, 5759, 6091, 6186, 6281, 6613, 6708, 6803, 7135, 7230, 7325, 7657, 7752, 7847, 8179, 8274, 8369, 8701, 8796, 8891, 9223, 9318, 9413, 9745, 9840, 9935 և 10267 թուականներին։

Մակ. Չմշկ...

IV. ՕՂԵՐԵԻ ՈՅԹԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՔՅԵՄԵՐՈՒ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ 1916 ԹՈՒԱ
ԿԱՆԻ ՄԱՍՆԸ

Ըստ տիեզերային մարմինների շարժման, նրանց դիրքի ուղղութեան, երկրագնդի վրայ ունեցած ազդեցութեան, ինչպէս և Տանտալէրի, խեցգետին կենդանակերպ համաստեղութիւնն լինելով, գուշակվում է, որ 1916 թ. անցնելու է։

Պաղարեւոթեան կողմից, ցոլանով և ամենայն պտուղներով թէև պարարտ ու առատ, սակայն շատ թանգ և ճեղ տեղ էլ մորեխը տալով, անասունների կէրը շատ պակաս։

Նշանակները.— Զմեռը՝ սկզբում կարկառով ցուրտ ու ձնառատ։ մէջը տաք, վերջը բարեխառն։ Գարունը՝ հողմախառն, որոտալից անձրևներով և մինչև յունիսը ցուրտ։ Աշունքը ցուրտ, և երկարատև։

Առողջութեան կողմից, պէտք է աշխատել սակաւակեր լինել։ Այս տարի մեծ մասամբ ջերմութիւնից առաջացած հիւանդութիւններ առաջ կը գան, մանաւանդ զօղը կը շատանայ։ Ծեղերին ու երիտաններին մեծ հարուած կը հասնի։ Իսկ ըստ Դեմոկրատեսի պէտք է զգուշանալ որ մահտարածամ չընկնի։ Աղբիւրների ջրերը պակասելով, եղներ էլ շատ կը սառնեն։

Կենցաղավարութեան կողմից, եղբայրների ու սրտակիցների մէջ արաձայնութիւն, զրազէտների ու վառապանների մէջ խաբէութիւն ու

հենգութիւն, որից ամենքը մեծ դժուարութիւն կը կրեն։

Արտասովոր երևոյթներից՝ երկրի վրայ մեծ արտմութիւն կը գայ։ շատ տեղերում պատերազմ, կռիւ ու վեճեր երևան կը գան, մանաւանդ զանազան տեսակ անձանց կողմից իրարից թագաւորի դէմ։ Իսկ արքունի ծառայողներին՝ մեծ վնաս ու նեղութիւն է հասնելու։

Նշանակի ամենաճիշտ գուշակութիւնը օդաչափի միջոցով։

Պարզ եղանակ այն ժամանակ է սկսվում, երբ օդաչափի բարձրութեան չափը միլիմետրով հասնում է սոյն քաղաքներում նշանակուած հետեւեալ թուերին։

Թիֆլիս	731	Օդեսսա	762
Բագու	766	Վարշավա	756
Բաթում	756	Քերչ	767
Փանձակ	728	Մոսկուա	750
Լենքորան	769	Պետրոգրադ	763
Փոթի	767	Խարկով	755
Պետրիգորսկ	730	Ցոմսկ	760
Թէմիրխան-		Տամբով	754
Եուրա	718	Ռիգա	
Վլադիկավկազ	708	Նիժնի-Նովգոր-	
Նալտա	765	րոդ	753
Հաշտարխան	770	Ղազան	759
Կովանդ	730	Սարատով	760
Տաշկենտ	736	Էրբաւա	765
Ստավրոպոլ	713		

Վ. ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

ՀԱՅ ՄԱՐԳՈՒ ԲԱՂԴԸ

Ով դու հայ ազգի տարաբաղդ որդի,
Վաղուց սպասում ես լաւագոյն բաղդի:
Շատ էլ ցանկանաս բաղդաւոր լինես,
Բաղդը չի գալիս, նա քեզ չսիրեց:

Շատ էլ պարապես, անխոնջ աշխատես,
Իմացող չկալ որ բան հասկացնես:
Էլի պիտ ասեն կոպիտ ու ծուլ ես,
Իսկ եթէ խօսես— կասեն թէ սուտ ես:

Շատ էլ կատարես կամքով բարի գործ,
Առաքինութեան դու անես շատ փորձ,
Էլի պիտ ասեն, որ կեղծաւոր ես,
Շնորհակալութեան դու արժանի չես:

Շատ էլ որ օգնես քո հարեանին,
Եւ եղբայրական պարտքդ կատարես,
Չարը խափանես ցանկանաս բարին,
Էլի թշնամի դու կը համարուես:

Շատ էլ աղատես հարեանիդ մահից,
Ձոհես պատիւդ, բժշկես ցաւից:
Էլի պիտ կրկնէ, որ ռիսերիմ ես,
Խըղճի ու գութի դու բաժին չունես:

Շատ էլ որ հանգցնես հրդէհը նրա տան,
Էլի պիտ ասէ նա ամենայն օր:
Քանդեցիր տունը, խաբեցիր նորան,
Յափշտակեցիր նրա կալքը բոլոր:

Շատ էլ որ խոր ջրից հանես խեղդվելով,
Պարտքը վճարես նորան խըղճալով:
Էլի պիտ կրկնէ, որ չահասէր ես,
Որ նրան աչկարա դու թալանել ես:

Շատ էլ որ ջարդվես հարեանիդ համար,
Կալքդ նվիրես ու կեանքդ զոհես,
Էլի համարձակ միշտ ու անդադար,
Պիտի որ կրկնէ՝ հաւատարիմ չես:

Շատ էլ որ սիրես ճշմարտութիւնը,
Եւ փառաբանես արդարութիւնը,
Քո հարեանը էլի պիտ ասէ՝
Հալ ազգի որդին համակրելի չէ:

Շատ էլ ցանկանաս բաղդաւոր լինես,
Բաղդը չի գալիս, նա քեզ չսիրեց:

Մ է ս է.

VI. ԲԱՐՈՅԱԳԻՏԱԿԱՆ

IV. ԻՄԱՍՏՆԵՐ

— Ով իւր սխալները ծածկում է, ուրեմն նա դեռ ևս նրանց կրկնում է:

— Սխալները քրքրելով ու ուղղելով իզուր մամանակ ենք կորցնում, որը կարող էինք ճշմարտութիւններ գտնելուն գործադրել:

— Եթէ լուսահատում ես, նշանակում է, որ ոչ անցեալդ ես միտդ առնում, ոչ ներկայդ խորհում և ոչ ապագայդ նախատեսում:

— Ձայրացած ժամանակ հաշիււն նայելուն պէս, կը հասկանաս թէ ինչ կերպարանք ես բռնել:

— Մի որեւէ մէկին հարիւր անգամ ծառայութիւն կամ օգնութիւն արա, միայն մի անգամ մերժիր և հաւատացած եղեր, որ իր կեանքում հենց այդ մի մերժումն է որ միշտ կ'իշխի:

— Ոչինչ չունեցողն ու ոչինչ չտուողն, ոչինչ էլ չի կորցնի որ միշտ մեծահոգի լինի:

— Կեանքի մէջ երեք բան կայ, որի մասին, երբ հատնում և անհետանում է, անչափ ավստում են. դրանք են՝ դրամը, փողը և ջահելութիւնը:

— Ողբալ իր ջահելութիւնը, նշանակում է, ավստալ հենց այն գեղեցիկ կնոջ վրա, որը միշտ մեզ խաբել է ու շահագործել:

— Ճշմարիտ սիրույ և իսկական բաղձաւորութեան մասին շատերն են ճառում ու երազում, սակայն երջանիկ դրութեան հասնելուն շատ քչերին է լաջողվում ու վիճակվում:

— Կինը միշտ վերջը լաց է լինում այն բանի մասին, որի մասին նա առաջուց ծիծաղում էր:

— Կինը բնութեան գեղեցիկ սխալանքն ու սլակասութիւնն է:

— Միտք միակ չաղթութիւնը, միանշանակն նրա ճանկերից փախչելն է:

VII. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՐ ՏԱՐԻ ԱՊՐԵՆՈՒ ՄԻՋՈՑ

1 Աշխատիր արեւի ծագումից առաջ արթնանալ:

2. Անքուն չմնալ և ժամանակին հանգստանալ:

3. Որքան կարելի է բացօդեայ մնալ ու աշխատել:

4. Որքան կարելի է թոզից, դադրելուց ու քրտնելուց խուս տալ:

5. Պահպանել հոգեկան ամեն տեսակ հանգստութիւն և չզայրանալ:

6. Խղճի խաչից ղզուշանալ և անխառնութիւններ չգործ դնել:

7. Այսօրվայ գործդ էզուց մի զցիւր և ամեն օր վերջդ մտածիր:

8. Ոչ այնքան բարակ հանդերձներ հագիր, որ մրսես, և ոչ այնքան տաք հագնուիր որ քրտնես:

9. Ոգեւից բնականութեան ղզուշացիր:

10. Մարմնիդ մաքրութիւնը պահպանիր, յաճախ լուացուելով:

11. Ստամոքսդ մի բեռնաւորիւ բաւելով կերակուրներով, և աշխատիւ աշխի կաթեղէն ու բօսեղէն կերակուրներ գործածել:

12. Սենեակդ շատ տաք մի պահիր և այն էլ փայտով տաքացրու:

13. Շողոքորթներէց ու կեղծ բարեկամներից զգաստ կաց:

14. Ունեցածովդ բաւականացիր և հարկաւորութիւններից չափաւորիր:

15. Ժամանակին ամուսնացիր, ինչպէս և այրիանալիս նորից ամուսնացիր:

16. Ամեն մի յիմարի մի լսիր:

17. Առանց գործի մի մնալ:

18. Պարտք մի վերցնիր:

19. Ապերախտի հետ գործ մի բռնիր:

20. Գրուխդ հով, փորդ թոյլ և ոտքերդ միշտ տաք պահիր:

21. Կերակուր ուտելուց յետոյ բերանդ ողորդիր ու առանքերդ մաքրիր:

22. Ցրտից ղզուշացիր, մանաւանդ քրտնած ժամանակդ:

23. Բնակարանիդ լուսամուտները միշտ դէպի արեւ դարձրու—չինիր:

24. Քաղաքի աղմկալից ու օդը վտանգաւոր միկրոօրներով լի կեանքից խուս տուր, մանաւանդ ամառը:

Այս կանոնները եթէ պատանեկութիւնից սկսած կարողացար պահել, հաւատացած եղիր, որ կարող ես ազատ մինչ 180—200 տարի ապրել, առանց ուրիշ օգնութեան ապահով, առողջ ու երջանիկ կեանք վայելել:

VIII. Բ Ժ Զ Կ Ա Կ Ա Ն

Վերաբերի բժշկականին

Սուր զործիքներից առաջացած վեր-
քերի դէմ, սկզբնական օգնութիւնը ու
ջանքը արինհոսութեան կանգնեցնելն
է, որի համար պէտք է աշխատել շատ
առը ջուր գործածել, որպէս զի արիւ-
նի անօթները շուտ կուշ գան։ Երբէք
(սանձիւ *) չգործածել։ Եւ պէտք է
վերքը լաւ զննել ու նայել որ վերքի
մէջ օտար առարկայ կամ աւելորդ իր
մնացած չլինի, որից յետոյ, վերքի ե-
զերքները միմեանց աւելի մօտեցնե-
լով զգուշութեամբ կապելու է։

Եւ երբ զործիքներից պատճառած
վերքերի դէմ, ինչուեղ էլ լինի, ծա-
կուած վերքը պէտք է աշխատել շուտ
ծածկել, որպէս զի այդ անցքով օդ չը
մտնի։ Այս դէպքում եւս առը ջուր
գործածելու է և հանդիստ դրութեան
մէջ մնալով, աշխատելու է չշարժուել։
Հրազէնքից պատճառած վերքե-
րի դէմ սկզբնական օգնութիւնը, վեր-
քը ուշադրութեամբ քննելն է և աչն
լաթի, շորի կտորի մաքրելն է, որոնք
գնդակի հետ մտնում են կաշու կամ
մարմնի մէջ։

Եթէ նկատուի է, որ վերքի մէջ
մտած գնդակը կարելի է մատով հա-
նել, պէտք է անմիջապէս աշխատել
զգուշութեամբ նրան հանել, իսկ եթէ

*) Իսանձիւ—այրած շորի, լաթի կտոր
է, որ արինհոսութեան դէպքում մեր
աւանդ ժողովուրդը սովորութիւն ունի
արինհոսութիւնը դադարեցնելու, չի-
մանալով թէ որքան վնասակար է այդ
միջոցը և թէ վերջը որքան արգելք է
լինում վերքի առողջանալուն։
Ե. Աշխ...

չի նշմարվում, չպէտք է աշխատել
փնտրել կամ գտնել, որովհետեւ ոչ թէ
միայն աւելի խորը կը մղէք նրան, այլ
և այդպիսով բժշկի դործը աւելի կը
դժուարացնէք։ Միայն վերքը ջրով
լուացէք և անընդհատ սառը կտու-
րէսներ դէք, մինչև բժշկի հասնելը։

Այլ ուսած վերքը՝ եթէ այրուած
տեղում դեռ վերք է գոյացել, անմի-
ջապէս սառը ջրում զննելու է, իսկ ե-
թէ որ և է պատճառով անկարելի է,
ծածկեցէք թրջած կտուրով, ձնով, սա-
ռուցով, թարմ ցիխով ու չետոյ քերած
կարտօփով պատեցէք։ Այս բոլորը իր
մէջ է քաշում տաքութեան մի մասը
և զովացնում այրած տեղը։ Իսկ եթէ
կաշին—վերնամաշկը արդէն բշտել է
պէտք է զգուշ մկրատով հեռացնել և
իւղալի օժանելիքներ գործածել, օրի-
նակ ձէթ, իւղ կամ ձուի սպիտակուց։
Ձէթն աւելի չարմար է։ Յետոյ վերքը
ծածկելու է բամբակի հաստ շերտով
ու լաթով կապելու։ Եւ դրանից չետոյ
հիւանդն իրան աչնպէս պէտք է պահի,
որ այրուած տեղը, կուշ եկած չմնայ,
այլ ձգուած լինի։

Պարիճի խածելու դէմ դեղ
Պարիճի խածելու դէպքում, վերքը
տաք ջրով լուանալուց չետոյ, տար-
խունը կամ խնձորի ծառի տերեղ ջար-
դած վրան դնելու է ու կապելու։

Գինովութեան դէմ միջոց
Պէտք է տալ մուգ սուրճ կիտրոնով
(լեմօնով) և կէս գինու բաժակ ջրում 15—
20 կաթիլ գոֆամեան կաթիլներ։ Գի-
նովցածի դուխն ու մէջքը ողնաշարի
երկարութեամբ թռչել սառը ջրով։

IX. Տ Ա Ն Տ Ի Կ Ի Ն

Փունաւոր ձուկը ճանաչելու
նշանները։

Փունաւոր ձուկը կարելի է իմանալ
— ճանաչել իրա ներսուած հոտից, ա-
տանների գեղնութիւնից, և աւելի նրա-
նից, որ երկու ժամանակ մաքուր ար-
ծաթի կտորը նրա ականջի խնուշ-
ներում խրելու դէպքում, մետաղի դոյ-
նի է փոխվում։

Սառած կաղամբը բարեփո-
խելու կերպը։

Սառած կաղամբը երեք ժամ ան-
ընդհատ զննում են ձնախառն սառը
ջրում, որից կաղամբը բոլորովին
թարմանում է։

Այն ապակէ տամնները, ո-
րոնք ժամանակի ընթացքում աղտոտ
մնալով գունատուել են, շատ հեշտու-
թեամբ մաքրվում են, եթէ դրանց
նախով լուանան, և չետոյ տաք ջրով
ողողեն։

Լուացքը մաքուր և հեշտ
լուանալու համար, պէտք է ամեն
մի դոյլ (վեդը) ջրին 5 մոխալ (դո-
լտնիկ) բօբաքո (буба) աւելացնել

X. ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿԱՅԱՏՈՒ ԿՈՎԻ ՆՇԱՆՆԵՐԸ

Լաւ կովի կաշին՝ փափակ ու առա-
ձգական է լինում, մանաւանդ ետքի
ու վզի կաշիները, տեսքը դեղնայիկ ու
կաղմուածքը բարեհաճ, բարակ ոսկրնե-
րով:

Կուրծքը՝ լայն ու դուրս ցցած, կրծի
երակները և կաթնաջրերը հաստ ու
ուռած են լինում: Սակայն ջահիլ կո-
վի երակները աննկատելի են լինում:

Մարմինը ու գլուխը՝ երկար, մանր
ու բարակ պոզերով, ոտները կարճ
մանր ու նեղ կազմով:

Կուրծք՝ մեծ ու երկարացած, ծած-
կուած մանր մաշկներով, որը կթելուց
լետոյ պարպուելով փոքրանում է ու
կախ ընկնում: Եթէ կուրծքը կթելուց
լետոյ չի փոքրանում աչդ նշան է որ
կուրծք մասլից է և թէ ճարպալից, ո-
րի պատճառով կաթ քիչ է տեղաւոր-

վում: Ջահիլ կովերը մանր պտուկներ
ունեն, ճիսկ մի քանի անգամ ֆնած ու
երկար ժամանակ կթուող կովերը ա-
ւելի զարդացած: Երկար ու բարակ
պտուկներն եւ լաւ նշան չեն: Կաթ
տուող կովի կաթնատուութիւնը իմանա-
լու համար, ամենահաստատը, պէտք է
երկու երեք օր կթել ու կշռելով իմա-
նալ նշատուած կաթի քանակութիւնը:
Իսկ կաթի լատկութիւնը պէտք է փոր-
ձել հեռեկալ կերպով: ջրալի կաթը
եղունդի վրայ կաթացնելուց, վրան չի
մնում, կամ ապակեայ ամանից թափե-
լուց լետոյ, հետք չի թողնում, ջրի համ
ու կապտագուն է լինում, ընդհակա-
ռակը թանձր ու խզալի կաթը, ամանի
պատերին թողնում է կաթնի սպիտակ
հետք, համը քաղցր է ու խղալի և ե-
ղունդի վրայ կաթացրած դէպքում
գնդակաձև մնում է առանց թափուելու:

XI. ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

Պէնզանիների լղութեան տեղութիւնը:

Փիղը ծնում է	21 ամսից
Ընծուխտը (ժիրաֆ)	14 »
Ուխտը	12 »
Գոմէշը	12 »
Եղջը	12 »
Ձին	11 »
Ռնդեղջիւրը	9 »
Կապիկը	7 »
Պըջը	6 »
Կովը	5 »
Ուխտարը	5 »
Շյծը	5 «
Խոզը	4 »
Կողբը	4 »

Աւիւժը	100 օրից
Կատուառիւժը	73 »
Գայլաշունը	63 »
Ուղուէտը	62 »
Կոտուխ	55 »
Կարապը	42 »
Թաթակը	40 »
Առնետը	31 »
Բազը	30 »
Սազը	30 »
Ճագարը	30 »
Մուկը	28 »
Հնդկահաւը	28 »
Հաւը	21 »
Գեղձանիկը	14 »

XII. ԱՐՈՒԵՍՏ

Թանաքի բժի ոչնչացնելու հնարք:

Պրպէս դի Թանաքի բիծը կամ Թանաքով զրուած ստորագրութիւնը ոչնչացնուի, պէտք է ամենից առաջ Թրթնջուկ (шавельн. кислота) Թրթուտի Թեթէ լուծուածքով կամ հենց կիտրոնի և ազաթթուաւով մաքրել, Այս Թթուաւները լուծում ու գոյնափոխում են Թանաքը, չփչացնելով իսկական Թղթի վրայ տպած տպարանի մուրը:

Գողպատէ իրեղէնները շատ լաւ մաքրվում են, եթէ դրանց մաքրեն վարդագոյն քերպին (розовымъ Эдкимъ) սապոնով և ապա հարուեն ու օղողուեն:

Արճճէ և Թիթեղէ իրերը զործածուելուց զուեաւում լինելով, շատ հեշտութեամբ են մաքրվում, եթէ շատ Թանձր տարաֆինով (парафинъ) և սապոնով հարուեն:

Սենեակում պահուելիք բոլորի հոգից օրգերը հեռացնելու միջոց. — Պէտք է լայն ա խորը ամանում լըցրած սառը ջրում լուծել մի փոքր քանակութեամբ ալրուած կիր. և լետոյ ծաղիկների օրգերով լի ամանը, մինչև զվտի բոլորքը խորասուղել. — Ընկղմել կրի լուծուածքում: Այսպիսով 5—6 ժամից, ծաղկամանում զտնուած բոլոր օրգերը հոգի երեսն են դուրս հանուած, օրոնց հաւաքելով հեշտութեամբ կրելի է ոչնչացնել:

XIII. ԳԻՒՏԵՐ

ԽԵՂԴԻՉ ԳԱՋԵՐ

Գործող բանակից Պարտգրադ է վեջադարձել Վ. Վ. Ժուկովսկի, որ անձամբ ականատես է եղել զերմանացիների նոր մղձաւանջալին ղէնքի՝ խեղդիչ զաղերի ներգործութեան:

— Սա, — պատմում է Ժուկովսկին, — տեսա՛յ խեղդիչ զաղերի ներգործութեան պատկերը հէնց հետեւեալ օրը, երբ զերմանացիները զործադրութեան էին զրել իրանց ղէնքը: Սա Գուչկովի հետ շրջեցի առաջին բանակի ճակատը Բոլուրա և Բալկա դետերի մօտ: Խեղդիչ զաղերի ներգործութիւնը չափազանց ծանր է, որովհետև զաղերը ներգործում են և խեղդելու մտքով և՛ արիւնը վարակելու մտքով, ըստ որում ներգործում են խիստ տարբեր կերպով, նաչած մարդու անհատականութեան: Այդ նոր տերիչ միջոցի պատճառած ֆնասները բուժելու համար բժիշկները զործ գրին ամէ՛ տեսակ միջոցներ, Օգտվեցին նշաղրով աբիւն բաց թողլին և սրսկեցին ֆիզիօլոգիական հեղուկ: Ընդհանրապէս բուժման միջոցը տակաւին չէ գտնված, բայց նրա առաջն առնելու միջոցը հաստատված է: Բանը նրանումն է, որ զաղերի ազդեցութիւնից պաշտպանվելու համար պէտք է օգտվել որեւէ հեղուկով, աւելի լաւ է սօդալուի, որը կլանում է զաղերը: Զրուած լուծած սօ-

դայ՝ մէջ պէտք է Թաթախել սպունդ կամ բամբակ և մօտեցնել հիւանդին: Այսպէս է ընդհանրապէս զաղերի ֆիզիօլոգիական ներգործութիւնը, որ ալրուածք է առաջացնում կոկորդում, Թոքերի մէջ և գլխապտույտ պատճառում: Գաղերի պատճառած ցաւերը խիստ դժման են: Մարդիկ շարունակ խենթի պէս լալիս են ցաւից, որովհետև ցաւը օրտին էլ է ներգործում:

Խեղդիչ զաղերը պատճառում են առաւել շատ անախանքներ, քան ամենաճանաչվեքքերը: Շատ ծանր է զաղերի ֆնասակար ներգործութիւնը նաև չոր եղանակի, որ չոր տարածութեան մէջ խեղդիչ զաղերը կարող են քնալ երկար ժամանակ և տարածվել բաւական մեծ տարածութեան մէջ:

Խեղդիչ զաղերի նշանակութիւնը կայանում է գլխաւորապէս նրանում, որ դրանով մարդիկ են ընկնում շարքերից: Սակ նրանց ֆնասները, չը նուաճած տաժանելի լինելուն, առանձին ուժով "չքի չեն ընկնում: Դրանով մահադութեան զգալները 15%-ից չեն աւելանում:

Այնու ամենայնիւ մեր Թշնամիների նոր միջոցը իր արտաքին ներգործութեամբ և ֆնասաբեր հետեւն ընկնող խիստ ծանր տպաւորութիւն է թողնում:

(ԵՐ. Մ Յ)

† ԿԱՆԱՊԵՏ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԷՐ-ՄԿՐՏՁԵԱՆ

1915 թ. նոյեմբ. 18-ին զիշերը Բաղուս ի Տէր հանդեսու Դամախու թէմի առաջնորդ, լատինի Աստուածաբան Կարապետ եպիսկոպոսը, որը ծնուել էր 1866 թ. մարտի 17-ին Գողթնեաց Յղնա գլխու: Հանդուցեալը, Նուխում առետուրով պարապող խեղճ ընտանիքի ղօկ Մարտիրոսի որդին էր: Սկզբնական կրթութիւնը իրանց գիւղի դպրոցում ստանալով, 12 տարեկան հասակում Զաքարթալի դպրոցի հոգաբարձութեան խնդրագրով 1880 թ. ընդունվում է Էջ-

միածնայ ձեմարանը, որտեղ աւարտելով իւր ուսումը, Մաղաքիա Օրմանեան սրբազանի խորհրդով ընդունում է հոգևոր կոչում և 1889 թ. Ներսէս Խուղալերդեան եպ. ստանում սարկաւազութեան կոչում: Մակար կաթողիկոսը ուղարկում է Եւրոպա, որտեղ լուսարէն, եբրայեցերէն, անգլիերէն, լատիներէն և ասորերէն լեզուները ուսանելով, և զերմանացի նշանաւոր Աստուածաբաններին աշակերտելուց իր ղխերտացիան հրատարակելով ու գովադարութեան աստիճան ստանալով, անցնում է Աստրիա, Ֆրանսիա և Անգլիա այնտեղի կրօններն ուսումնասիրելու:

Եւրոպայից Պօլսով անցնելով Աւմաշու վանքն է այցելում և Էջմիածին վերադառնալով ձեռնադրվում վարդապետ, կարգվում տեսչի օշնակսն ու «Արարատի» խմբագիր: Ապա Երևանի, Ատրպատականի ու վերջը Դամախու առաջնորդութեան պաշտօնները վարում: Սոյն նոյեմբերի սկզբներին հիւանդանանալով, անցաձող անդամահատութիւնից Բաղուս մահանում դեռ ևս 50 տարին չըրորած:

Հայ աղգը ու հայ հասարակութիւնը լանձին Կարապետ եպիսկոպոսի կորցրեց բազմաթիւ առաւելութիւններով, գիտութեան պաշարով օժտուած, նախնի թարգմանիչներին նմանող ու հետևող, իսկապէս ժամանակի թարգմանիչ ու լեզուադէտ Աստուածաբանին, որին դեռ շատ կափտասալ և որի տեղը դեռ չառ բաց կմնալ:

Թողնելով նրա մանրամասն կենսագրութիւնը գրելու իր շնորհալի ընկերներին ու աշակերտներին, այստեղ հարկ եմ համարում մէջ բերել նրա կեանքի ընթացքում ճակատագրական այն անբացատրելի գէպքերն ու հանգամանքները, որը տեղի են ունեցել նրա պաշտօնավարած տեղերում, օրինակ. ինչպէս նրա մանկական կեանքը աստանդական է եղել, այնպէս էլ հէնց նրա առաջնորդութեան ժամանակներին հայ ժողովրդի կեանքը լի են եղել արկածներով ու թշուառութիւններով: Երեանում—հայ-թրքական ընդհարումները տեղի ունեցան. Ատրպատականում—Շահին աքսորելու, Սատթար ու Նիւրեմ խանի խառնակութիւններն, Իսկ Դամախում—նեղիւ պատերազմի արհաւիրքներն և աղէտալի գաղթականութիւնը ու նրանց պատսպարելու դժբերը, որոնց ամենին աչալուրջ Առաջնորդը—եռանդուն գործունէութիւն ու օշնութիւն էր ցոյց տալիս:

Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի:

† ՍԵՂԻԱԿ ՄԱՆՈՒՅԵԱՆ

Նոյեմբերի 28-ին գիշերը 1915 թ. վախճանուեց 72 տարեկան հասակում հայկական մանկավարժութեան հայր Սեղբակ Մանուկյանը, որը 20 տարուց աւելի տառապեց ու տանջուեց զժնդակ տեսակ «կղեմա» կոչուած հիւանդութիւնից:

Հանգուցեալը ծնուել էր Թիֆլիս, և Ռուսաստան բարձրագոյն ուսումն աւարտելուց լետոյ, Գերմանիայի Հելդրիբերգի համալսարանում, լատինի Հերբարտի աշակերտներից պատրաստուեց մանկավարժութեան:

Արտասահմանից վերադառնալով ճանապարհորդեց Հայաստան և լետոյ ընդմիշտ իւրան նուիրեց մանկավարժութեան, յորինելով ու հրատարակելով մի շարք դասագրքեր:

Պատանեկութեան ժամանակ մասնակցում էր և թատրոնական — Զմշկեան-Ամերիկեան խմբում:

Գրականութեան մէջ նաև լաճախ լոյս էին տեսնում, մանաւանդ «Արձագանքում» ու «Արարատում» նրա հետաքրքիր ու հմտալից լուսաւոյնները մանկավարժութեան ու հասարակական հարցերին վերաբերեալ: Հանգուցեալը, օրինակելի ուսուցչական ու տեսչական պաշտօններ է վարել Էջմ. ճեմարանում, Թիֆլիսի, Երևանի ու Շուշու թեմական դպրոցներում:

Աչքի առաջ ունենալով, որ հայ մանկավարժութեան պապը, միշտ շարք — մի ամբողջ սերունդ աշակերտներ է կրթել, որոնք նրա հիւանդութեան ժամանակ ոչինչ օգնութիւն չեն հասցրել, ուստի, (ինչպէս «Գեղարուեստական սալոնում» ևս արտայայտեցի) ցանկալի էր, որ նրա աշակերտները, մանրամասն նրա կենսագրութիւնը պատկերով ու կաքուր լաւելուածներով հրատարակէին և դրանից դուրս գալով իրանց երախտագիտական զգացմունքն արտայայտելով, մի համեստ մահաբճան կանգնեցնէին: Որով ոչ թէ միայն հանգուցեալի վշտակիր ընտանիքին, աւելորդ ծախքերից կազատէին, այլև իրանց սրբազան ու բարոյական պարտքը կատարելով երկարամեակ տանջուած շնորհալի ուսուցչապետի լիշատակն ընդմիշտ կլաւերժացնէին:

Մ. Գ.

ԹԻՖԼԻՍԻ ԽՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ 1865 թ. ԵՒ ԳՌՕՑԻՏՂԱ
ՄԻՆԱՍԸ

(Իմ լիշողութիւններից)

Ուղիղ լիստուն տարի սրանից առաջ էր:

Մենք այդ ժամանակ ալլես Թիֆլիսի «Խարփուլ» կոչուած թաղամասում չէինք բնակուում, այլ 1863 թուականից միքանի տարով— ժամանակաւորապէս բնակութիւն էինք հաստատել Նաւթուլում, ախտեղի գինեւորական հիւանդանոցին մթերքներ մատակարարելու համար, չորս վերցրած կապալի պատճառով:

Ես այդ ժամանակ թէև 10—11 տարեկան մի դեռատի պատանի էի, սակայն սովորած լինելով շատ ազգային երգեր, երգում էի իմ այդ ժամանակ ունեցած լաջող և զիւ ձայնովս, որի պատճառով մեծ մօրաքրոջս ամուսին Զ. Գրիգորեանցի հայր Թովաշեանց Պետրոսը երբ հիւր էր գնում, շատ անգամ ինձ տանում էր երգելու:

Մի ամառուան օր, Թովաշեանց Պետրոսը, որին ես միշտ «Աղա» էի կանչում, ինձ իրեն հետ տարաւ «Օրթաճալ», որտեղ ինքը ճաշի էր հրաւիրուած:

Այդ օրը 1865 թուականի լուսիս ամսուայ 28 էր, օրը կիւրակի: Թէ ինչպէս անցաւ ճաշը կամ ովքեր էին հրաւիրուած ճաշին մասնակցողները, այդ բոլորը թողնելով, նպատակաւորմար եմ համարում մ միայն, ախտեղ այդ օրը—օրուայ նորութիւնների մասին խօսակցութիւնը հետաքրքրութեան համար մէջ բերել ալտեղ:

Այս էլ պէտք է ասել որ այդ ժամանակ հաղիւ էր անցել մի տարի, ինչ որին Բարձրութիւն Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլաւի-վիչը նշանակուել էր կովկասի Փոխարքայ:

Իսկ Թիֆլիսի քաղաքապետիւր վաթսուեանկան թուականների գործիչներից, երկար ժամանակ Արեւելք—Հնդկաստան, Պարսկաստան, Աբաբիա և Տաճկաստան ու Եւրոպայ ճանապարհորդած, զբաղէտ, լայնի Գալուստ Շերմազանեանն էր: Սրա օգնականը՝ որ Թիֆլիսի չուկայի կռուավարիչ էր՝ «բազարնիկ» Բաթբեկովը:

Քանի դեռ բոլորը հրաւիրուածները չէին հաւաքուել, թթան ծառի տակ նստածների մէջ հետեւել խօսակցութիւնն էր շարունակուում, որը ես ականջներս լարած ուշադրութեամբ լսում էի:

—Էս ինչ հալն է գցի մի գողալ քաղաքը դաւաւէն,—ասում էր Պապինի-տղա Վանոն,—էրկու դրվանքէն մէ շալով միս էինք առնում, հիմի 4—5 կապիկ ին չինի. 10 ձուն մէ շալի էր, հիմի 6—7 է. իրիք շալով լաւ արթար երդ էինք առնում, հիմի հինգ-վից շալի է դառի, իրիք շանուց խիզիւլէն վից շալի ին չինի. հալբաթ կու նիղանան խալիսը, բաս ինչ կօնին *):

—Վանօ ջան. Վանօ,—ընդհատեց Լմինինց Եովանէն,—հինգ ջուլետ մինձ-մինձ գիղաքունիքը մէ աբասով քանի ջէր ինք առի:

—Էտ ուր իս ասում,—շարունակեց Պապինի տղէն,—էն մարտ ամսուայ բռնած թարթի դօշիբը վուր գրուանքէն երկու շալով առնում էինք ու իրկտում, վուղձ մսթրաթը երդով լքցւում էր: Հացը էրկու կապիկ էր, շատ վուր թանգացիլ էր էրկու գրուանքէն մէ շալի, էն էլ աճը տուող ու սպիտակ Գուռուկու ու Շորագալու ալբեմէն: Գինին չօ թուրգին իրիք շալի, ան մէ աբասի, ինչքան Գուղիս խմէ, անարատ գինի, հիմի կի վից շալի ին չինի:

—Առաջ մէ մանէթով, ասում էր Սհանջանինց Աւետիքը,—էնէնց քոք ոչխար կուաւնէինք, վուր չուրս տուն փալ կօնէինք, էրկու օր եօլլա կերթէինք, հիմի կի մէ մանէթը մէ օրը մէ օջախի հերիք չէ գալի:

—Էրեդ մէլընումը խալիսը խիտ էին ղնամիշ անում գաւաւին ու իրա բազարնիկ Բաթբեկովին, գրանց գլխին մէ գել կու ձնին,—մէջ ընկաւ Գէմշունց Սհանէղը:

—Գրանց ճաշը մէ լաւ վուր էփին, խիտ լաւ կուլի, էսէնց թանգութիւն կուլի վուր գցիլ ին,—առաջ եկաւ Զառափ Կակօն,—քաղաքը դրանք ին քանդում, հիմի էլ ասում է թաղա «տակաս» ին ուղում ղնի ուտելէղէնի վրայ, շներու, ձիաներու, էշերու, գուռն ու աղօզի վրայ էլ նուր-նուր խարջիր ին ուղում բարցի, հալբաթ վուր խալիսը դումաղալ կօնէ: Էս միւր մուքթա-խորոմ իմերէլնիրն էլ հօ հէնց մէ մահանի ին միում, վուր մէ դալմաղալ սարքին. պարապ-սարապ ման ին գալի, ճանգնիրը մէ բան էգէրա գցին:

Երբ ճաշը վերջացաւ, ըստ աւանդութեան, սովորական «ախաւի սուփրէն» արդէն Քուռ գետի ափին պատրաստ, տղերքը զու-

*) Այդ պարոնները եթէ այժմ տեսնէին քաղաքի «տակասն», որ «խիզիւլէն»—խաւարը 3 ուրբի է, շատ հետաքրքիր կ'լինէր թէ ինչպէս կ'հիասթափէին ու կապէին:

նով քէփը երբ նորից չաղ էին արել, հէնց ալդ ժամանակ քսփ ու քրտնքի մէջ մտած ու շունչը կտրած, լեղապատու ու ներս մտաւ Նազարէզինց Թօմէն, և աչքերը աջ ու ձախ պտտացնելով սկսեց պատմել հետեւեալը.

— Վահ, վահ, տօ տնով քանդուածներ, քէփի վախտ իբր զթի՞ կորանք, գնացինք, քաղաքը վուղճ իրար է ննդի, դէ՛ս պրծէք գլխը՝ ներուդ չարէն տեսէք: Միր գօղալ քաղաքը մէ տեսէք թէ ինչ օրումն է, է:

Միանգամից գուռնան լուց և անմիջապէս բոլորը շրջապատուեցին Նազարէզեանի շուրջը՝ լսելու բօթաբեր լուրը, բացականչելով՝

— Ի՞նչ է, ինչ է պատահի:

— Էլ ինչ, քաղաքը «մէօրէթ մօսվա է» (օրհասի տակ է):

— Աղբաթի խէր, պարզ ասա, վուց:

— Փաղքումը մինձ «բունտ» է, իս գիղէի վուր դուք էստի իք, էկալ վուր ձիղ չթողնիմ տիղերեմէղ ժաթ դաք, քէփով իք, ճամփին մէ բան չպատահի:

— Վահ, էստի էս գիղեր վուց միանք, բաս միր տները, միր

օղլուշաղը, բացականչեցին բոլորը միասին:

— Դիփ ճամփիքը կապած է, — շարունակեց բօթաբեր Նազարէզեանը — կազարմեքէմէն զօղունը դուս է էկի, հարկաւոր տեղիքը կանգնած է, Մէլդնի էրկու, ու Վարանցովի կարմնջնէրու էրկու գլխին էլ զարբաղնիր է գարսած, խալխին չին թւղնում վուր էս ափէմէն էն ափն անց կենան: Խալխը զօռով ուղում էր անց կենալ, համա էրկու դարփա վուր գուլլա դարտկեցին, միքանի հոգի խարաք էլաւ, շատիրն էլ ետրալու դառան, սրա վրայ էլ ոչով սիրտ չէ անում առաջ գնալ, զալմաղալը կի քանի գնում է աւելանում:

— Բաս դուն վուց էկար:

Տասը հօքի էինք, վուցոր էլաւ Սուրփ Սարքսի վերի թաղի քուչերէմէն հասանք Օրթաճալա, — շունչը ընդհատելով պատմում էր Նազարէզեանը:

— Իժում:

— Իժում, էստի ճամփին էլ միկիտնեմէն խմցալ, վուր Կօլօթաղումը դալաւի վուղճ տունը քարուքանդ ին արի, քարը քարի վրայ չէ մնացի: Սարք ու կարքը կոտորիլ ին, քուչէն չպրտե-

գօղալ գրքիրը քուչէն ածի. քամու հիտ թղթիրը քչուիլ է ու քուչէքը փռուի, իրան էլ շատ ին ման էկի վուր սպանին, չին գթի, իմացիլ ին վուր Ալէքսանդրէ Թալիրովի տանը հրաւիրք է, էնղի կուլի. էտղանց հարալ-հրուցով, հասիլ ին Թալիրովի տունը, ուզեցել ին վուր էդ տունն էլ քանդին, պահանջիլ ին գալաւին վուր դուքս գալ, շատ ին ասի վուր էստի չէ, խալխը չէ հաւատացի, համա վիրջը Առաջնորդը Սարգիս արքեպիսկոպոսը ինքը բալկօնն է դուս էկի, իր կարդով երդուիլ է, թէ էստի չէ, վուր նոր հեռացիլ ին: Ատում էին, թէ գալաւէն Թալիրովի սարգափումն է թաղկացած էլի:

— Իժում, իժում. — հետաքրքրուելով և խմած գինու ազդեցութիւնը գլխներիցը դուրս հանելով միաձայն հարցնում էին:

— Իժում, էտղանց կատղած խալխը թուչ գնում է Կուկիա, Բաթթէուքովի տունը. նա կողքի ասն կտիրն է բարձրանում, ուզեցիլ է ծլկուի, համա վուց է էլի, խալխը տեսիլ է, հասիլ է կտրեմէն դէվեր է գցի, գլուխը հէնց փողոցումը գորգալածով ջնջխիլ է:

— Էդ խալխը ովքեր ին էլի:

— Ով ասիս, քիչ գօռացնողներ կան. միր խալխին էլ մէ հուչ է պակաս:

— Դրանց գլխաւորն ով է էլի:

— Ասում ին, Կօսի տղալ Մինասը, վուրը ձիու վրալ նստած հրամաններ է էլի տալիս:

— Հիմի վուր էկար, Մնացականովի կարմունջը բաց էր թէ կապած, — հարցրեց Թոփալենց տղէն — Աղէս:

— Չէ, հիմի էստի վուցիչ չկէր, համա էստի էլ ինչ կուլթողին վուր խալխը, Հաւաքարն ու քաղաքը միանան, կուկալին:

— Իս պիտի գնամ, առուտեհան Նաթլուխի «վօլպիտումը» պիտի ըլիմ, խիստ հարկաւոր գուրծք կալ, դէ՛հ, մնաք բարով, — ասելով և իմ ձեռքս բռնելով Աղէս ասաց:

— Դէ՛հ բալէս, արի շտապենք գնանք:

Ամենքը միտքերան խնդրում էին, որ չգնանք և մինչև այդու դուռը ճանապարհելով մեզ պատուիրեցին, որ «Դոլաբաւոր» կոչուած վտանգաւոր տեղում (Հաւաքարի և Նաթլուխի ալն ժամանակաւ ճանապարհի մէջ գտնուած տեղում) զգուշ անցնելու և մեզ երկու աջգնայանով ճանապարհ գրին:

Երբ անցնում էինք Օրթաճալու նեղլիկ ու աստանուող կա-

մարջով, մի ինչ որ վախ ու զարգանդ պաշարել էր ինձ, և այդ ամբողջ օրու ապամածնները աչնպէս էին ազդել ու հետաքրքրել ինձ որ անապատ, լիստուն տարի անցնելուց լիտու էլ, այդ անցքը խորը տպաւորուած լիշողութեանս մէջ որ այդ ամենը այժմս էլ աչնպէս իսկութեամբ անապատումսմ:

Երբ հասանք ու անցնում էինք Մնացականեանի կամուրջով, արդէն մութը կոխել էր, իսկ լրմանը հասած լուսինը արդէն մի քանի աստիճան հորիզոնից, երկնակամարն էր բաձրացել:

«Գոլարաւորն» անցնելուց լիտու «Աղէն» երկու ազգայաններին երկու վրացական 40 կոպէկանոցներ նուիրելով, շնորհակալութիւն արեց: Նրանք լիտ դառան դէպի Օրթաճալա գնալու, իսկ մենք ապահով հասանք Նաթլուխ՝ մեր տուն:

Երկուշաբթի, երբ լուսոյաւ, ամենքս կանուխ զարթնելով, մեր սրահից, որ Քոի քառաժայրի գլխին էր, նայում էինք դէպի քաղաք, սակաւն ճանապարհին բացի վազվզող կողակապահներից — պատուրներից զատ ուրիշ ոչինչ չէինք տեսնում:

Միքանի օրից պարզուեց, որ այդ խռովութիւնը առաջ է եկել միքանի խռովարարների դրդմամբ. սրանք մտադրոծների և աչլոց հետ ամբոխին սխալ հասկացնելով տեղիք են տուել անկարգութիւններ:

Իսկ ժողովրդին զէնքով դիմադրելու համար Պետրոգրադից եկած սխալ տեղեկութեան պատճառով է եղել, որը Փոխարքայի օգնականներ Մինկվից և Գրիգորի Օրթէլեան գեներալների շնորհիւ, վերջը պարզուելով, Թիֆլիզը զերծ մնաց աւելի վտանգուելուց:

Մի շաբաթից կատարուեց կանոնաւոր քննութիւն և միքանի խռովարարներին, որոնց թոււմ և չիչնալ Կոօլի տղա Մինասին, աքսորեց: Արբի և քաղաքը կրկին սկսեց շարունակել իր սովորական խաղաղ կեանքը:

Այդ ժամանակից 20—23 տարի աւելի էր անցել: Զրօրհեաց հանդիսի ժամանակ, Վանքի սրահում, ծառերի տակ մի խումբ մարդիկ համախմբուած չրջապատել էին մի կարմրագէտ, միջահասակ, խոշոր կնճիւռներով, բոլորովին ճերմակացած մազերով, ալէզարդ մօրուսով մի ծերուկի, որը ինչ որ պատմում էր և որին չրջապատողները հետաքրքրութեամբ լսում:

— Էդ մարդը ինչ ա խօսում, — հարցրի չրջապատող երիտասարդներից մէկին:

— Աղա, իր գլխին էկած բաներնա պատմում:

— Ո՞ր տեղանցի ա, — նորից հարցրի ես:

— Սրբիբից ա լիտ եկել:

— Աւազակ ա եղել, մարդ ա սպանել:

— Չէ, աղա, — վրաս խնդալով պատասխանեց երիտասարդը, — սա էն Թիֆլիսի բունտը որ ընկել ա՝ նրա գլխաւորն ա ըլիլ:

— Անունը Մինաս հօ չի:

— Այո, աղա, հէնց նա ա:

Այստեղ շատ երկար ես սպասեցի, որ Մինասին չրջապատողները հեռանալին, որպէսզի ես կարողանայի նրա հետ առանձին տեսնուելու և Թիֆլիսի խառնակութիւնները մասին նրանից՝ իմ տեսածից ու զիտեցածից աւելին տեղեկանալու, սակաւն հենց այդ ժամանակ «Յորդանանի» թափօրը վերադառնալով սրահը՝ ժողովուրդը իրար խռնուեց, և բազմաթիւ ամբոխի հոսանքը Մինասին իր չրջապատողներով իր մէջ գցելով, ինչպէս եղաւ — աչքիցս թռցրի:

Դրանից լիտու, ինչպէս աչլ օրը, աչնպէս էլ աչնուհետեւ ես Մինասին մինչև այսօր աչլես ոչ մի տեղ չտեսալ ու չպատահեցի: Ան էլ չգիտեմ այժմս աչլ Մինասը կենդանի է թէ մեռած:

Մ. Զմէկեան:

XVI. ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ

Հասարակ պարտավորական օրինակ

Յուլի 1-ին 1915 թ.

Մուրհակ 1000 ռուբլի արծաթի

Պարտի մեկին, հազար ինն հարիւր
տասն և վեց ամի, պարտատուր եմ վճա-
րել թիֆլիսի 2-րդ-կարգի վաճառական
Պովհաննէս Մաթէոսեան Կիրակոսեա-
նին հազար ութիւր արծաթ, որը ես
ներանց լիովին ստացել եմ:

Ստորագրութիւն—թիֆլիսի բա-
ղաքացի Սիմէոն Պողոսեան Նիկողոսեան:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՉԱՓԵՐ

Մախրբելոյթի.

Պատակուսի մղոնը ունի 49 քառ. վերստ
» վերստը » 250,010 « սաժէն
» սաժէնը » 9 « արշին
» արշինը » 16 « վերշոկ
» սաժէնը » 49 « ֆուտ
» ֆուտը » 144 « դիւյմ
» քառասունը ունի 2400 « սաժէն

Բովանդակութեան չափեր.

Պարանարդ մղոնն ունի 343 խոր. վերստ
« վերստն » 125 միլ. խ. սաժ.
» սաժէնն » 27 խոր. արշին
» » 343 « ֆուտ
» արշինն » 4096 « վերշ.
» ֆուտը » 1728 « դիւյմ
» արշինն » 21,952 «
» սաժէնն » 110,592 խ. վերշ.
» 592,704 խոր. դիւյմ. 1 միլիոն խոր.
հարիւրերորդ սաժէնին (1 сот.).

Ընդդէմների չափեր.

Հասար. ունի . . . 12 չետվերա
Չետվերա . . . 8 չետվերիկ
Չետվերիկը . . . 8 դարնցի

Հեղուկների չափեր.

Տակաոն ունի . . . 40 վեդրո
Վեդրոն » . . . 10 շտոֆ
» հաւասար է . . . 30 դրվ. ջրի
Շտոֆը կամ կրոմիկէն ունի 2 շիշ (բութիլ)

Գեղատան քաշեր.

Գրուանքան ունի (84 մս.) . 12 ունց
Ունցիան » . . . 8 դրամ
Դրամիան » . . . 3սկրուպուլ
Սկրուպուլը » . . . 20 դրան
1 դրանը » . . . 1 ցորեան քաշ:

Ք Ա Շ Ե Ր Ը

Չանաղան երկրներէ բուերը

Անգլիայի 1 վաճ. դրվ. 16 ունց. հա-
ւասար է ուստաց 1 դրվ. 10 մսի.
Ֆրանսիացուց 1 դրվ. — » 1/2 »
կիլոգրամը. . . 1 » 41 »
Պրուսիայի 1 ֆունտը 1 » 13 »
1 ցէնտնէր. . . — » 1/2 »
Չինաստանի 1 դրվ. 2 » 40 »
Նապոնիայի 1 մուէ 57 » 1 »
1 կատտին . . . 1 » 42 »

XVII ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

Ռ. Ռ. Ռ. ՄԱԿԵՆԵԻՍԻՅԸ 509,9,0,714 ՀԱՅՆԸ 41/2 միլիոն եւն.
Քառակ. կիլոմետրը (միլիմետրը 469 ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆՆԵՐ. . . 220 »
սաժէն է): ՀՐԷԱՆԵՐ . . . 11 »
ՍԱՄԱԿԸ ԵՐԿՐԱՋՆԵՐԻՍ մօտ 1/2 մասն է ԿՈՒՊԱՇՏՆԵՐ
կալմուս—2,458,804 հոյ 6,802,634 Բուգայականներ. . . 703 »
Չաւը: Բըմմեականներ. . . 127 » } 1089
Նեոնիներ . . . 246 »
Ընդամենը. . . 1690

ՆԵԿՐԱՋՆԵՐԻՍ ՄԵՐԱՅ ԸՆԿԼՈՒԹ ԵՆ
մօտ 1688 միլիոն ընտելիչ, ըրոնցից եւ-
րոպայում 400 միլ., Ասիայում 343 միլ.
Աֆրիկայում 211 միլ., Ամերիկայում 133
միլ., Աւստրալիայում 7 միլիոն.
ՆԵԿՐԱՋՆԵՐԻՍ ալգերը լոսոսում է
3600 լեզուից աւելի:
Բուրճիլոնները երկրագնդի մէջ
1005-էնց աւելի են:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐԸ

Պաթոլիկներ . . . 275 միլ. }
Բողոքականներ. . . 177 » } 588
Ուղղափառներ . . . 115 »
Սյւլ և այլ բրիտ. . . 18 »

Եւրոպայում եւն տարէն 33
միլ., այսինքն ամենիւր 96 հազար մարդ,
ամեն մի մամուս 3730 միլ., ամեն մի
բողոքում 60. մի վայրկեանում մի հոգի
մեռում է ին տարին 42 միլ., այս-
ինքն 9,500,000 աւելի, քան մեռ-
նում եւն:

Պատկուսում եւն 82 միլ., և 120 մար-
դուն մի պահ է գալիս:

Ա Ղ Ի Դ Ս Ա Կ

4) ՈՐԸ ՅՈՅՑ Է ՏԱԼԻՍ, ԸՍՏ ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԻՋՕՐԷԱԿԱՆԻ, ԵՐԸԱԿՆԻԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԻ ԿԷՍ ՕՐՈՒԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Ժ. ր. վ.	Ժ. ր. վ.
Ասխարադ . . . 12 54 — ցեր.	Ա. Պետերբուրգ 11 2 — ցեր.
Բագու 12 20 8 ,	Սուխում 11 44 52 ,
Բաթում 11 47 — ,	Թեմ. խան-շուրա 12 9 12 ,
Վարչաու 10 24 52 ,	Թիֆլիս 12 — — ,
Վլադիկաւակադ. 11 59 28 ,	Խարկով 11 25 44 ,
Գորի 11 57 12 ,	Երևան 11 48 48 ,
Երաստերինոդար 11 36 — ,	Արթուր Գ. Գ. Գ.
Հելսինգֆորս . 10 40 36 ,	Պարիզ 9 10 8 առ.
Գանձակ 12 6 — ,	Լոնդոն 8 58 8 ,
Իրկուտակ (Սիբ.) 3 57 52 եր.	Մադրիդ 8 43 28 ,
Քերչ 11 26 44 ցեր.	Բեռլին 9 54 — ,
Քութայիս 11 41 40 ,	Վեննա 10 6 — ,
Կրասնոյոդսկ . 12 32 — ,	Հոմ 9 50 16 ,
Մերվ 1 8 — ,	Բրիտանի 9 18 8 ,
Մոսկուա 11 31 14 ,	Կ. Պոլիս 11 — 8 ,
Օդեսա 11 3 41 ,	Շտոտհոլմ 10 12 8 ,
Հաշտարխան . 12 12 54 ,	Պեկին 4 50 — եր.
Ստավրոպոլ . . 11 48 18 ցեր.	Նիւ-Եօրկ 4 45 — առ.

XVIII. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐԿՐԱԳՆԳԻՍ ՆՇԱՆԱՌՈՐ ՏԵՐԹԻԹԻՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱԶԳԵՐՆ ԻՐԵՆՑ ԵՐԿՐՆԵՐՈՎ

Անունները	Տիրապետող կրօնը	Պետութեան գլուխը	Տարածու. թիւը ք. քիւ.	Բնակչաց թիւը	Մայրաքաղաքները
1 Արարատան	Մահմեդական	Նահապետական	2,300,000	3,002,000	Սիւլան
2 Արգենտին, Հաս.	Քրիստոնեակ.	Փիզուէրա-Ալկոր.	2,835,969	6,003,000	Բուր-Այեքոս
3 Անամ	Անգլ. եկեղ.	Գուլ-տան	230,000	7,004,000	Գուէլի
4 Անգլիա	"	Գէորգ V թագ.	314,628	47,000,000	Լոնդոն
5 Ապոլո-Հունդ.	"	"	24,964,096	420,000,000	" Վեննա
6 Ա. Գանատան	Կաթոլիկ	Յրանց-Յովսէփ	676,667	52,000,000	Քարուլ
7 Բելլուստան	Մահմեդական	Խաբիբուլ-Խան	558,660	5,201,000	Գեկաւ
8 Բելլիս	Մահմեդական	Միր-Խոզադակ	315,015	1,500,800	Բրիտան
9 Բուլղարիա	Կաթոլիկ	Ալեքսու I. թագ.	29,457	7,500,000	Սոֆիա
10 Բուլղարիա	Օրթոդոքս	Յերղինանդ Իլի.	119,873	5,301,090	Րիւ-ժանիէրո
11 Բուլղարիա	Կաթոլիկ	Նախ. Հոմմէս	8,537,213	22,000,000	Բուխարա
12 Գերմանիա	Մահմեդական	Սէրի-Աբդուլ Է. Բ.	239,000	1,700,000	Երբլին
13 Հաբեշտան	Աւետարանա.	Վիլհելմ II.	540,418	78 Գաղ. միլ	Գոնդար
14 Հոլանդիա և Գաղ.	Հաղաւան	Լիլ ժափու	1,120,280	9 մ.	Հաագա
15 Յունաստան	Քրիստոնեական	Վիլհելմիս.	2,076,291	4 1/2 մ.	Աթին
16 Գանիս	Օրթոդոքս	Կոնստանդին Թ.	88,688	3,500,000	Կոստանդին
17 Արիպոս	Լիւտերական	Քրիստիան X.	232,302	20,833,000	Կապիլե
	Մահմեդական	Հուսէյին-Բ. Է. մուլ	2,000,000		

Համաշխարհային նշանաւոր անցքերի
եւ պատմութեան:

Քրիստոսի ծննդից առաջ:

- 12000 Աշխարհիս ստեղծագործութեւ-
նը—ըստ եւրոպացւոց (Թէև գիտ-
նականները միլիոնաւոր տարիներ են
հաշուում):
- 5509—Ըստ Աստուածաշնչի:
- 6490—Ըստ հրէից:
- 3245 Նոյ նահապ. տապանն է մտնում:
- 3246 Զրհեղել:
- 2492 Հայ ազգի սկզբնաւորութիւնը:
- 2347 Հայոց տէրութիւնն սկսւում է:
- » Պարոյրը հայոց առաջին թագաւոր:
- » Զինացւոց տառերի գիւտը:
- 2640 Նինուէի հիմնումը:
- 2300 Եգիպտոսի Թագաւորութ. սկիզբը:
- 2000 Մեծաքսի գործածութիւնը:
- 1700 Եգիպտացւոց մեհնական գրերը:
- 1750 Բաբելոնի աշտարակաշինութիւնը:
- 1651 Մովսէս մարգարէն ծնւում է:
- 1600 Ապակու գիւտը:
- 1500 Աթենքի հիմնադրութիւնը:
- 1200 Դարբնական արուեստի սկիզբը:
- 1150 Տպագրութիւնը շինաց մէջ:
- 1056 Դաւիթը Թագաւորում է:
- 1017 Ալեքսանդր Թագաւորում է:
- 1010 Սողոմոնի տաճարի շինութիւնը:
- 1000 Փայտի վրայ փորագրութ. սկիզբը:
- 982 Սողոմոնի մահը:
- 860 Սրբաթ փողի գործածութիւնը:
- 802 Ասորեստանի Թագաւոր. անկումը:

- 754 Հռոմէոսը հիմնում է Հռոմը:
- 721 Իսրայելացւոց Թագաւ. անկումը:
- 585 երուսաղէմի աւերումը Նաբուգոդ-
նէսորի կողմից:
- 560 Կիւրոսը հիմն. է Պարսից տէրութ.
- 558 Կոնփուկիոսը ծնւում է:
- 552 Բուդայականութեան սկիզբը Հնդ-
կաստանում:
- 523 Աստուածաշունչը Թարգմանւում
է յոյն լեզուով 70-ից ձեռքով:
- 469 Սոկրատէսը ծնւում է:
- 384 Արիստոտէլը ծնւում է:
- 356 Ալէքս. Մակեդոնացու ծնունդը:
- 325 Ալէքս. Մակեդոնացու Հայաստ-
անի վրայով արշաւելը Հնդկաստան:
- 315 Զինական պարսպի շինութ. սկիզբը:
- 300 Մագաղաթի Թուղթը հնարում են:
- » Հռոմ. հնարում են աղւսի շինելը:
- 290 Զինացւոց բամբակեղ Թուղթ շինել:
- 149 Արշակունեաց Թագաւորութեան
սկիզբը Վաղարշակեց:
- 10 Հռոմ. հնարում են սապոն երկրոր:
- 76 Կիլիկիոնի Ժամանակ Տիւսոնը հիմ-
նում է շուտ գրելու ձեւը:
- 70 Վեդուվ հրաբուխի Ժայթք. Հեղ-
քուլ. և Պոմպէի քաղ. աւերումը:

Քրիստոսից յետոյ:

- Յիսուս Քրիստոսը ծնւում է:
- 2 Հռոմ. շինում են առաջին ջրաղացը:
- 34 Յիսուս Քրիստոսը խաչւում է:
- » Հայերն ընդուն. են քրիստոնէութ.
- 41 Առաք. գրում են Սեբաստիանը:

- 41 Հռոմում, Ներոնի Թագ. Ժամա-
նակ շինւում է ապակու (ամանե-
ղէնի) առաջին գործարանը:
- 70 Տիտոսն աւերում է երուսաղէմը:
- 97 Յովհաննէս աւետարանիչը գրում
է եփեսոսում իւր Աւետարանը:
- 135 Հրէից ցրուելն ամբողջ աշխարհ:
- 210 Հռոմում առաջին անգամ լուսա-
մատները մէջ ապակի է դնում:
- 253 Խոսրով Թագաւորը հիմնում է
Դաւիթ քաղաքը (Թաւրիզ):
- 257 Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ծնունդը:
- 300 Մեղրամովսէ Զրաք են շինում:
- 303 Սուրբ Էջմիածնի հիմնելը:
- 304 Պարսիկները ձեռնարկում են Թիֆ-
լիսի նաւրդալա բերդի շինութ.
- 306 Մեծն Կոստանդինոսը Թագաւոր:
- 321 Մարտի 7-ից Կիւրակիին տօնելն
սկսւում է:
- 325 Առաջին տիեզերական Պր. Ժողով
Նիկիայում: Կոստանդինոսի օրովը:
- » Արիստակէս հայրապ. Նիկիոյ Պ. Ժող.
բերում է աշխատող հանգանակը:
- » Ս. Գրիգորիսն Աղուանեց կաթող.
- 328 Կ. Պոլսի հիմնադրութիւնը:
- 381 Կ. Պոլսի տեղեկական Ս. Ժողովը:
- 400 Եւրոպայի եկեղեցեաց մէջ լատին-
ական գործածութիւնն սկսւում է:
- 406 Մեսրոպը գտնում է հայոց գիրը:
- 431 Եփեսոս. երրորդ տիեզ. Սր. Ժող.
- 446 Վրացիք սկսում են գործած. մեր Ս.
Մեսրոպի հնարած այբուբենը
(սուրբգրի):
- 451 Քաղկեդոնի Ժողովը:
- 451 Վարդանանց պատերազ. (յուշին):
- 452 Կաթողիկոսական Աթոռ շինութա-
րումը Ս. Էջմիածնից Դուին:
- 458 Վարդանի դուստր Կուշանիկը նահ.
և Թաղ. է Թիֆ. (Մետեխի բերդ):
- 476 Հռոմակեց. կայսրութ. անկումը:
- 496 Ֆրանկներն ընդուն. են քրիստոն.
- 539 Եգիպտոսում յայտն. է Քրիստոսի

- Սրբաբնի ուղարկած դաստառակը:
- 550 Ներսիս օրթն ու մետաքսն առա-
ջին անգամ եւրոպայ է բերւում:
- 551 Մովսէս կաթ. հրամանով Աթ. Տա-
րօնացին յօրինում է եկեղ. տոմարը:
- 570 Մահմեդը ծնւում է:
- 597 Վրացիք հայերից բաժանւում են:
- 636 Եւրոպայում եղեգէ գրչի տեղ
փետրէ գրչի են սկսում գործածել:
- 637 Արաբացիք տիրում են երուսաղ.
- 650 Լատինացւոց եկեղեցեաց մէջ եր-
գեհոն գործածելն սկսւում է:
- 653 Կարգւում է Վարդ. Ա. Խաչի տօնը:
- 706 Արաք. Կալմ ոստիկ. Նախնիւանի
եկ. 800 հայ իշխան. կրակ. նահ. է:
- 711 Իսպանիան գրաւ. է Արաբներեցի:
- 807 Զինացւոց պէս եւրոպայի մէջ էլ
Թիղթի գործածութիւնն սկսւում է:
- 850 Արաբացիք շաքար են շինում:
- 855 Սլաւոնական այբուբենի գիւտը:
- 862 Ռուսաց տէրութեան սկիզբը:
- 870 Յունաց և կաթողիկոս եկեղեցի-
ները բաժանւում են միմեանցից:
- 924 Բագրատունեաց Թագ. սկիզբը:
- 961 Անին դառնում է Բագ. մայրաք.
- 968 Խոսրովանշուշէ հիմնում է Սանահ-
նայ և Հաղպատայ վանքերը:
- 988 Ռուսները Ս. Վլադ. առաջնորդ.
ընդունում են յոյներեց քրիստոն.
- 993 Կաթողիկոսական Աթոռը Վաս-
պուրականից Անի է փոխադրւում:
- » Բագրատունեաց Թագ. վերջնաւոր
1010 Բագրատ Թագ. Վրաստ. և Սանքեթ.
եկեղեցիները է հիմնում (Մցխէթ):
- 1011 Թարգմանւում է վրաց լեզուով
առաջին աւետարանը:
- 1022 Կուբոս եւրոպայի երաժիշտը Նո-
տան հնարում է:
- 1072 Երուսաղ. տիրում են սելջուկները:
- 1080 Ռուբինեանք նորոգում են Հայոց
Թագաւորութիւնը Կիլիկիայում:

1086 Խաչակրաց արշաւանքի սկիզբը
1147 Կաթողիկոսական Սթումբ տեղա-
փոխում է Անուշահաւանք—Կիլիկի
1171 Եւրոպայի Վենետիկ քաղաքի միջ
բացում է առաջին գրամատուցը
1173 Ս. Կերէս Եւրոպայում մահը
1212 Թամար Թագուհու մահը
1222 Նիժնի-Նովոգորոդի հիմնադրումը
1224 Չինգիզ-խանի յարձակումները
և ռուսներին հպատակեցնելը
1238 Մոնղոլական լծի սկիզբը
1246 Առաջ. բժշկ. ուսումն. ֆրանսիայ
1291 Խաչակրաց վերջին արշաւանքը
1294 Կաթող. Սթումբ փոխադրւ. է Սիւս
1299 Ֆլորենց. սկսում են ակնոցն. շին.
1301 Կոյմաշոյցի գիւտը
1308 Շիվյայա ակ. հասարակացութ. հիմն
1311 Եւրոստիդիոս սկսում է հայ-ազգի
պատերազմութիւնը
1323 Անն քաղաքի կործանումը
1330 Դուստրեբերգը, ֆաուստը և Նեֆերը
հնարում են տպագրութիւնը
1338 Վառզը գտնում են
1365 Սազը հնարում են
1380 Թնդանթի գիւտը
1384 Լեւ. լ. արշաւանքն. Ստիպում
1393 Հայոց Թագաւորութ. վերջանալը
1415 Հուսին այրում են
1428 Զարաթի գէնքի դործածութիւնը
Ռուսաստանում
1440 Հուսին Ս. Պետրոս և Կիլիկ. հիմնադր.
1441 Կաթողիկոսական Սթումբ վերջնա-
կանապէս փոխ. է Ս. Եփեսոսին
1450 Եւրոպայի միջ առաջ. գրքի տպագ.
1453 Տաճիկի. տիրում են Կ. Պոլսին և
վերջան. է Բիզանդիայի կայսրութ.
1461 Կ. Պոլսի պատերազմութիւնն սկիզբը
1464 Կաթողիկոսական և պոստայով Թրք.
Թատար. հաստատում է Ֆրանս.
1480 Ռուսաստ. ազատում է Մոնղոլն.
1483 Ինկվիզիցիայի դործածումը

1492 Կոյմաշոյցի գտնում է Ս. Երեմիան
1500 Մոցի ժամացոյցը հնարում են
1518 Պարսից Իսմայիլ-Գազն առնում է
Թիֆլիսը և Մցխէթը, Հաւաքարի
կամրջի մօտ էլ մզկիթ է շինում
1524 Առաջ. ձեռագ. լրագ. Վենետիկում
Վախարիսի տնտեսում է. բացում
1546 Լեւոնը վախճանում է
1547 Յովհաննէս Գրգռնի բնգունում է
առաջին Թագաւորի տիպոգր
1552 Սմանները կիլիկիւ հնարում է
1556 Հաշտարեանի թագ. անկումը
1567 Վենետիկում տպագրում է առա-
ջին հայերէն Մարմարը
1583 Ռուսներն առնում են Սիբիրը
1590 Գիտակց. գտնուեցաւ Գերմանիայ
1603 Դաւ-Սրապի հայերի գերեւ տառն
Պարսկաստ.— (Ջուղայի գաղթիւր)
1610 Թէյի գործած. սկսում է Եւրոպ.
1612 Ռուսաստանն ազատ. է ինկիզից
1615 Առաջին տպագր. լրագիրը
1632 Առաջին կանոն. դօքսը Ռուսաստ.
1634 Վրաստ. մաշմիղականութ. սկիզբը
1672 Մնում է Սեֆն Կարոս կայսրը
1689 Շոքեշարժ մեքենաների գիւտը
1700 Ռուսաստանում սկսում է առեւ-
գրութիւնը Քրիստոսի ծննդեց և
փոխանակ. տպագ. տարին հաշ-
ւում են յունուարի 1-ից
1701 Առաջին Թատրոնը Ռուսաստան
1711 Գաշնամուրը հնարում են
1723 Մաշնադ-Ղուլի խանն աւերում է
Թիֆլիսը և կողոպտում է Սիւնի
կիւղեցիներ
1725 Սեֆն Կարոս կայսրը մահում է
1752 Յրանկիւնը հնարում է շանթագ.
1754 Առաջին բանկը հիմնելը Ռուսաստ.
1755 Մոսկուայ առաջին համալսարան
1768 Թուրք-փողկապուտը. Ռուսաստ.
1785 Կոլիասի փոխար. քայլով. հիմնելը
Վիմօն Կաթողիկոսը Ս. Եփեսոս-
ծնում տպագր. է հիմնում

1779 Օգտագրելը հնարում են
1785 Ժորժ Ստեֆենսոնն առաջին շո-
գեկաւքը շինում է
1789 Ֆրանսիական մեծ յեղափոխութ.
1790 Գալիանը հնարում է դալանեան
կիւքարականութիւնը
1791 Նոր-Նախիջևանի հիմնելը
1794 Հայոց առաջին լրագրի հրատա-
րակութիւնը Լեւոնաստանում
1789 Նուշու ամրոցի հիմնելը
1795 Աղա-Մահմադ-խանը յարձակում է
Թիֆլիսի վրայ և աւերում
1798 Ղարաբաղից 1100 ընտանիք գաղ-
թում են Ղլլարի կողմերը
1799 Առաջին պարբ. հրատ. Վենետի-
կում «Տարեգրութիւն» անունով
Վրաց Գիտութ. ՏԻՄ-ը յանձնում է
Վրաստանը Ռուսաստանին
1800 Զոնտեր գտնում է մարմնի պա-
տուաստումը
1801 Վիսաղրութեան դիւտը
1801 Վրաց և ռուսաց միջ 10 յօդ. բաղ-
կացած դաշնագրի ստորագրելը
1802 Ռուսաստ. միւնիստրութիւն է հիմն.
1803 Անդլիայ. մատուց. գրքի հն. բեր.
Շոքեշարժի գիւտը
1812 Արագածից մահու լին հնարելը
1813 Մոսկուայի Լազար. Տիմ. բացումը
1825 Ներսէս Մաշտարակեցի կաթող.
հիմնում է Ներսէսեան դպրոցը
1828 40,000 Հայեր գաղթում են Ռուս.
1837 Հաստատում է Ս. Եփ. Կնոզը
1839 Տարլոթ անդ. հնար. է յուսնի.
Ներսէս Թեմ. դպրոցի հիմնումը
1841 Առաջին հեռագրի շինում են
Վաշէնդտոնից Վալտիմօր
1842 Ղարաբաղի Թիմ. դպր. շրջանում
1848 Նիքիտը. հեռագրի հնարում են
1850 Հայոց առաջին Թատրոնը Թիֆլիս.
1851 Առաջին ռուսիկները շինում է
1853 Արևելեան պատերազմը
1859 Կոլիասեան 69-ամեայ պա. երազմ.
վերջան. և Կաթողիկոսի գերեւ տառն
1861 Մարկութեան ռէչացումը

1862 Սուրբան ջրանցքի բացումը
1864 Կոլիասի վերջնական նուաճումը
1867 Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.
Վրացի հեռագրութիւնը շինում են
1868 Լեւոնաստանի հեռագրութիւնը Կաթ-
կոսի վրայով շինում է
Վարապետ. ամս. հրատ. Ս. Եփեսոս.
1872 Վախարադիկը հրատարակում է
1873 Ս. Եփեսոս. Գիտութ. Տիմ. բացում
1875 Նոր-Նախիջևանի Թեմ. դպր. բաց.
1877 Ռուս-Տաճիկական պատերազմը
Նիքիտը հնարում է Ֆոնտգրաֆը
1878 Սան-Ստեֆան. դաշնագրութիւնը
Վերջին դաշնագրութիւնը, որտեղ
ստորագրում են և Հայոց ինքնա-
վարութեան 61-րդ յօդուածը
1879 Նիքիտը. լապտերներ հնարելը
1880 Ներսէսեան վերադ.
1881 Թիֆլիսում հիմնում է Կոլիասեան
Հայոց Բարեգործ. Կնիկութիւնը
Նախաձեռնութեամբ ժգ. Բագ-
րատ Նաւասարդեանի
1882 Թիֆլիսում կայանում է հայոց ա-
ռաջին ընդ. ռուսացական ժողովը
1882 Վրաց վերջին շառաւղի—Հայադ-
գի Մարիամ Թագուհին մահում
է և Թագում Թիֆլիսի հայոց
վարդի եկեղեցում
1884 Նոր-Ղաթ. Թեմ. հրատարակ.
1888 Մակար Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.
Թիֆլիսում Կ. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.
է այցելում Ռուս և Գաշնախ.
1889 Պարիզի համաշխարհահանգիստը
Պարսից Դաւ-Ղաթից դիմն այցե-
լում է Ս. Եփեսոսին
1890 Խալապուց Թագած առաջին Ս.
Եփ. Մակար Կաթ. բնգունում է
1892 Պարսկական հանդիսի ժամանակ
Թիֆլիսի վարդի կամրջի խորտա-
կուելուց 40 հոգի խեղդում են
Սուր. գիտում. հոգեւորականու-
թիւնն ազատում է
Կոլիասում խորհրդի կոտորած

պաշտպանութեան խնդրով շրջում է մեծ պետութեանց:

24. Գերմանացիք խորտակում են ձկնորսական շոգենաւը:

25. Գերմանացիք զրաւում են Լիբանան:

6 մայիսի. Ռուս-հայկական բանակը մտնում է Վան:

11. Իտալիան պատերազմ է յայտարարում Ցաճկաստանին:

23 օգոստոս. Մեծ Իշխան Նիկոլայ Նիկոլայիվիչը նշանակվում է Վսկլասի

Փոխարքայ և Կովկասեան զօրքի առաջնորդին ընդհանուր հրամանատար:

25. Գերմանացիք զրաւում են Վարշաւ:

10 հոկտ. Բոլղարիան պատերազմ է յայտարարում Սերբիային:

7. Յրանսեան, Անգլիան ու Ռուսաստանը պատերազմ են յայտարարում Բոլղարիային:

8. Աւստրո-գերմանական զօրքը զրաւում է Բելգրադը:

XXI. ԺԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ա) ԳՆԵՐԸ *)

	II Դ.	III Դ.
Քիֆ. ուղ. Մոսկու	24—40	15 Բ.
Քիֆ. Ս. Պետերբ.	27 Բ.	18 »
Քիֆ. Վարշաւ.	26 »	18 »
Քիֆ. Պոդոլսկինսկ	25 »	17 40 Կ
Քիֆ. Ալեքսանդրով	28 »	18 50 »
Քիֆ. Վլադիմիր		
Քիֆ. Ռոստով (Գոնի)		13—70
Վլադիվոստոկ. Պետեր.	»	14 40 Կ.
Պետերբուրգից Պարիզ	60 »	37 35 Կ.
Մոսկուայից Պարիզ	» 68 »	38 »
Քաղաքից Կիւլաւոսկ	12 80	» »
Քաղաք. Քաղաք Վլադիմիր		
Քաղաք. Քաղաք	11 Բ. 10 Կ.	7 Բ. 40 Կ.
Քիֆ. Վորոն.	1 » 53 »	1 » 2 »
Քիֆ. Միլայ.	2 » 43 »	1 » 62 »
Քիֆ. Քուլթ.	4 » 8 »	2 » 72 »
Քիֆ. Փոլթ.	5 » 31 »	3 » 47 »
Քիֆ. Քաղաք	6 »	4 »
Քիֆ. Աղստաի.	1 » 92 »	1 » 28 »
Քիֆ. Գանձակ	3 » 68 »	2 » 45 »
Քիֆ. Եւրախ	4 » 53 »	3 » 02 »
Քիֆ. Քաղաք	8 » 10 »	5 » 40 »

բ) ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱԿՈՒԻԹ—ԲԱԿՈՒԹ. Սոփոր. Գն.	II Դ.	III Դ.
129 Հաջի-Բաբուլ	3.96	2.43
189 Գիւրգամիր	5.76	3.55
232 Ուշարի	6.63	4.01
274 Եւրախ	7.41	4.54
338 Գանձակ	8.61	5.13
426 Աղստաի	10.13	6.26
513 Թիֆլիս	11.36	6.97
585 Գորի	11.38	7.59

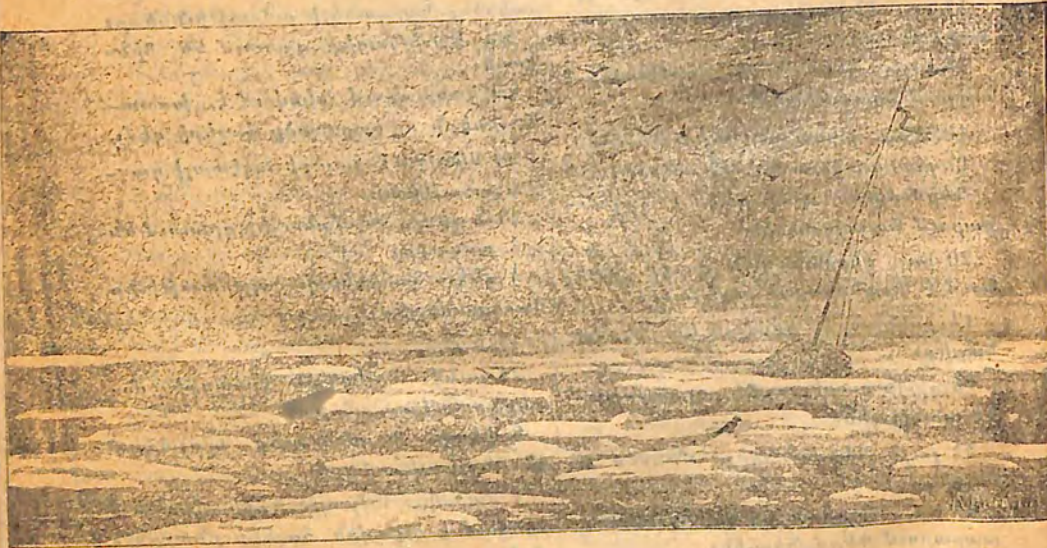
*) Վերջերս հարիւրին 30% ալ քննարկն աւելացրած է.

627 Միխայլով	12.83	7.07
586 Վլիկի	13.38	8.28
672 Քուլթայի	13.71	8.41
744 Բիսն	13.65	8.37
143 Սամուրէզի	13.91	8.53
304 Փոթի	14.50	8.83
340 Բաթում	14.84	9.01

Ռոստովից—Վլադիվոստոկ—Քաղաք:

Վերստ	ԴՈՍՏՈՎ	II Դ.	III Դ.
		Գ Ն Ե Ր Ե	
2 Զարեհնայա	—	—	—
10 Բաթայսկայա	—	23	—15
34 Կաղայնիցկայա	—	74	—49
58 Ստեպանայա	1.26	—	84
81 Կուշնովկա	1.74	1.16	
99 Կիսկալովկա	2.15	1.43	
18 Կոնկովսկայա	2.55	1.76	
135 Պաւլովսկայա	2.91	1.94	
151 Լէուզովսկայա	3.17	2.10	
171 Տիխոնովսկայա	3.60	2.47	
192 Մալոռոսիսկայա	3.89	2.57	
211 Միլայ	4.14	2.76	
129 Կովկասի Սոփոր.	4.38	2.92	
142 Գոլկեի	4.56	3.04	
157 Օտրադա-Կուրանսկ	4.76	3.17	
173 Կուրանսկայա	4.88	3.32	
180 ԱՐՄԱԻՐ.	4.97	3.50	
313 Կոնկով	5.70	3.80	
335 Նիկայալովսկայա	6 —	4 —	
353 Բաղայովսկայա	6.20	4.10	
366 Նեփիւնսկայա	6.30	4.20	
385 Բարսուկի	6.40	4.40	

) Կլաւդիոս Կալարան. 2 Բաթում Կաթում:

410	Կուրսակա	6.90	4.60	132	Աջամէթի	2.85	1.99
428	Նորոթակա	7 —	4.80	154	Կվիբիլի	2.87	2.10
446	Սուվորովսկայա	7.20	4.84	366	Զիրուլի	2.95	—
466	Միւնիսթրսկայա	7.50	5 —	175	Բելազորի	3.30	2.19
490	Նեղրոնայա	7.80	5.20	184	Մարելիսի	—	—
510	Ջոլլակայա	8.10	5.40	—	Յիպա	—	—
535	Սաղաթակայա	8.20	5.60	—	Վառվառնո	—	—
554	Պրուվսկայա	8.40	5.60	19	Միւնիսթրսկայա	2.45	2.57
568	Կոտլարսկայա	8.70	5.80	329	Գոմի	3.45	2.74
584	Բարսկայա	8.80	5.90	243	Քարելի	3.65	3.16
599	Ելլիստովո	9 —	6 —	260	Գորի	4.17	3.33
611	Դար-Կոն	9.15	6.10	273	Գրակալի	4.60	3.60
631	Բեռլան	9.30	6.20	285	Կասպի	5.05	3.76
652	Վ.Լ.Ա.Գ.Ե.Վ.Կ.Ա.Ե.	9.60	6.40	300	Քասակա	5.55	3.86

Պետրովսկոյ գիծը Բեռլանից

652	Ն ա ղ ր ա ն	45	30
669	Կարբուլա	—	—
670	Ս լ լ ա ղ ց ո ղ ս կ ա յ ա	1.04	40
679	Միլիտարիսկայա	—	—
692	Ս ա մ ա շ կ ի ն ս կ ա յ ա	1.52	1.01
709	Ալիսանիստովայա	—	—
734	Գ ր օ ղ ն ա	2.18	1.47
882	Պետրովսկայա	—	—
1004	Գերբէնտ	—	—
1081	Խաչմաղ	—	—
1221	Բալաջարի	—	—
1235	Բաղու	—	—

Գ) ԱՆԴՐԿՈՎ ԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱԹՈՒՄՈՑ—ԹԻՖԼԻՍ

20	Քարուլէթի	—	44	—	29
35	Նոթանէթի	—	77	—	53
49	Սուխոս	1.05	—	70	—
68	Լանչուտի	1.47	—	98	—
75	Նիգուլէթի	1.62	1.08	—	—
88	Սալաուսիս	1.91	1.27	—	—
97	ՍԱՄՏՐԵՎԻ	2.09	1.39	—	—
108	Կապիտանարի	2.23	1.55	—	—
125	Թիմոն	2.69	1.75	—	—
Թիմոն—Քարուլէթի		—	23	—	10

12	Փութա	7.80	5.30
830	Բալաջարի	7.90	5.40
840	ԲԱԳՈՒ	8.10	5.40

ՏԻՌԵՑԻՆ — ՆՈՎՈՐՈՍԻՍԿ

12	Զելրաս	37	17
27	Բէլուգ	76	39
49	Վիսիկի	1.38	40
68	Ստանիշնայա	1.91	98
90	Պլատոնովկա	2.54	1.30
100	Դինսկայա	2.81	1.44
127	Նիկոնովսկայա	3.58	1.8
146	Աֆիպ	4.11	2.10
156	Սենսկայա	4.39	2.24
167	Իսկայա	4.70	2.40
182	Լինէշնայա	5.13	2.62
198	Լաբինսկայա	5.58	285
208	Նիլմսկայա	5.85	2.99
220	Բականսկայա	6.19	3.16
254	Նովորոսիսկայա	7.15	3.66

ՊԵՐՏՈՒՆ — ՊԵՐՏՈՒՆ — ՎԱՐՍՈՎ

2	Նաւթուլու	—	—
12	Սոդանուլու	27	18
34	Զանդար	77	51
61	Սաղաթու	1.35	90
85	Սիւտալա	1.86	1.24
103	Սանալին	2.25	1.50
119	Քոլազերան	2.57	1.71
126	Շաշալի	2.75	1.83
141	Ղարաքլիսա	3.08	2.05
160	Համալի	3.47	2.31
178	Ղոթալի	3.71	2.47
187	Ջաջու	3.83	2.55
206	ԱԼԻ-ՔԱՍԱՆԴՐԱՎՈՎ	4.08	2.75
228	Սա. Ղարալի	4.38	2.97
247	Բաշկադիկի	4.64	3.08
265	Ստանսկայա Մաջրա	4.88	3.21
278	ԱՐՍՈՎ	5.06	3.27

ԱԼԻ-ՔԱՍԱՆԴՐԱՎՈՎ — ԵՐԵՎԱՆ

—	ԱԼԻ-ՔԱՍԱՆԴՐԱՎՈՎ	—	—
24	Աղին	53	35
43	Անի	93	62

60	Արագեզ	1.29	86
77	Ղարա-Բուրուն	1.65	1.10
90	Արաքս	1.95	1.30
100	Սարգար-Արաթ	2.16	1.44
120	Էջմիածին	2.60	173
132	Ուլուխանլու	2.85	1.90
145	Երեւան	3.12	2.59

ԵՐԵՎԱՆ — ՆԱԽԻՉԵՆԱՆ

13	Ուլուխանլու	—	—
2)	Իմանշայու	—	—
29	Ղամարլու	—	—
40	Շարաղու	—	—
50	Արարատ	—	—
62	Աշտարակ	—	—
74	Վեյլտաղ	—	—
85	Նորաշեն	—	—
92	Տաշարի	—	—
110	Շախտախու	—	—
122	Ղարալու	—	—
122	Բաշաշի	—	—
148	Նախիչևան	—	—

ԿԱՆԻՔԻԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

1915 թ. սեպտ. 1-ից կանոնադրամներ օր երթեկում է II և III կարգի վազաններով Թիֆլիզից դուրս գնալով առաջուկան ուղիով 8 ժ. 58 րոպէ (ըստ Թիֆլիսի ժամանակի) և հասնում է Թէլաւ 5 ժ. 35 ր. երեկ. Իսկ Թէլաւից դուրս է գալիս Նոյնպէս 5 ժ. 58 ր. առաջուկ. և հասնում Թիֆլիս 5 ժ. 1 ր. երեկոյան:

Հասնում է գնում է		Թիֆլիս		8 ժ. 58 ր. առ.	
Նաւթուլու		9 ժ. 13 ր.		9 — 23	
Իսկի		9 — 28		9 — 43	
Վազիանի		10 — 37		10 — 43	
Խորա		11 — 30		11 — 35	
Սաղաթէջօ		12 — 07		12 — 17	
Բաշկաուրի		1 — 09		1 — 15	
Մեյլանի		2 — 32		2 — 37	
Գուրջանի		3 — 53		4 — 08	
Վաշենսիանի		4 — 48		4 — 53	
Թէլաւ		5 — 36		— —	

«Աղբիւր» եւ «Տարազ» հրատարակութիւնների խմբա-
զեւ, զեղարուեստական ուղտի եւ հայ-գաղթական-
ների ապաստարանի ու ծաշարանի հիմնադիր,

ՏԻԳՐԼԵ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Տիգրան Նազարեանի մայր
† Հանգուցեալ Զարունի Նազարեանը

Փրանսիական ողջունում է Ելզասին

Է) ՓՈՍՏԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

1. ԿԱՐՄԻՑ—ԿԱՂՋՈՒԱՆ (71 վերստ)	Կանոնակալա	20	«
Ջարմալի	Բազորկինա	8	»
Վերին-Ղամարլու	9. ՀԱՋԻՔԱՌՈՒԼԻՑ—ԼԵԱՆՔԱՐԱՆ (175 վ.)		
Ներքին Ղամարլու	2ուրուսկ	14	»
Կաղզուան	Ղարաչալինեկ	15	»
2. ՔԻՒՐԳԱՄԻՐԻՑ—ՇԱՄԱԽԻ (71 վերստ)	Սալեան	20	»
Ղարասաղկալ	Փաղաքեանդ	18	»
Աղսու	Անդրէնեկ	25	»
Շերաղիկ	Գէօկ-թալա	23	»
Շամախի	Ղզլ-աղաչ	22	»
3. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ՎԼԱԴԻԿԱՆԿԱՋ (200 1/2 վ.)	Ղումրաշի	17	»
Մցխէթ	Լեանքարան	20	»
Միկան	10. ԵԻԼԱԽԻՑ—ՇՈՒՇԻ ԵՒ ԳՈՐԻՍ (193 վ.)		
ԳՈՒՇԵՔ	Ղարամանլի	21	»
Անանուր	Քառթառ	15	»
Փասանաուր	Կարադինեկալ	18	»
Մլեթ	Նախուլաղ	11	»
Գուդաուր	Խոջանլի	19	»
Կարի	Շուշի	19	»
Սաղրէկ	Լիսազորսկալ	17	»
Լարս	Արդալար	20	»
Բալթա	Զաղուր	14	»
ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱՋ	Գիգ	17	»
4. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ՄԱՆԳԼԻՍ (57 վ.)	Գորիս	19	»
Ջարախմեյալ	11. ԲՈՐՈՒՄԻՑ ԱԽԱՅԼԻԱ ԱԽԱՅԵ—		
Կոջոր	լաք, Արդահան և Օլթի (300 վ.)		
Պրիուտ	Ստրաշնոկոպսկ	14	վ.
Մանգլիս	Սցիուր	12	»
5. ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԱՂՐՈՒԼԱՍԻ (54 վ.)	Ախալցխա	20	»
Ջարախմեյալ	Բուստալի	18	»
Բորբալա	Ասպիձա	12	»
Սաղրաշէն	Արասէկովսկ	18	»
Բելի-Կլիւշ	Ախալքալաք	17	»
6. ԵՐԵՒԱՆԻՑ—ԻՂԴԻՐ (56 վ.)	Սուլդա	18	»
Էջմիածին Վաղարշապոտա	Ղարնա ալ	21	»
Մարքարա	Զուրպուրի	12	»
Իզդիր	Բահրախաթուն	16	»
7. ՄՈՋԻՐԻՑ—ՊՐԱՆԼԱՐԻՍԱՅԵԱՑ (51 վ.)	Օլշեկ	8	»
Պալոդոլսկ	Արդահան	14	»
Նկատերինոդարսկալա	Քոմք	12	»
Պրիլադնալա	Գորդ քիլիսա	22	»
8. ՄՈՋԻՐԻՑ—ՎԼԱԴԻԿԱՆԿԱՋ (75 վ.)	Պանժուրէտա	24	»
Մանգլիս	Պենեակ	15	»
Աչալուկ	Օլթի	26	»

ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ ៥៤២២២២២ (៥)

Կտրիճ մաքտիկ

[illegible]

အသံကွဲပြားမှုများကို ဖော်ပြရန် အောက်ပါဇယားကို ကြည့်ရှုပါ။

ՏԱՀԿԱՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ

ՍԱՐԱԴԱՄԻՇԻՑ—ՍԻՎԱՍ (723 Վ.)

Հարազուրդան	34	4	Յարան-Սըղդ	22	2
Ջիլին	6	7	Շաբր-քանդ	28	2
Ջանջակ	17	7	Երզան-դալա	23	2
Արդոս	5	7	Միրաբ	30	2
Պէլիսեօր	24	7	Քաչանի	24	2
			Լան	28	2

13, ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ—ԲԻԹՂԻՍ (377 Վ.)

Պարիս	20	Հասան-զալա	99
Աղաաբ	21	Խնու-զալա	177
Քոչուկ Քաֆդարիչ	23	Սեհրան	21
Քերնաշարան	24	Զալքերուն	25
Խան-մաղէն	26	Իւլլրևան	27
Բալբուրդ	20	Սուր	25

14) ՂՈՒԼՊԻՑ—ՄԱԼԱԶԿԵՐՑ (184 Վ.)

Յիւրանդի	15	Փարնատտ	25
Մէլրմէկ	20	Բանդարակ	20
Շեքին-դարահիսար	32	Զադօ-Նամ	21
Էնդէրառ	29	Զարաքլիսա	28
Ինօռ	29	Խամուր	16
Գեթիււ-գիտի	23	Արաքալի	17
Սամալիլ	27	Դեզնիպ	33
Գաղի-քէօրպու-Վամուրջ	26	Մալազկէրտ	23
Չոնտան	15		
Թախտ	50		
Նարտիշ	23		
Երդիւնէր	14	15) ՍԱՐԻՂԱՄԱՐԵՑԻՑ. ՄԱ ՍԱԼԱՏՈՒՆ (251 փ.	
Ննի-խան	19		
Մէլիթէլ	22	Աղսար	157
Սիլաս	32		23

12) ԻԳԴԻՐԻՑ—ՎԱՆ (229 Վ.)

Յրդարակ	14	Վ.	Գոյ	22	Պ
Զինդել	12	Պ	Մամախատուն	17	Պ
Ղարաբաղ	6	Պ			
Բաղադէթ	51	Պ			

Մեծ քանակությամբ գնումները առգրավի դիմում են մեծ
պաշտպանությանը—**ԳԻՐԿԱՆ** և **ԳՆԱԿԱՆ** հանգանակներ
№ 5, Մակար Չմկիան:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐԷ.

(19) ՈՒՐԱՅ — ԻՅՅԻ և Շարաբի վրայով

(16) ԷՆՁԵԼԻՐԻՑ — ԹԵԶՐԱՆ (292 վ.) վ.

Փիրապար	15
Բաշտ	8
Մէջիւր	65
Ղազվիւ	69
Փէրաւ	135

(17) ԹԻՏԼԻՁԻՑ — ԹԵԶՐԱՆ

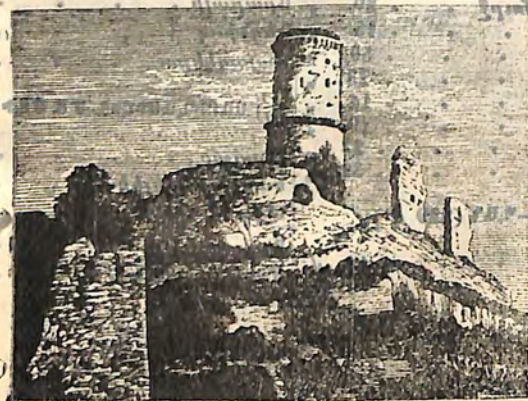
Բաշտ	1449
Ղազվիւ	1135

(18) ՆՈՐ-ՋՈՒՂԱՅՈՎ — ԹԵԶՐԱՆ (674 վ.)

Մարանդ	60
Փարիթ	68
Փարսմանչալի	110
Լիանէք	30
Ջէնգեան	115
Սուլթանիէ	35
Ղազվիւ	120
Փէրաւ	135

Շարաբի վրայով (230 վ.)

Փաղաքաւիզ	15
Մէջիւր	15
Շարաբախ	16
Ղաղաղաղէն	16
Խամաղիան	16
Դիւզա	16
Խոյի	16
Ղարաթախա	20
Ջիւալի	8
Փիլման	7
Ալիարադ	4
Փամրա	3
Ջարդապիւղ	3
Բիւշի	15
Լաթի-Խոտօփ	15
Ասկեար-Արաթ	19
Էնարդարադ	12
Ղարաանլի	9
Աւրմիս	9

Այս տարուայ մեր աշխատասիրած և հրատարակած «ԾՈՅԻ», «ՍԵՂԱՆԻ» և «Армянский календарь съ предсказаніями» ՕՐԱՅՈՅՆԵՐԸ վաճառվում են հետեւեալ տեղերում:

ՏՓԻԻՍ. Նշանաւոր գրավաճառների մօտ և բոլոր թղթեղէնների խանութներում:
ԳԱՆՁԱԿ. Յարութիւն Ազաւեանի և Ստ. Ժամարեանի խանութներում:
ԲԱԳՈՒ. Միրզաբէգեանի և Մարգար Յովհաննիսեանի գրախանութներում:
ՇՈՒՇԻ. Ղևոնդ Ասրիեանի, Բադր. Տէր-Սահակեանի և Վլադ. Գրիգորեանի մօտ:
ԱՐՄԱԽԻՐ. Գարրիէլ քահ. Թուէլեանի:
ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵԻԱՆ. Մինաս քահ. Ղումաշեանի:
ԵՐԵՒԱՆ. «Արարատ»-ի և Եղբ. Յովհաննիսեանների գրախանութներում:
ՆՈՎՈՐՈՍՍԻՍԿ. «Պոնտ-օղլի» Ծխախոտի խանութում:
ՕՐԵՍՏԱ. Դուլաիեանի ծխախոտի խանութում:
ՂԱՐՍ. Գրիգոր Ղատարեանի:
ԲՈՐՃՈՍ. Թաղէտ ձէբէեանցի:
ԱԽԱԼՅԻԱ. Յովհաննէս Գրիգորեանի:
ԱԽԱԼ-ՔԱԼԱՔ. Եղբ. Մաղաքեանների և Տօնականեանների:
ԱԼԷԲՍԱՆԴՐԱՊՈԼ. Արք. համ Մալխասեանի:
ՄՈՋԴԻՍ. Անդ. Ասլամազեանի:
ՂԶԼԱՐ. Եակով Արտ. Տուպիկի խանութում:
ՆՈՐ ԵԴԵՍԻԱ. Կարապետ Ղազարեանի:
ԴԱՐԲԱՆԻ. Եղբ. Շահիջանեանների:
ՂԱԶԱԽ. Զաքարիա քհ. Ապրեանեանի:
ԹԱՎՐԻԶ. Վաղինակ Սարգսեանի:
ԻՍՊԱՀԱՆ. Բաֆֆի ընկ. գրառենակը:
Կ. ՊՈԼԻՍ. Գ. Բաղդասարեանի:
ՄԱՆՐԻԿԱ. Ուստր քաղաքի Հայոց Ընթերցասիրաց ընկ. գրառանք:
ԵԳԻՊՏՈՍ. Սեդրակ Կաքաւեանի:
ՍՈՒԴԱՆ և Հաբեշտան — Խարտում Ս. և Ս. Վանեան:

Մեծ քանակութեամբ գնողները — ուղղակի դիմում են մեզ այս հասցեով — ԹԻՖԼԻՍ. II քաղաքամասն, Դաքայեվսկի № 5, Մակար Չմշկեան:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

Курите папирозы:

ФАБРИКИ

А. А. ЭНФИДЖІАНЦА

ВЪ ТИФЛИСѢ

СОЛИДНЫЯ 25 шт. 40 к.

ИНТЕЛЛИГЕНТНЫЯ 25 шт. 20 к.

10 шт. 8 к.

ԲԱՅՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1916 թ.

ՀՈՎԻՏ

Հանրաժառանգ լրագրողական հրատարակություն

Տարեկան 4 ռ. լույս 08 հոկտեմբեր

Կես տարեկան 2 ռ. 50 կ. 15 հոկտեմբեր

Ամսական 02 ռ. 50 կ. 15 հոկտեմբեր

Արտասահման տարեկան՝ 12 ֆր. կես տարեկան՝ 7 ֆր.

ԱՊՈՒՌԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 2ի ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Արտասահմանից՝ Tiflis Caucase Russie. Redaction de

journal armenien „Hovit“

Բացում է լրագրողական լրագրություն 1916 թ.

ԱՂԲԻՒՐ-ՏԱՐԱԶԻ

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի

Հասցեն՝ Тифлисъ, Редакция „Агбюръ Таразъ“.

Յ. ԴԱՂԲԱՇԵԱՆԻ

Գ ՁԵՐ

Курите папиросы.

ՌՈՒՍ-ՀԱՅ. լիակատար բաժարան դինը 8 ր. կադ. 9 ր.

ՀԱՅ-ՌՈՒՍ. լիակատար բաժարան 6 ր.

ՌՈՒՍՆԵՐԷՆԻ ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՅ ա. տարիքի դինը 25 կոպ.

Բ. տարի 30 կոպ. և 1 փաթեթ

ՍՏՈՅԳ-ՀԱՅՈՑ ՊԵՏՄՈՒԹԻՒՆ Դ. 50 կ.

ԱՂԽԱՐՀԱՐԱՐԻ-ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Դ. 50 կ.

ՊՈՒՍԵՐԷՆ ՍՅՐԵՆԵՐՈՆ ա. տարի 20 կ.

Բ. տարի 40 կ.

Գրվել հեղինակին. Тифлисъ, Давбашяну Давыдовская № 22.

ИНТЕЛЛИГЕНТНЫЯ 25 шт. 20 к.

Գ ՁԵՐ մանկագրություններ 1916 թ.

ԴԵՍՂՍՅ-ԴԻԴԳՄ

Գրվել Գ ՁԵՐ և 10 փաթեթ

Համալս. Գրադար. Тифлисъ, Давбашяну Давыдовская.

ՀԱՄԲԱԻԱԲԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ-ԱՐԱՍԻԱՆ ԶԱՐԱԹԱԹԵՐԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ-ԱՐԱՍԻԱՆ ԶԱՐԱԹԱԹԵՐԸ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵՂՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՄԲԱԻԱԲԵՐ ԶԱՐԱԹԱԹԵՐԸ 1. Պաշտօնական տեղեկություններ

ներ, կառավարչական կարգադրություններ, Կովկասի շաղկապներ, կառավարչական ընկերություններ, Կենտրոնական խորհրդի ու ճիւղերի հաշիւները, օրոշումները, արձանագրությունները և շրջաբերականները. 2. Հեռագիրներ, ներքին և արտաքին տեղեկություններ, հաճախական, կալուստրական և դիտական բովանդակություններ, յօդուածներ, գրական նորություններ, պատմական տեսություններ, վիպակներ, պատմուածքներ, ոտանաւորներ և քննադատություններ. 3. Քրոնիկոն, տեղեկություններ, թղթակցություններ, կենսագրություններ և մատենախօսություններ. 4. Արուեստ, թատրոն և երաժշտություն. 5. Փոստարկղ և յայտարարություններ.

Թերթը բաղկացած է 16 մեծադիր երեսներից և լոյս կտեսնի կիրակի օրերը:

Կաշիստակցեն հայ գրականության և մամուլի մէջ յայտնի անձեր:

Բաժանորդագրին է տարեկան 4 րուբլի, կէս տարուան 2 րուբլի 50 կ., Բարեգործական ընկերության անդամներին,

Լա՛ն առա՛ն ից։

ՔԱՂՑՐԵՂԵՆՆԵՐԻ ԽԱՆՈՒԹ

(КОНДИТЕРСКАЯ)

„ՎԵՆԵՑԻԱ“

ՄԱՆՈՒԷԼ Ա. ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆԻ

(Թիֆլիս, Գալուկինսկի պրոսպ. № 41).

Վաճառվում են ամեն տեսակ քաղցրեղեններ, շոկոլադեներ, շաքարահացեր և այլն:

Իսկ սրճարանի մասում կարելի է ամեն ժամանակ գտնել. — թէյ, սուրճ, կակաո, շոկոլադ, սէր, կաթ, մածուց, զանազան հանքային ջրեր ու տեղական լիմոնադներ:

Գնեք ըստ հանքամատչելի:

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

На 1916 годъ

НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ГАЗЕТУ

ОТКЛИКИ ТИФЛИСА

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ

На 12 мѣс. съ дос. въ Тифлисъ 2 р. 50 к. иногор. 3 р. 50 к.
» 6 » » » » 1 р. 40 к. » 2 р. —

Оптовая Торговля Бакалейными, Галантерейными, Москательными и разными др. товарами

Г-ва БР. МАГАКОВЫХЪ

Правленіе въ Тифлисъ, въ Темномъ ряду, домъ собственный № 20,

Отдѣленіе въ гор. Ахалкалакъ.

Телеграммы: Тифлисъ Магаковыхъ. Телефонъ № 10—19.

Всѣ товары получаютъ исключительно съ первыхъ рукъ. Цѣны внѣ конкуренціи, торговля производится БЕЗЪ ЗАПРОСА. Заказы исполняются скоро и аккуратно.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՂԲ. ՄԱՂԱՔԵԱՆՆԵՐԻ

Վարչութիւնը և վաճառատուները բաղադրվել են զանազան տեսակ մեծ քանակութեամբ ապրանքների, գտնվում է Թիֆլիսում, Տեղանի բեղադրում, սեփական տանը № 20, Գները էժան և մատչելի: Առևտուրը ԱՌԱՅ ՄԱՎԱՐԿՈՒԹԵԱՆ: Պատուիրները կատարում են շուտ և հշտորէն:

Տպահարան, թղթ, թղթագրություն, ծագական քաղ.

ПОСТАВЛ. ДВОРА Е. И. В. ВЕЛ. КН.

А. И. С. П. Д. О. Т. К. Н. С. Т. О.

НА Е. И. В. ВЕЛ. КН.

НИКОЛАЯ МИХАЙЛОВИЧА

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՐՉՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ԻԶԽԱՆ ՆԻԿՈԼԱՅ
ՄԻԽԱՅԻԼՈՎԻՉԻ ՏԱՆ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ:

ԵՒԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ
Պ. Ն. Ի. ԲՈԶԱՐԶԵԱՆՅ ԵՒ ՈՐԴԻՔ⁶⁶

Թիֆլիս, Կերա, սեպտ, տուն:

(Փիրմ. գրություն ունի 1858 թ. եւ արժանացել է սխաղանքների)

Գործարանն արդիւնաբերում է ընտիր տեսակի ծխախոտ
և ծխախոտ-գլանակներ:

Ծխախոտը (табакъ) ֆունտը 96 կ. մինչ. 13 ռուբլի:

Գլանակները (папиросы) 1000 հատը 3 ռ. — կ. մինչ 40 ռ.

Ծխողների ուշադրութիւնն ենք հրաւիրում նոր ըաց թո-

ղած «Սաղանդերայ» 20 — 6 գլանակների վրայ:

Գատէրները կադարում են ճշտութեամբ և շուտով:

Վաճառականներին արում է առանձին զիջումն:

Ցանկացողներին ուղարկում է պրէյու-կուրանտ:

Նախազգուշացումն: Ամենայն տեսակ խաբեբայութիւն-

ներից զգուշանալու համար Առևտրական Տունը խնդրում է

առանձնապէս ուշադրութիւն պարձնել գործարանի նշանի և

Պ. И. Бозарджіанцъ съ С-ми՝ մակագրութեան վրայ:

Գործարանի

հեռախոս

№ 765.

Խանութի

հեռախոս

№ 181.

Գործարանի նշանը

ՄԵՐ ԱՇԽԱՏՈՒ ԹԻՆՆԵՐԸ

- 1) Քաղբի աղաթ (սպառուած) տպ. 1869 թ. 5 Կ.
- 2) «Անհղանի թաղուած մեռած կարծեցեալները»
«մտօրն» 1830 թ. 3 »
- 3) «Աստղալից երկինքը և երկրագունդը» 1881 թ. 5 »
- 4) «Սահակ Պարթև» (սպառուած) . . . 1890 թ. 5 »
- 5) «Գիտաւորները տիեզերքում» 20 »
- 6) «Բալկանեան թերակղզու քարտէզը» զինը 30 »
- 7) «ქვემო ზღვაზეთის ხსენება კუბეჯისა» 30 »
- 8) «Карта Балканскаго полуострова» цѣна 30 »
- 9) Նոյնը թուրքերէն լեզուով 30 »
- 10) «Ծոցի» օրացույց 1888-ից սկսած 1889, 1890,
1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897,
1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1803, 1904,
1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911,
1912, 1913, 1914, 1915 և 1916 թուական. 20 »
- 11) «Տարեցույց» (սեղանի) 1889, 1891, 1892, 1893,
1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900,
1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907,
1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913 1194,
1915 և 1916 թ. 30 »
- 12) Պատի («Միածան») օրաց. 1892, 1893, 1894,
1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901,
1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1908 և 1914 թ. 40 »
- 13) «Армянскій Календарь» съ предсказаніями
на 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904,
1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911,
1912, 1913, 1914, 1915 և на 1916 годъ по 20 »

ԳԻՆՆ Է 30 ԿՈՊ.

Մեծ քանակութեամբ գնողները զիմում են այս հաս-
ցէով—Тифлисъ, Книгопродавцу Макару Чимишкяну—
Tiflis—(Kaukas), Libraire Makare Tschimichkian.

2007

0072445

2 013

5315

NL0022445

